

Rondane-Dovre
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg: Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Møtested: Toftemo Turiststasjon
Dato: 01.09.2023
Tidspunkt: 10:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Orienteringer:

Kl. 10:00. Aktuelt fra Norsk Villreinsenter og om villrein i Rondane. Roy Andersen, daglig leder Norsk Villreinsenter nord.

kl. 10:30. Om gjennomføring av stiprosjekt i Dovre nasjonalpark. Sekretariatet og Statens naturoppsyn.

Kl. 11:30. Lunsj.

Møtet avvikles ellers på vanlig måte.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-Saksnr
ST 25/2023	Godkjenning av innkalling og valg av medlem til å skrive under protokoll		
ST 26/2023	Sak - klage - Grimsdalen LVO - pålegg om retting og varsel om tvangsmulkt - gbnr 86/1 fnr 45 Dovre kommune		2019/16655
ST 27/2023	Sak - Grimsdalen LVO - utskifting av gjerde - grøfting - platting og levegg m.m. - Rasmuskvea - gbnr 86/1/3 - pålegg om retting		2022/6210
ST 28/2023	Sak - klage - Hemmeldalen NR - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - 2026 - barmark - uttransport av felt elg - Vestre Strandsameiet jaktlag		2023/1315
ST 29/2023	Sak - Grimsdalen LVO - dispensasjon - tilrettelegge for parkering langs vegen opp til Tollevshaugen - 86/1 - Grimsdalsvegen SA		2023/7024
ST 30/2023	Sak - Grimsdalen LVO - dispensasjon - 2023 - utvidelse av eksisterende fjøs - 86/1/4 - Løken seter - Lars Bergseng		2023/7400
ST 31/2023	Sak - Rondane Dovre Hemmeldalen - verneområder - informasjon om byggeregler		2023/8678
ST 32/2023	Sak - Grimsdalen LVO - dispensasjon - avskjæringsgrøft - Grimsdalsvegen - Tollevshaugvegen		2023/8697
ST 33/2023	Delegerte vedtak		
DS 37/2023	Delegert sak - Rondane NP - dispensasjon - sti nr. 13 Grimsdalshytta - Dørålseter - motorferdsel - helikopter - midlertidig bru over Haverdalsåe - DNT Oslo og Omegn		2023/8804
DS 38/2023	Rondane NP - dispensasjon - sti nr. 13 Grimsdalshytta - Dørålseter - midlertidig bru over Haverdalsåe		2023/8526
DS 39/2023	Delegert sak - Rondane NP - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - barmark - transport i forbindelse med vedlikehold av hytte - Rondbue - Hanne Sletten Lie		2023/8293
DS 40/2023	Rondane NP - dispensasjon - motorferdsel - 2024 - 2027 - barmark - snødekt mark - drift og vedlikehold av turisthytte - Peer Gynt hytta		2023/7332
DS 41/2023	Delegert sak - Rondane NP - avslag - motorferdsel - barmark - viese ved Peer Gynt-hytta - Odin Amundøy		2023/8507
DS 42/2023	Dørålen LVO - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - barmark - befaring - Dørålsetervegen - Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS		2023/5865

DS 43/2023	Delegert sak - Rondane NP - dispensasjon - motorferdsel - bruk av el-båtmotor på Vulutjønn		2023/6374
DS 44/2023	Delegert sak - Grimsdalen LVO - Grimsdalshytta - tiltak i tunet		2023/4840
DS 45/2023	Delegert sak - Frydalen LVO - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - 2026 - barmark - vedlikehold av hytte - 331/76 - Ingar Eide		2023/6536
DS 46/2023	Delegert sak - Grimsdalen LVO - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - 2026 - barmark - uttransport av felt elg - Øivind Holens jaktlag		2023/6562
DS 47/2023	Delegert sak - Frydalen LVO - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - barmark - inntransport av byggevarer og uttransport av rivematerialer - Frylia 44 - Liv Slåen Heyerdahl - Tony Heyerdahl		2023/5658
DS 48/2023	Delegert sak - Rondane NP - avslag - 2024 - organisert ferdsel - guidet toppturuke - Bortistu Gjestegård - Trollheimen Skitouring - Rondane River Lodge		2023/5888
DS 49/2023	Delegert sak - Rondane NP - Dovre NP - Grimsdalen LVO - Vesle Hjerkin LVO - dispensasjon - endring av vilkår - bruk av hund for taksering av hønefugl i båndtvangstiden - Dovre fjellstyre		2023/1904
DS 50/2023	Delegert sak - Rondane NP - Frydalen LVO - søknad om dispensasjon for bruk av viltkamera, løs hund og til utkjøring av mannskap ifm. jakt - skadefelling av ulv - juli 2023		2023/7079
DS 51/2023	Rondane NP - avslag - 2023 - drone - Rondsloppet - Kristoffer Seger Lundlie		2023/7104
DS 52/2023	Delegert sak - Frydalen LVO - avslag - motorferdsel - 2023 - transport til hytte i Glitterdalen - ***** *****	X	2023/6922
DS 53/2023	Delegert sak - dispensasjon - Frydalen LVO - barmark - 2023 - 2026 - transport til Ranglartjønn - ██████████ - endret vedtak	X	2023/6922
DS 54/2023	Delegert sak - Frydalen LVO - dispensasjon - leskur på Øygaardsetra - gbnr 288/19		2023/7455
DS 55/2023	Grimsdalen LVO - avslag - motorferdsel - barmark - el-sykkel til Storrvatnet - Sverre Killi		2023/7786
DS 56/2023	Delegert sak - Dovre NP - dispensasjon - 2023 - drone - tilsyn av beitedyr - Einbuggdalen- og Hardbakken beitelag		2023/1062
DS 57/2023	Delegert sak - forlengelse - Rondane NP - Frydalen LVO - Grimsdalen LVO - Dørålen LVO - søknad om dispensasjon for bruk av viltkamera, løs hund og til utkjøring av mannskap ifm. jakt - skadefelling av ulv - juli 2023		2023/7079
DS 58/2023	Rondane NP - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - barmark - transport av ekvipasje kadaverhund -		2023/8296

vegen til Rondvassbu - Mysusetter og Kampen
beitelag

ST 34/2023	Referatsaker	
RS	Grimsdalen LVO - forhåndsvarsel - pålegg om retting - tilbakemelding	2022/6210
RS	Godkjent - møteprotokoll - AU - Rondane-Dovre nasjonalparkstyre 27.07.23	2022/11682
RS	Planvedtak - regional plan for samfunnstryggleik 2023 - 2035	2021/4043
RS	Observatør i prosjektgruppa for tiltaksplan for villrein i Rondane - tilbakemelding	2022/10917
RS	Observatør i prosjektgruppa for tiltaksplan for villrein i Rondane - avslått	2022/10917
RS	Observatør i prosjektgruppa for tiltaksplan for villrein i Rondane (2)	2022/10917
RS	Avbrutt møteinnkalling - prioritering av tiltak - KU - 10.08.23	2022/10917
RS	Grimsdalen LVO - møte 17.07.23 om situasjonen for villreinen nord for Grimsdalen - referat	2023/7872
RS	Vedtak om nattestenging - villreinens kryssing av Grimsdalsvegen - Vegaskillet - Pondarvangen	2023/7872
RS	Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - spørsmål til vedtak fattet av Statsforvalteren i Innlandet etter naturmangfoldloven §§ 70 – 72 – gjeldende Grimsdalen landskapsvernområde	2023/7872
RS	Grimsdalen LVO - møte 25.07.23 om situasjonen for villreinen nord for Grimsdalen - referat	2023/7872
RS	Kopi - vedtak om nattestengning - villreintrekk gjennom Grimsdalen - Grimsdalsvegen	2023/7872
RS	Grimsdalen LVO - varsel om stenging av Grimsdalsvegen	2023/7872
RS	Dovre NP - rein, Grimsdalen og sti-prosjekt	2023/1704
RS	Grimsdalen LVO - anmodning om stans i arbeid	2023/7872
RS	Dovre NP - oppdatering - framdrift stiprosjekt	2023/1704
RS	Grimsdalen LVO - anmodning om stans i arbeid	2023/1704
RS	Dovre NP - Grimsdalen LVO - kopi -status fostringsflokk nord for Grimsdalsvegen	2023/7872
RS	Grimsdalen LVO - utskifting av gjerde - grøfting - platting og levegg m.m. - Rasmuskvea - gbnr 86/1/3 - forhåndsvarsel - pålegg om retting	2022/6210
RS	Uttalelse - villrein - Dovre NP - Grimsdalen LVO - Vesle Hjerkin LVO - tiltak på stien mellom Hageseter Turisthytte og Grimsdalshytta	2023/1704
RS	Dovre NP - svar - spørsmål til tiltak på stien mellom Hageseter Turisthytte og Grimsdalshytta Nytt fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	2023/1704

RS	Rondane NP - oppsynsvirksomhet	2022/9164
RS	Rondane NP - spørsmål om rovviltkontaktene i SNO - motorferdsel på vegene til Rondvassbu og Bjørnhollia	2023/7968
RS	Svar på tilbakemelding - delegert vedtak - Rondane NP - avslag - 2024 - organisert ferdse	2023/5888
RS	230619 Avtale om skjøtsel av semi-naturlig eng Øygaardsetra - signert	2020/6810
RS	Frydalen LVO - avtale med Jørn Lodver Dalseg - rydding av einer på Eldåsetra 2023	2020/6810
RS	Endelig vedtak - klage - Dovre NP - Grimsdalen LVO - snødekt mark - etter øvingsplan for 2023 - Brennhaug Lesja og Dombås Røde Kors Hjelpekorps	2022/11720
RS	Endelig vedtak - klage - Frydalen LVO - oppsetting og drift av vegbom - Peer Gynt seterveg	2021/6734
RS	Endelig vedtak - klage - Rondane NP - barmark - uttransport av elg og hjort - Haverdalen - Grimsdalen - Stian Brenden	2022/9065
RS	Rondane NP - avvik - rapport - 2023 - organiserte turer - Rondvassbu AS	2023/5250
RS	Frydalen LVO - oppsummering av befaringskjørespor Fryosen - Luseby	2023/7112
RS	Grimsdalen LVO - motorferdsel - Grimsdalen 01.06.23 - sak avsluttet	2023/6074
RS	Rondane - Dovre - svar på spørsmål om oppsetting av hundehus	2023/6372
RS	Reply - requesting drone permit for documentary in Rondane National Park	2023/6061
RS	Svar - Rondane NP - drone - presentasjonsfilm - Rondane Haukliseter fjellhotell - Andreas Orfjell	2023/7857
RS	Oppdaterte og nye forskrifter om tilskudd til natur- og friluftsmål	2023/8459
ST 35/2023	Eventuelt	

**ST 25/2023 Godkjenning av innkalling og valg av medlem til å skrive under
protokoll**

Arkivsaksnummer: 2019/16655-31

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 11.07.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	26/2023	01.09.2023

Sak - klage - Grimsdalen LVO - pålegg om retting og varsel om tvangsmulkt - gbnr 86/1 fnr 45 Dovre kommune

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i forvaltningslovens § 33 tas klagen fra Hans og Inger Skomakerstuen til følge.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyres vedtak i møte 26.05.23, styresak 14/2023 oppheves.

Nasjonalparkstyret viser til at det ikke er avdekket vesentlige avvik i gjeldende sak. Det vil derfor være særlig urimelig å opprettholde pålegg og varsel om tvangsmulkt gitt i styresak 14/2023.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Grimsdalen LVO - befaring 10.07.23 - byggetiltak - Nørstegårdsetra gbnr 86/1/4 5 - Tverrlisetre - *Hans og Inger Skomakerstuen* - referat
- Invitasjon til befaring, Hans Skomakerstuen datert 05.07.23.
- Klage – pålegg om retting og varsel om tvangsmulkt, Hans Skomakerstuen, datert 05.07.23.
- Sak - Grimsdalen LVO - pålegg om retting og varsel om tvangsmulkt - gbnr 86/1 fnr 45 Dovre kommune. Styresak 14/2023, 26.05.23.
- Foreløpig klage – pålegg om retting og varsel om tvangsmulkt, Hans Skomakerstuen, datert 16.06.23.
- Tilbakemelding - forhåndsvarsel og uttale til rapport fra tilsyn om retting av bygningstiltak på gbnr 86/1 fnr 45 i Tverrlisetre, Hans og Inger Skomakerstuen.
- Forhåndsvarsel og uttale til rapport fra tilsyn om retting av bygningstiltak på gbnr 86/1 fnr 45 i Dovre kommune, datert 15.03.23.
- Statens naturoppsyn, kontrollrapport, datert 01.11.22
- Vedtak i klagesak om byggetiltak i Grimsdalen landskapsvernområde, Miljødirektoratet, datert 17.11.21.
- Grimsdalen LVO – forberedende klagebehandling – byggetiltak på Tverrlisetreg bnr 86/1 fnr 45 – Skomakerstuen, styresak 42/2021, datert 20.08.21.
- Klage på vedtak styresak 2/2021, datert 10.02.21, Hans Skomakerstuen, datert 02.03.21.

- Grimsdalen LVO – Oppfølging av byggetiltak gbnr 86/1 fnr 45 Tverrlisetre, styresak 2/2021, datert 10.02.21.
- Endringsøknad, Hans Skomakerstuen, datert 06.01.23.
- Uttale fra Innlandet fylke, datert 17.11.20.
- Utdrag fra kontrollrapport Statens naturoppsyn, 2018.
- Vedtak Dovre fjellstyre, 26.04.23
- Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, vedtak styresak 15/2016, datert 08.04.23.
- Søknad fra Inger og Hans Skomakerstuen, datert 22.09.15.

Saksopplysninger

Saken har en tidslinje slik det går fram av oversikten over dokumenter i saken. Vi vil her legge fram utdrag fra de ulike dokumentene i tidsmessig rekkefølge:

22.09.15, søknad fra Inger og Hans Skomakerstuen:

«Vi ønsker å rive den gamle seterhuset som tilhører Nørstegård (gnr42/1) på Tverrlisætre i Grimsdalen. Sæterhuset er i svært dårlig stand og en ønsker å sette opp en ny med samme mål som den gamle. Bakgrunnen for søknaden er at en trenger husvære på Tverrlisætre i sammenheng med drifta av seterkveva og at en ønsker å gjenopprette det gamle kulturmiljøet på Tverrlisætre. Nørstegårdssætra er den eneste som er til nedfalls på Tverrlisætre og det vil være en fordel å få restaurert også denne setra. Det gamle uthuset er borte, men en trenger plass til ved og do. Det søkes derfor om å sette opp nytt uthus på samme plass som der det gamle sto, ved siden av seterhuset. Vedlagt følger tegninger av de planlagte byggene, bilder av eksisterende bygg og situasjonskart.»

Bilder av det gamle seterhuset, som lå ved søknaden fra Inger og Hans Skomakerstuen:

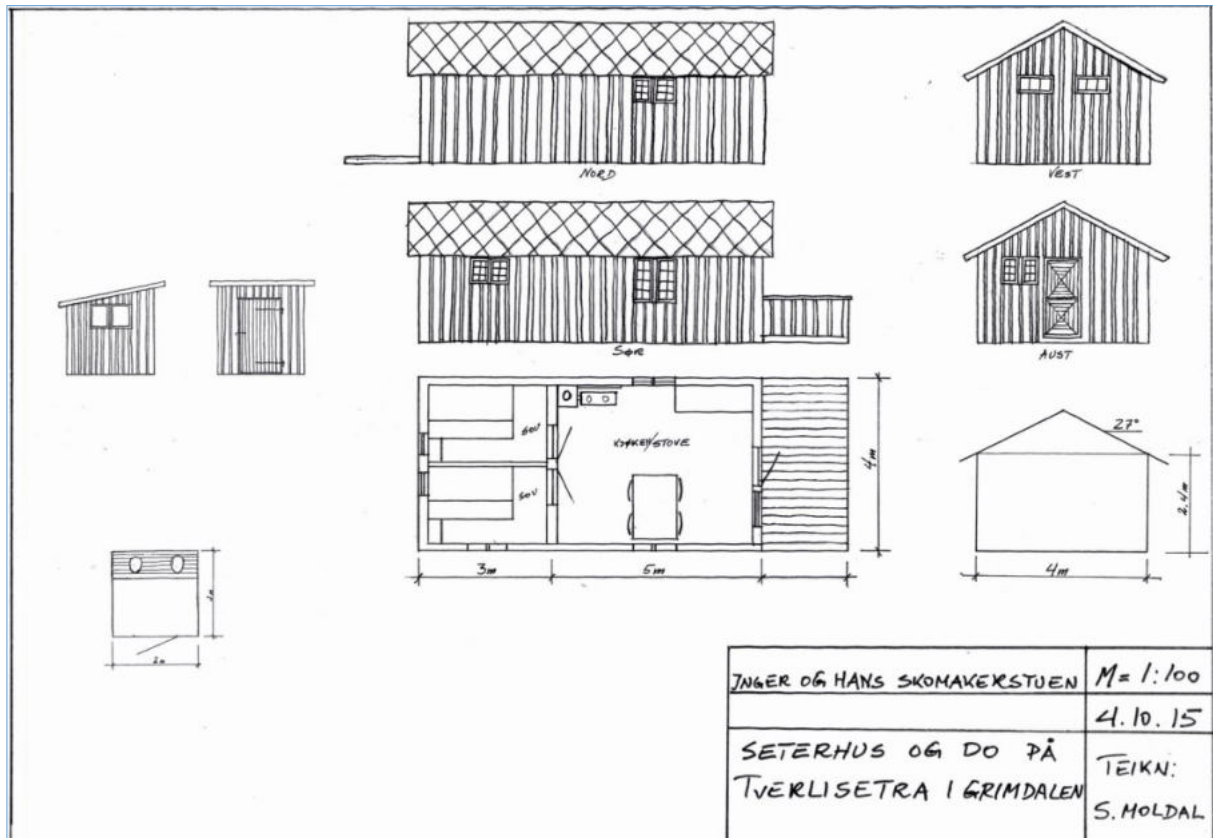

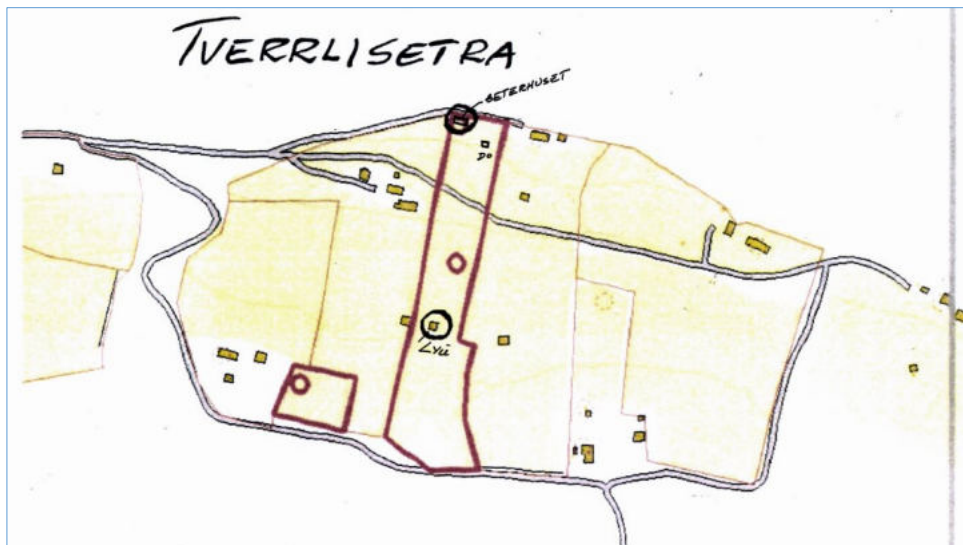
Bjørnsgardsetra på Tverrlisetra i Grimsdalen

Synfaring onsdag 16. november 2011

Tegninger og situasjonsplan som lå ved søknaden fra Inger og Hans Skomakerstuen:

05.01.16, Dovre fjellstyre

Til Fylkesmannen i Oppland:

«Oversender dokumenter fra Inger og Hans Skomakerstuen ang riving og gjenoppbygging av seterhus, samt bygging av nytt uthus/do, i Grimsdalen st.allm. (51 I/86/ 1/45 - 46).

Ved seterregistreringen fra 1999 og 2009, har fjellstyre ikke klart å frembringe dokumentasjon når disse seterhusa ble bygd, men husa har stått takløse snart 20 år, og tilstanden på resterende tømmerkasse er heller dårlig.

Dovre fjellstyre skal behandle denne søknaden i løpet av vinteren, og ber om uttale på saken.»

24.02.16, uttalelse fra Oppland fylkeskommune:

«(..)

Saken gjelder riving av to seterbygninger på Tverrlisæter, et sel og en løy. Bygningene skal ifølge oversendt søknad ha stått uten tak i minst 20 år, og fotografier viser at det er svært lite igjen av de eksisterende bygningene. Det er behov for husvær på setra i sammenheng med drift av seterkvea, og det søkes derfor om å sette opp et nytt hus med samme størrelse som det gamle selet samt et nytt uthus på samme sted som det tidligere sto et uthus.

Vurdering:

Det er positivt for natur- og kulturlandskapet i Grimsdalen at det er drift på setra, og Kulturarv vil ikke motsette seg riving av selet. Forfallet har kommet så vidt langt at det er vanskelig å stille krav om tilbakeføring.

Det samme gjelder for så vidt riving av løy på setervollen, men vi vil allikevel be om at det vurderes om det kan være mulig å sette i stand denne bygningen. Den tradisjonelle strukturen på setra med sel og fjøs øverst på setervollen og løy lengre ned på selve vollen er karakteristisk for kulturlandskapet i Grimsdalen, og det hadde vært positivt om dette kunne videreføres på Nørstegårdsetra.

Slik det framgår av søknaden skal det nye seterhuset ha samme størrelse og dimensjoner som det gamle selet. Dette er positivt. Det bør stilles vilkår om tradisjonell fargebruk og takteking. Mot vest er det tegnet inn en platting/terrasse med rekkverk, noe som ikke er i samsvar med tradisjonell byggeskikk i seterområdene. Kulturarvenheten vil be om at det

stilles vilkår i en eventuell dispensasjon om at det ikke skal være platting/terrasse med rekkverk.

Vi har ingen vesentlige merknader til uthuset.»

29.03.16, uttalelse fra Oppland fylkeskommune:

Spørsmål fra sekretariatet:

«Har prøvd å nå deg på telefon i dag. Har du mulighet til å gi meg en rask tilbakemeld på 2 spørsmål fra uttalelsen:

- 1. Du skriver at det bør stilles vilkår om tradisjonell fargebruk og takteking. Kan du utdype hvilke farger og hvilken type tak du da mener bør brukes?*
- 2. Du skriver at kulturarvenheten vil be om at det stilles vilkår i en eventuell dispensasjon om at det ikke skal være platting/terrasse med rekkverk. Mener du her at det ikke bør tillates hverken platting/terrasse med rekkverk eller platting/terrasse uten rekkverk?»*

Svar fra Oppland fylkeskommune:

«Hei, det framgår ikke av innsendt dokumentasjon hva slags takteking det har vært tidligere, men det har kanskje vært torv? Det ser ut som det er torv på nabosetra. Ellers er skifer og bordkledning tradisjonelle taktekkingsmaterialer i området. Det er ønskelig at bygningen får en naturlig gråfarge, dersom det skal overflatebehandles bør det få en mørk grå eller mørk brun farge. Hvitmaling av vinduskarmer og vindskier bør unngås.

Det er vanskelig å stille krav om at bygningen skal gjenoppføres i tømmer, det viktigste er i dette tilfelle er vel dimensjoner og utforming ellers.

Vi ønsker anbefaler hverken platting eller rekkverk.»

08.04.16, Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, vedtak styresak 15/2016

«Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte 08.04.2016 på gitte vilkår gitt Inger og Hans Skomakerstuen dispensasjon til å rive og bygge opp igjen seterhuset, samt bygge nytt uthus på Nørstegårdsetra i Grimsdalen landskapsvernområde. Dispensasjonen er gitt med hjemmel i verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde § 3 pkt. 1.3 c.

Det settes følgende vilkår for tillatelsen:

- De nye byggene skal ha samme mål som de gamle og oppføres slik som vist i byggetegningene vedlagt søknaden.*
- Hvis den gamle setra hadde torv på taket, skal også det nye seterhuset ha torv. Alternativt kan det brukes skifer eller bordkledning på taket.*
- Dersom bygningene skal overflatebehandles skal det brukes en mørk grå eller mørk brun farge. Vinduskarmer og vindskier skal ikke hvitmales.*
- Det er ikke tillatt å bygge terrasse/platting hverken med eller uten rekkverk slik som omsøkt.*
- Ved innsetting av vindu, skal det brukes vindu med gjennomgående sprosser/inndelinger.*
- Det skal ikke gjøres inngrep i terrenget ut over det arealet som berøres av tilbygget.*
- Senest 14 dager etter utvendig ferdigstilling skal det tas bilde av tilbygget, og dette skal sendes Rondane-Dovre nasjonalparkstyre på e-post fmoppost@fylkesmannen.no. Statens naturoppsyn vil utføre kontroll med tiltaket i hht vilkårene i tillatelsen.»*

Kontroll 19.06.18

Seterhuset er bygd på pæler utenfor den gamle grunnmuren. Bygningen er på 4,80 m x 8,20 m. Totalt på 39,36 m². Det er ikke bygd uthus/do.

Sammendrag:

Bygningen er ikke i samsvar med byggesøknaden. Ut i fra byggesøknaden skulle seterhuset være 32 m² på eksisterende grunnmur. Huset står nå delvis på åæler og er på 39 m².

16.11.20 / 17.11.20, Innlandet fylke, uttalelse

Fra Innlandet fylkeskommune:

«Svarer deg på mail. Usikker på om det er for sent, men nå har jeg i hvert fall fått sett på saken.

Kulturarv har ingen sterke meninger om størrelsen på selet, men utover det reagerer vi både på plasseringen utenfor eksisterende mur og fargebruk på bygningen. Vi ber om at vår uttalelse knyttet til fargebruk følges opp.

Vinduer bør ha samme farge som bygningen for øvrig.

Ny plassering utenfor mur er uheldig sett fra vårt ståsted.»

Fra sekretariatet:

«Jeg rekker nok ikke å få saken opp på det førstkommende styremøte.

Gitt det du skriver under ønsker jeg å få en presisering på det du skriver under angående plasseringen av bygningen. Er det at bygningen er plassert utenfor eksisterende/gammel mur som dere vurderer som utfordrende, det at den er plassert på peler, eller eventuelt begge deler?

Dette er som sagt en sak vi må følge opp i forhold til at den ikke er utført i tråd med gitte tillatelser, og av erfaring så vet vi at det er viktig at en slik oppfølging er detaljert på alle faglige plan.»

Fra Innlandet fylkeskommune:

«Begge deler, men først og fremst at den er satt opp utenfor muren. Dette endrer byggeskikken på stedet, og bidrar ikke til å ta vare på det særpregede setermiljøet i området. Bevaring av setermiljø og bygningsmiljøer bør primært skje gjennom bevaring av eksisterende bygninger, dvs eksisterende bygningsmiljøer som står i en helhetlig og opprinnelig sammenheng i seterlandskapet. I dette tilfellet er det snakk om en gjenoppbygging, men etter vår vurdering er at ny bygning bør stå på samme sted. Å fylle opp med stein mellom stolpene vil ikke avhjelpe situasjonen mye.»

27.08.19 Tilbakemelding ang. bygging i Grimsdalen, Inger og Hans Skomakerstuen,

«I brevet sies det at seterhuset er bygd større enn det tegningene viser. Oppmålingen som SNO har utført, er gjort med utvendige mål. Vi har brukt innvendige mål som utgangspunkt for byggingen, da verneforskriften sier at det er bruksareal som skal være måleenheten. Målene for bruksareal er 4,15 * 7,55, som blir 31,3 m².

Det gamle seterhuset var helt til nedfall og det var ikke mulig å få eksakte mål av hvor stor den hadde vært. Vi gikk derfor ut fra at vi hadde litt slingringsmonn på størrelsen.

Tomta og de gamle muren er slik at en ville sprerret atkomsten til nabosetra dersom en bygde på gammel mur. Veggen bak seterhuset var tilpasset gamle dagers framkomstmiddel og ikke egnet for bil og traktortrafikk. Dette kan en også se på de bildene som dere har lagt ved brevet. Seterhuset ble derfor trukket litt utover. Dersom dette ikke er tillatt, så vil vi mure oppunder hsuet med stein mellom pilarene, slik at huset får en gråsetinsmur som likner på den gamle.

Vi håper dette gir dere tilfredsstillende svar.»

22.12.20, Brev fra sekretariatet til Hans Skomakerstuen - Vedrørende byggetiltak på Tverrlisetre gbnr 86/1 fnr 45 – Skomakerstuen.

«Det vises til tidligere brev om kontrollrapport fra Statens naturoppsyn (SNO) vedrørende gjennomførte byggetiltak på Tverrlisetre datert 14.august 2019 og til tilbakemelding fra deg som tiltakshaver datert 27.august 2019

Vi beklager at det har gått lang tid før du hører fra oss i sakens anledning. Dette skyldes at vi i forbindelse med det gjennomførte byggetiltaket har samrådd oss med Innlandet fylkeskommune og kulturarvenheten, slik forvaltningsplanens retningslinjer tilsier vi skal gjøre i byggesaker. Uttale herfra forelå først den 17.november 2020. Fylkeskommunen skriver i epost:

«Kulturarv har ingen sterke meninger om størrelsen på selet, men utover det reagerer vi både på plasseringen utenfor eksisterende mur og fargebruk på bygningen. Vi ber om at vår uttalelse knyttet til fargebruk følges opp. Vinduer bør ha samme farge som bygningen for øvrig. Ny plassering utenfor mur er uheldig sett fra vårt ståsted. (...) Dette endrer byggeskikken på stedet, og bidrar ikke til å ta vare på det særpregede setermiljøet i området. Bevaring av setermiljø og bygningsmiljøer bør primært skje gjennom bevaring av eksisterende bygninger, dvs eksisterende bygningsmiljøer som står i en helhetlig og opprinnelig sammenheng i seterlandskapet. I dette tilfellet er det snakk om en gjenoppbygging, men etter vår vurdering er at ny bygning bør stå på samme sted. Å fylle opp med stein mellom stolpene vil ikke avhjelpe situasjonen mye.»

Det er vanlig praksis i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre å legge stor vekt på kulturfaglige uttalelser fra kulturarvenheten hos fylkeskommunen knyttet til byggesaker i verneområdene.

I din tilbakemelding om forholdene som er pekt på av SNO skriver du blant annet følgende:

«Tomta og de gamle murene er slik at en ville sperret atkomsten til nabosetra dersom en bygde på gammel mur. Veggen bak seterhuset var tilpasset gamle dagers framkomstmiddel og ikke egnet for bil- og traktortrafikk. Dette kan en også se på de bildene som dere har lagt ved brevet. Seterhuset ble derfor trukket litt utover. Dersom dette ikke er tillatt, så vil vi mure oppunder huset med stein mellom pilarene, slik at huset får en gråsteinsmur som likner på den gamle. Vi håper at dette gir dere tilfredsstillende svar.»

Du skriver videre at dere har benyttet dere av innvendige mål (BRA) og ikke mål på bebygd areal (BYA) og at målene på bygningen innvendig er 4,15 m x 7,55 m (31,3 m²).

For å kunne følge opp saken korrekt i henhold til forvaltningsloven og verneforskrifter, ber jeg om en tilbakemelding om hvorvidt det du skriver er å betrakte som en søknad om endring av gitt tillatelse til oppføring av seterhus på Tverrlisetre, jf. vedtak datert 8.april 2016. Er det slik vil Rondane-Dovre nasjonalparkstyre behandle en søknad om endring i henhold til verneforskrift og forvaltningsplanens retningslinjer.

Vi ber om en skriftlig bekjed fra deg om tilbakemeldingen av 27.august 2019 skal betraktes som en søknad om endring av gitte tillatelse. Frist for å gi oss denne beskjeden er innen 15.januar 2021. Den kan sendes på epost fminpost@fylkesmannen.no og merkes med saksnr. 19/16655.»

06.01.21 - endringssøknad, Hans Skomakerstuen.

«Ang. byggetiltak på Tverrlisætre, Dovre kommune:

Jeg bekrefter med dette at jeg ønsker at tilbakemeldingen til dere av den 27/8-19 blir behandlet som en

endringssøknad.

Det vil si at jeg murer opp under sæterstugu og jeg vil også bruke en annen og mørkere beisfarge ved neste

vedlikehold av bygget.»

10.02.21 styresak 4/2021 Grimsdalen LVO - Oppfølging av byggetiltak gbnr 86/1 fnr 45 Tverrlisetre

*«Rondane-Dovre nasjonalparkstyre gir tiltakshaver **avslag** på søknad om endring av tidligere gitte vedtak av 8.april 2016 på gbnr 86/1 fnr 45 på Tverrlisetre som omsøkt i brev av 27.august 2019, jf brev datert 6.januar 2021. Avslaget er gitt med hjemmel i verneforskriftens § 3, punkt 1.1 og det vises til at tiltaket slik det nå er omsøkt endrer byggeskikken på stedet, og ivaretar ikke det særpregede setermiljøet i området.*

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Til orientering vises det til at vedtak gitt av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre datert 8.april 2016, fremdeles er gyldig og gir tiltakshaver anledning til å oppføre nytt seterhus på samme plass som der det tidligere gamle seterhuset stod. Det er knyttet vilkår til vedtaket, blant annet utforming, fargebruk og størrelse.»

Vurdering

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre gav Hans og Inger Skomakerstuen tillatelse med vilkår til oppføring av bygning på gbnr 86/1 fnr 45 på Tverrlisetre den 8.april 2016. Ifølge kontrollrapport fra SNO er tiltaket ikke oppført i tråd med vedtaket. Tiltakshaver viser til i sin tilbakemelding at de trodde de hadde slingsringsmann i forhold til størrelsen samt at tidligere plassering praktisk var vanskelig for bil- og traktoratkomst for nabosetra. Dette har gjort at bygningen har fått en annen plassering enn tidligere og har medført at bygningen er understøttet av pilarer på den sørlige langsiden. Tiltakshaver skriver at dersom dette ikke er tillatt vil de mure oppunder huset med stein mellom pilarene slik at huset får en gråsteinsmur som ligner på den den gamle. Videre at de vil beise bygningen i en mørkere farge ved neste vedlikehold.

Det er avklart med tiltakshaver at hans tilbakemelding av 27.august 2019 skal anses som en søknad om endring av tidligere gitt tillatelse, jf brev av 6.januar 2021. I vurderingen av søknaden skal det forhold at tiltaket allerede er gjennomført ikke tillegges vekt, men søknad skal behandles som om tiltaket ikke var gjennomført. På dette grunnlag blir også uttalen til Innlandet fylkeskommune vurdert som en uttale til en endringssøknad.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med regional plan for villreinen i Rondane og Sølknkletten. NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området (§ 8). Grimsdalen har viktige funksjonsområder for villreinstammen i et helårsperspektiv, og det er et villreintrekk som går øst for Verkjessætre nærmere Pundarvangen. Grimsdalvegen er åpen for allminnelig ferdsel inkludert motorferdsel, mellom 5.juni og 1.desember. Grimsdalen er definert som et nasjonalt viktig kulturlandskap og har stort biologisk mangfold knyttet til kulturlandskapet – som skyldes at det fortsatt er igjen store arealer med artsrik gammel natureng som holdes i hevd ved beite.

Grimsdalens store verdi som kulturmiljø er blant annet knyttet til tidligere tids seterbruk, og ivaretagelse av det kulturlandskapet setermiljøet utgjør er en del av verneformålet. Alle setermiljøene i Grimsdalen er bygningsmiljøer med særlig stor verneverdi. Grimsdalen inngår i nasjonalt viktige kulturlandskapsområder og bygningsmassen utgjør viktige elementer i kulturlandskapet. Bygningen som tidligere stod på gbnr 86/1 fnr 45 på Tverrliset er SEFRAK-registrert og er meldepliktig etter kulturminneloven § 25.

Kulturarvenheten hos Innlandet fylkeskommune skriver i sin uttale at de ikke reagerer på størrelsen på seterhuset men de reagerer på plassering utenfor eksisterende (gammel) mur og fargebruken. Fylkeskommunen peker på at plasseringen utenfor gammel mur endrer byggeskikken og at å fylle opp med stein mellom stolpene vil ikke avhjelpe situasjonen mye. Bortfall/riving av eldre bygninger er en del av vår kulturhistorie og gamle tufter bidrar også til dette. Veilederen «Seterbygninger – verdier og utfordringer» (Raddum 2007) viser til at det på Tverrliset er et mangfold i uttrykksformer i materialbruk, farger og størrelser, og at setrene til Nørstegard, sammen med andre seterbygninger preger landskapet på en harmonisk og god måte.

Tiltakshaver initielle ønske i henhold til søknad fra 2016 var å gjenopprette det gamle kulturmiljøet på setra. Etter nasjonalparkforvalters vurdering vil hensynet til særpreget og ivaretagelse av bygningsmiljøet i en helhetlig, harmonisk og opprinnelig sammenheng opprettholdes ved at nytt seterhus får samme plassering som det gamle.

I tidligere vedtak fra 2016 er det helt klart lagt til grunn av nasjonalparkstyret at tiltakshaver søkte om å få oppføre ny bygning på samme sted som den gamle bygningen stod. Dette fremkommer i saksvurderingen. Dette har således vært en forutsetning for å gi tillatelse til oppføring seterhuset. Det ble videre gitt vilkår om vindusutforming, fargesetting av bygning inkludert vinduer i henhold til uttale fra kulturarvenheten hos fylkeskommunen. I Dovre fjellstyre sitt vedtak fra 2016 synes det også at en her har gitt tillatelse til oppføring av nytt seterhus på samme sted som der det gamle seterhuset stod.

Oppføring av nytt seterhus er tidligere vurdert å være et byggetiltak i tilknytning til pågående landbruksnæring og det drives landbruksdrift (grovforproduksjon) på gbnr 86/1 fnr 45 i dag (bekreftet av Dovre kommune). Det er positivt at det drives aktivt landbruk i Grimsdalen. Orthofoto viser at det er tilgang til dyrkamarka andre steder enn via seterhusene for gbnr 86/1 fnr 45 men også for nabosetra gbnr 86/1 fnr 47 (jf gule piler i figur 1 under). Omsøkt, ønsket plassering av seterhuset vurderes derfor ikke å være knyttet opp til praktiske, landbruksmessige hensyn (for eksempel tilgang til dyrkamarka med landbruksutstyr).

Figur 1; Orthofoto som viser seterhuset til gbnr 86/1 fnr 45 og gbnr 86/1.fnr 47 i blå sirkel. Gbnr 86/1 fnr 45 lengst til venstre. Gule piler viser synlige kjørespor.

Setrene og stier/veger var ikke bygd med tanke på atkomst med bil eller annet motorisert kjøretøy helt inntil seterhusene da de i sin tid ble oppført. Nasjonalparkforvalter vurderer at hensyn til tilgang til setra med ulike kjøretøy bør skje gjennom andre tiltak enn flytting av seterhus dersom det skal legges til rette for slike hensyn.

Når det gjelder størrelsen på seterhuset er det i tidligere vedtak fra nasjonalparkstyre gitt at den skal være som de oversendte tegningene. Disse tegningene viser tydelig utvendige mål på 4 x 8 meter, dvs et bebygd areal (BYA) på 32 m². Det søkes nå om et bebygd areal på 39 m² og et bruksareal på 31,55 m². Nasjonalparkforvalter peker på at årsaken til vilkår om bebygd areal på 32 m² ligger i den opprinnelige søknaden – der ny bygning skulle tilpasses plassering der det tidligere seterhuset stod.

Nasjonalparkforvalter legger vekt på uttalelsene til Innlandet fylkeskommune som fagmyndighet på kulturminner. Nasjonalparkforvalter vurderer videre at det er en risiko for å skape presedens for lignende saker ved å innvilge søknaden. En slik presedens vil kunne få negative konsekvenser for verneverdiene i området samlet sett. I Grimsdalen landskapsvernområde er det 64 seterhus, 37 andre landbruksbygninger, 64 hus for dyr/landbruk lager/silo. Sannsynligheten for at flere vil søke om endret plassering av bygninger ved nyoppføring vurderes å være liten, men er tilstede. De samla konsekvensene av at bygninger flyttes fra sin opprinnelige plassering kan bli svært negative på sikt for Grimsdalens særegne seterbebyggelse. Vurderingen er at omsøkt endring ikke bør tillates da det endrer byggeskikken på stedet og ikke bidrar til ivaretagelse av det særpregede setermiljøet.

Konklusjon

Med bakgrunn i de overnevnte vurderinger, tilrår nasjonalparkforvalter at søknad om endring av tidligere tillatelse knyttet til plassering og utforming av seterhus avslås med bakgrunn i at dette vil bidra til å redusere setermiljøets særpreg som er et av flere formål med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde.»

Det vises til at Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har gjort et vedtak om tilatelse til oppføring av seterhus datert den 8.april 2016 og at dette fremdeles er gyldig.»K

02.03.21, Klage på vedtak styresak 2/2021, datert 10.02.21, Hans Skomakerstuen

«Klage på vedtak ang. bygging i Grimsdalen – deres ref. 2019/16655:

I vedtak utsendt fra dere den 18/2-21 fikk vi avslag på endringssøknaden for vårt seterhus på Tverrlisætre i Grimsdalen. Vi klager med dette på vedtaket.

*Vi har tidligere forklart endringene slik: «I brevet sies det at seterhuset er bygd større enn det tegningene viser. Oppmålingen som SNO har utført, er gjort med utvendige mål. Vi har brukt innvendige mål som utgangspunkt for byggingen, da verneforskriften sier at det er bruksareal som skal være måleenheten. Målene for bruksareal er 4,15 m * 7,55 m, som blir 31,3 m². Det gamle seterhuset var helt til nedfalls og det var ikke mulig å få eksakte mål av hvor stor den hadde vært. Vi gikk derfor ut fra at vi hadde litt slingringsmonn på størrelsen. Tomta og de gamle murene er slik at en ville sperret atkomsten til nabosetra dersom en bygde på gammel mur. Veggen bak seterhuset var tilpasset gamle dagers framkomstmiddel og ikke egnet for bil- og traktortrafikk. Dette kan en også se på de bildene som dere har lagt ved brevet. Seterhuset ble derfor trukket litt utover. Dersom dette ikke er tillatt, så vil vi mure opp under huset med stein mellom pilarene, slik at huset får en gråsteinsmur som likner på den gamle.»*

Vi ser at det siste vedtaket er gjort av nasjonalparkstyret på bakgrunn av bilder og forklaringer. En klarer ikke se for seg hvordan området og avstandene rundt setra er ut fra dette. Vi ønsker derfor at nasjonalparkstyret i klagebehandlingen avholder en befaring, der både de, vi som søkere, Dovre fjellstyre og eieren av nabosetra er med. Da vil alle interesser kunne komme med sine behov og interesser. Vi fastholder at vi vil mure opp under seterhuset og at vi også vil beise bygget i en mørkere beisfarge.»

06.04.21, foreløpig tilbakemelding på klage samt ønske om befaring.

«Viser til klage på vedtak knyttet til oppføring av seterhus på gbnr 86/1 fnr 45 i Grimsdalen landskapsvernområde. Klagen ble journalført den 4.mars 2021.

I klagen er det fremholdt et ønske om befaring der også Dovre fjellstyre og fester av naboeiendom kan være tilstede.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i den anledning flyttet på neste styremøte for å imøtekomme ønsket om befaring, og det blir befaring i Grimsdalen fredag den 25.juni 2021.

Det legges opp til at styremøtet starter med befaring kl 10.

Dovre fjellstyre, og fester av naboeiendom gbnr 86/1 fnr 47 mottar kopi av brevet slik at de blir gjort kjent med befaringstidspunkt for å kunne være tilstede.

Grunnet befaringsen og tidspunkt satt for denne, vil klagen ikke kunne behandles innenfor den alminnelige saksbehandlingstiden, jf. forvaltningsloven § 11 a.»

20.08.21, Grimsdalen LVO – Forbrederende klagebehandling – byggetiltak på Tverrlisetreg bnr 86/1 fnr 45 – Skomakerstuen

«Med hjemmel i forvaltningsloven § 33 opprettholder Rondane-Dovre nasjonalparkstyre sitt vedtak fra møte 10.februar 2021, utvalgsak 4/2021.

Saken blir sendt til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse

Hovedinnholdet i klagen er vurdert. I klagen er det ikke lagt fram nye opplysninger som bringer frem nye momenter som ikke har vært vurdert på vedtakstidspunktet.

(...)

Vurdering

Hans og Inger Skomakerstuen er part i saken, og har derfor klagerett etter forvaltningsloven § 28. Klagen er sett fram i rett tid, jf. forvaltningsloven § 29. Klagen kan tas opp til behandling.

Klager viser til tidligere søknad og beskrivelse av

Ønsker befaring med der Dovre fjellstyre og fester av naboseter er tilstede for å vise utfordringene som vedtaket i saken har basert seg på bilder av.

Utfordringer med å kjøre forbi seterhuset med bil og traktor

Ønsker å ha seterhuset stående der det allerede er oppført

Ønsker å mure opp under pilarene der seterhuset

Nasjonalparkforvalters kommentarer til klagens anførselser.

Befaring gjennomføres kl 10 den 25.juni 2021 der nasjonalparkstyret er tilstede. Fester på naboseter, Dovre fjellstyre og selvsagt klager er informert om befaringer og kan være tilstede.

Utfordringen som pekes på med kjøretøy forbi setra er allerede vurdert i saken datert 10.2.2021. Det står følgende i saksfremlegget:

«Setrene og stier/veger var ikke bygd med tanke på atkomst med bil eller annet motorisert kjøretøy helt inntil seterhusene da de i sin tid ble oppført. Nasjonalparkforvalter vurderer at hensyn til tilgang til setra med ulike kjøretøy bør skje gjennom andre tiltak enn flytting av seterhus dersom det skal legges til rette for slike hensyn».

Tilgang til dyrka marka skjer via andre steder/kjørespor, det som klager ønsker å tilrettelegg for er tilgang til setrene med dagens motorkjøretøy, det være seg bil eller traktor.

Bruken av seterhuset anses ikke å være begrenset som følge av at det ikke kan kjøres med motorisert kjøretøy helt inntil døra. Det gjelder både gbnr 86/1 fnr 45 og nabosetra. Heller ikke aktiviten på dyrka marka blir hindret av den godkjente plasseringa av seterhuset.

Innlandet fylkeskommune uttaler i forbindelse med endringssøknaden at plassering av seterhuset utenfor eksisterende/gammel mur endrer byggeskikken på stedet og bidrar ikke til å ta vare på det særpregede setermiljøet i området. I epost fra kulturavdelingen i Fylkeskommunen står det (17.11.2020): « Bevaring av setermiljø og bygningsmiljøer bør primært skje gjennom bevaring av eksisterende bygninger, dvs eksisterende bygningsmiljøer som står i en helhetlig og opprinnelig sammenheng i seterlandskapet. I dette tilfellet er det snakk om en gjenoppbygging, men etter vår vurdering er at ny bygning bør stå på samme sted. Å fylle opp med stein mellom stolpene vil ikke avhjelpe situasjonen mye «

Det vil ofte være behov for å innhente faglige råd fra regional kulturminneforvaltning i saker som gjelder byggesaker som krever dispensasjon, og i forvaltningsplanen står det at forvaltningsmyndigheten skal samrå seg med kulturvernmyndighetene. Nasjonalparkstyret har vanligvis ikke all nødvendig kompetanse på tradisjonell byggeskikk i de områdene de skal forvalte. Det vil derfor være fornuftig og hensiktsmessig å innhente råd og uttalelser fra fagmiljøer med slik kompetanse. Dette er blitt gjort i foreliggende sak og det er synliggjort i vedtaket av 10.februar 2021 at det er lagt vekt på den kulturminnefaglige uttalen.

Dette gjelder også klagens anførsel om å mure opp under pilarene på seterhuset (punkt IV)

Vanligvis innstiller sekretariatet i samsvar med rådene fra fylkeskommunen, og nasjonalparkstyrets vedtak av 10.februar 2021 vurderes dermed å være i samsvar med en etablert praksis om å følge kulturvernmyndighetenes tilrådninger i denne typen saker.

Bygningsmassen i Grimsdalen utgjør viktige elementer i kulturlandskapet og verdifull seterbebyggelse og kulturmiljø kombinert med store arealer med artsrike utmarksbeiter, kalkrik berggrunn og et uvanlig tørt og kontinentalt klima gir dalen stor nasjonal og internasjonal verdi som kulturlandskap. Bevaring av det særegne seterlandskapet med

seterbebyggelse og artsrike utmarksbeiter er en sentral utfordring i landskapsvernområdet. Her er denne bebyggelsen i seg selv en del av verneverdien. Det er mange bygninger i Grimsdalen landskapsvernområde, totalt sett 263, og 64 av disse faller innunder bygningskategorien «seterhus, sel, rorbu o.l.» (forvaltningsplanen 2009, opplysninger fra daværende GAB-registeret) Det er derfor viktig å opprettholde seterbebyggelsen, og få, uheldig inngrep vil ha stor konsekvens på totalen.

Omsøkt byggetiltak er søknadspliktig, og nasjonalparkstyret har etter nasjonalparkforvalteren sin vurdering behandlet søknaden basert på eksisterende kunnskap, gjeldende vernebestemmelser i verneforskriften og retningslinjer i forvaltningsplanen, samt miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12.

Nasjonalparkforvalter kan ikke se at klagen frembringer momenter som tidligere ikke har vært vurdert i saken og vil tilrå at nasjonalparkstyret opprettholder sitt vedtak datert 10.februar 2021 (utvalgsak 4/2021) og oversender saken til endelig klagebehandling og avgjørelse i Miljødirektoratet.

Nasjonalparkstyret har behandlet søknaden fra Inger og Hans Skomakerstuen på en lovmessig måte, basert på eksisterende kunnskap om landskapets egenart der seterbebyggelsen med setervoller utgjør en vesentlig del av dette landskapet. »

17.11.21 Vedtak i klagesak om byggetiltak i Grimsdalen landskapsvernområde, Miljødirektoratet.

«Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Rondane-Dovre nasjonalparkstyre sitt vedtak. Søknad om endring av byggetillatelse gitt 8. april 2016 avslås.

Vedtaket er fattet etter verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde § 3, punkt 1.1, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

(...)

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Hva gjelder saken?

Saken gjelder søknad om tillatelse til å oppføre seterhus i Grimsdalen landskapsvernområde. Tillatelse til rivning av eksisterende seterstue og oppføring av ny, ble gitt i 2016. Det oppførte seterhuset ble imidlertid ikke oppført i samsvar med gitte tillatelse. Ny søknad ble framsatt hvor det søkes om endringer i byggetillatelsen tilsvarende de avvik som kom fram ved SNOs byggekontroll

Bildene fra SNO sin rapport viser det oppførte seterhuset på Tverrlisetre

Seterhuset er ikke oppført på eksisterende murer, slik det ble forutsatt i tillatelsen fra 2016. Størrelsen og fargen samsvarer ikke med den gitte tillatelse.

Regelverk

Grimsdalen landskapsvernområde ble vernet ved kongelig resolusjon 24. oktober 2003. Vernet innebærer at området reguleres av forskrift om verneplan for Rondane, vedlegg 3, vern av Grimsdalen landskapsvernområde, Dovre og Folldal kommuner, Oppland og Hedmark (heretter omtalt som verneforskriften). Formålet med vernet er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,*
- ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,*
- sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,*
- ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Oppføring av bygninger og andre faste innretninger er i utgangspunktet forbudt etter verneforskriften § 3 punkt 1.1. Slike tiltak kan bare gjennomføres dersom det gis dispensasjon fra forbudet.

Verneområdestyret behandlet søknaden etter verneforskriften § 3 punkt 1.3 bokstav c) som sier at det kan gis tillatelse til oppføring av nødvendige nye bygninger til jordbruks- og seterformål.

Det vises også til forvaltningsplanen for verneområdene i Rondane. Forvaltningsplanen gir retningslinjer for blant annet behandling av byggesaker. Det framgår av forvaltningsplanen at utbedring av eksisterende hus skal prioriteres dersom dette er teknisk mulig. Styret skal samrå seg med kulturvernmyndighetene når det gjelder plassering og utforming i byggesaker i verneområdene.

Fylkesmannen i Oppland (nå Statsforvalteren i Innlandet) har utarbeidet en veileder, «Seterbygninger – verdier og utfordringer» som blant annet gir råd om hvordan vedlikehold av og tilbygg på seterhus kan skje med utgangspunkt i tradisjonell byggeskikk og med

spesielt fokus på Grimsdalen. I veilederen omtales Tverrlisetre som et mangfold i uttrykksformer i materialbruk, farger og størrelser, og at setrene til Nørstegard, sammen med andre seterbygninger preger landskapet på en harmonisk og god måte. Ved behandling av søknader om nybygg i forbindelse med jordbruks- og seterformål er de generelle retningslinjene:

- Ta hensyn til den strukturen og bygningsstørrelsen som er på setra, i seterområdet eller på bygningene fra tidligere. Tradisjonen med hensyn til plassering i terreng, form og materialbruk er viktig å videreføre, eksempel panel, takutstikk, tekking og farge.
- Nye hus bør ha et uttrykk/utforming som viser når de er oppført, men underordne seg helheten i miljøet, jf. punktet over.
- Plassering av nye landbruksbygg skal søkes lagt til setra. Dersom slik plassering ikke lar seg forene med spesielle hensyn knyttet til bygningsmiljøet, landskapsmessige hensyn eller hensyn til andre verneverdier skal annen plassering vurderes.

Vår vurdering

Miljødirektoratet forstår det slik at verneområdestyret har lagt avgjørende vekt på uttalelsene fra fagmyndigheten hos fylkeskommunen i denne sak.

Kulturminnemyndigheten motsetter seg ikke rivning av den gamle seterbygningen og oppføring av ny, da de mener at det er positivt for natur- og kulturlandskapet i Grimsdalen at det er drift på setra. Forvaltningsplanen sier at i de tilfelle det er teknisk mulig med utbedring av eksisterende hus, skal dette prioriteres. I foreliggende tilfellet var forfallet kommet så langt at utbedring av husene ikke var mulig.

Fylkeskommunen mener at en plassering av ny seterbygning utenfor den gjenværende muren fra den gamle seterbygningen, vil endre byggeskikken i dette området. En eventuell oppføring av en steinmur mellom stolpene på den nye seterbygningen, vil ikke avhjelpe situasjonen mye.

7

Å ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart, er en del av verneformålet for Grimsdalen landskapsvernområde. Det er nasjonalparkstyrets oppgave å forvalte og ivareta det særegne seterlandskapet med seterbebyggelse og artsrike utmarksbeiter. Selve bebyggelsen er en sentral verneverdi i dette området. Ivaretakelsen av denne bebyggelsen bør gjøres ved hjelp av og i samråd med fagmiljøer som har kompetanse på byggeskikk og bygningstradisjoner, i dette tilfelle fylkeskommunens kulturarvenhet. Slik vil avgjørelsene kunne forsvares faglig i ettetid og den bygningsmessige utvikling og endringer skjer på en måte som ivaretar verneverdiene.

Det er ifølge forvaltningsplanen 263 bygninger i Grimsdalen landskapsvernområde. Av disse er det 64 som faller inn under bygningskategorien "seterhus, sel, rorbu o.l.". Hver bygning utgjør en del av setermiljøet og alle endringer som ikke ivaretar verneverdiene vil alene eller samlet kunne endre landskapsbildet. Omsøkte tiltak vil ifølge fylkeskommunen ikke ivareta byggeskikken i området og vil dermed kunne svekke seterlandskapetets særpreg. En slik utvikling vil være i strid med verneformålet.

At en flytting av seterhuset vil lette adkomst til naboeiendom med dagens framkomstmiddel tillegges ikke vekt når en slik flytting innebærer en forringelse av verneverdier og kan være en trussel mot verneformålet.

På bakgrunn av ovennevnte stadfester vi nasjonalparkstyret sitt vedtak 10. februar 2021.»

Påpeking av plikt og forhåndsvarsel - retting av tiltak på gbnr 86/1 fnr 45 i Dovre kommune - Hans Skomakerstuen

«Det vises til søknader, klage og forberedende klagebehandling om oppføring av seterbygning på Nørstegård på Tverrlisetre i Grimsdalen landskapsvernområde.

Påpeking av plikt og anmodning om retting

Klagen på vedtaket til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre av 10.februar 2021 er behandlet av Miljødirektoratet. I brev datert 17.11.2021 stadfester Miljødirektoratet avslaget nasjonalparkstyre gav i februar 2021. Du har ikke fått medhold i din klage av 2.mars. 2021. Miljødirektorates avgjørelse er endelig.

På denne bakgrunn vil vi påpeke den plikten du har til å rette opp i forholdene på Nørstegård som pr nå ikke er i tråd med gitte vedtak, jf naturmangfoldlovens § 69. Vedtak om dispensasjon til riving og gjenoppbygging av seterhuset datert 8.4.2016 er fremdeles gyldig og retting kan skje ved at bygningen endres til å være i tråd med dette vedtaket, både hva gjelder plassering, farger og utforming ellers.

Det anmodes om at det ulovlige forholdet bringes i orden innen 1.oktober 2022.

Det legges til grunn at dette er tilstrekkelig tid til å bringe forholdet i orden på Nørstegård ettersom Grimsdalsvegen åpner 5.juni. Vegen stenger 1. desember og det er ønskelig at Statens naturoppsyn får anledning til å følge opp rettingen før vegen stenges.

Forhåndsvarsel om mulig pålegg om retting

Vi har tillit til at du vil rette opp i det ulovlige forholdet. Det påligger likevel forvaltningsmyndigheten å opplyse om mulige konsekvenser av å ikke gjøre dette. Det varsles derfor om at dersom det ulovlige forholdet (bygning oppført i strid med gitt vedtak fra 2016) ikke er bragt i orden innen oppgitt frist, vil vi måtte vurdere mulig pålegg om retting av byggetiltaket. Dersom det skulle bli nødvendig for oss å gi et pålegg vil konsekvensen av å ikke etterkomme et pålegg kunne være vedtak om tvangsmulkt (nml § 73) , eller direkte gjennomføring (dvs forvaltningen sørger for fysisk gjennomføring av tiltakene og kan kreve dekning av utgiftene til dette), jf naturmangfoldlovens §§ 71. Et eventuelt vedtak om tvangsmulkt skal alltid forhåndsvarsles og er et enkeltvedtak som kan påklages.

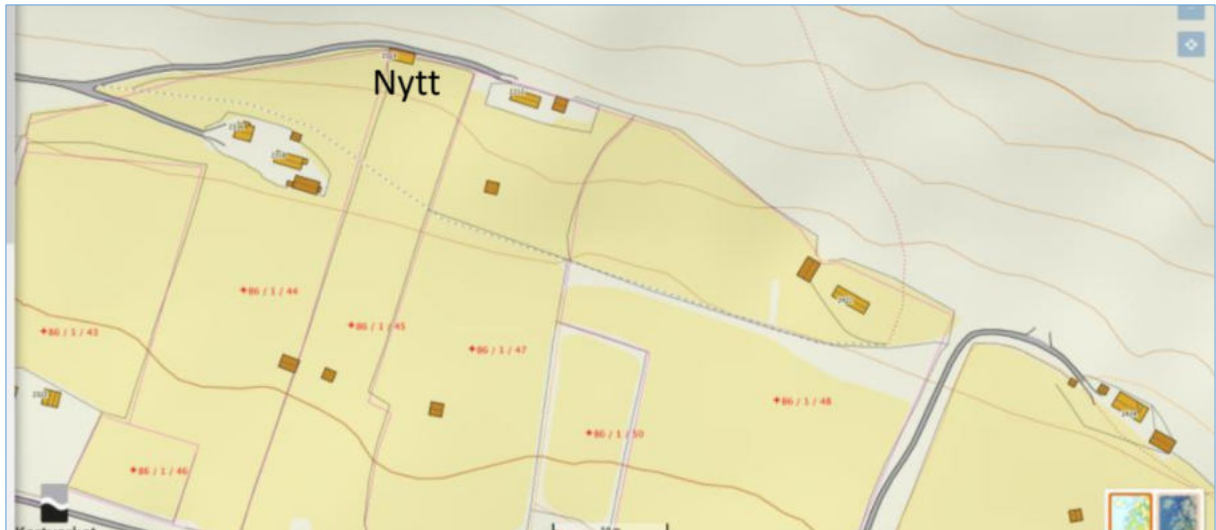
Det skal alltid gis en frist for å uttale seg om et varsel om et mulig pålegg om retting. Dette brevet er å anse som et forhåndsvarsel om dette og det settes en frist på 3 uker etter utsendelsesdato for dette brevet til å ev komme med en uttale til forhåndsvarselet.»

Statens naturoppsyn, kontrollrapport, datert 01.11.22.

Grimsdalen landskapsvernområde – Dispensasjon til å rive gammelt seterhus GNR 42/1 på Tverrlisetra – Inger og Hans Skomakerstuen

Inger og Hans Skomakerstuen søkte den 22.09.2015 om tillatelse til rivning og bygging av seterhus på Nørstegård på Tverrlisætre, i Grimsdalen landskapsvernområde. Det ble også søkt om tillatelse til å bygge nytt uthus. I sak 2015/6211 ble det gitt tillatelse til riving og gjenoppbygging og bygging av nytt uthus/do på Tverrlisetra. Ut i fra byggesøknaden skal seterhuset være 8m x 4m. Uthus/do er oppgitt til å være 2m x 2m.

Miljødirektoratet opprettholder Rondane-Dovre nasjonalparkstyre sitt vedtak i brev av 18.02.21. Søknad om endring av byggetillatelse gitt 8. april 2016 avslås. Tverrlisetra i Grimsdalen.

Bilde tatt 01.11.22

Bilde tatt 19.06.18.

Bilde tatt 01.11.22

Bilde tatt 19.06.18.

Kontroll 2018 og 2022:

SNO gjennomførte kontroll i 2018 av byggetillatelsen. Kontrollen i 2018 avdekket at seterhuset var bygd på pæler utenfor den gamle grunnmuren. Bygningen var på 4,80m x 8,20m. Totalt på 39,36 m². Det var ikke bygd uthus/do. Kontrollen den 01.11.22 viste at bygningen nå står på en ny mur utenfor den gamle grunnmuren. Det kan se ut som den gamle muren er flyttet ut dit pælene stod og bygd høgere med ny stein. Bygningen er fortsatt på 4,80m x 8,20m. Gjerdet mellom bygningene på setra er skiftet ut fra sauenetting til tre.

Se bilder i rapporten.

Sammendrag:

Bygningen er ikke i samsvar med gitt tillatelse. Ut i fra tillatelsen skulle seterhuset være 32 m² på eksisterende grunnmur.

15.03.23, forhåndsvarsel og uttale til rapport fra tilsyn om retting av bygningstiltak på gbnr 86/1 fnr 45

«Status på ulovlig forhold, bygning oppført i strid med vedtak

Det vises til tidligere korrespondanse i saken, senest brev datert 16.12.2021 der vi påpekte plikten du har til å rette opp det ulovlige forholdet på Nørstegård, Tverrlisetre i Grimsdalen landskapsvernområde.

Det ble satt en frist til 1.10.2022 for å bringe det ulovlige forholdet i orden.

Rapporten fra Statens naturoppsyn datert 1.11.2022 viser at bygningen oppført på Nørstegårdsseter ikke er tråd med tillatelse datert 8.4.2016. Retting er ikke gjennomført slik som anmodet i brev av 16.12.2021.

Det foreligger et ulovlig forhold der bygning er oppført i strid med gitt tillatelse. Du som tiltakshaver har fått beskjed i brev form om at det påligger deg en plikt å rette opp i det ulovlige forholdet. Det ble satt en rimelig frist til oppretting, men gjennomført tilsyn i etterkant av frist viser at bygningen fremdeles ikke er i samsvar med gitt tillatelse.

Rapporten fra Statens naturoppsyn er vedlagt.

Forhåndsvarsel om mulig pålegg om retting

Du varsles med dette om mulig pålegg om retting av det ulovlige forholdet., jf. naturmangfoldloven § 69.

Mulige konsekvenser av å ikke etterkomme et eventuelt pålegg vil kunne være vedtak om tvangsmulkt, jf. naturmangfoldlovens § 73, eller direkte gjennomføring (dvs forvaltningen sørger for å få rettet opp det ulovlige forholdet gjennom fysisk gjennomføring og kan kreve dekning av utgiftene til dette), jf. naturmangfoldlovens § 71.

Selv om en forhåndsvarsel ble gitt i brev datert 16.12.2021 er det gått noe tid.

For å være sikre på at du har oppfattet situasjonen og de forhold som foreligger, sendes derfor et nytt varsel.

Frist for uttale

Det settes en frist på 3 uker til uttale til vedlagte SNO rapport og mulig pålegg om retting.»

02.04.23, Tilbakemelding - forhåndsvarsel og uttale til rapport fra tilsyn om retting av bygningstiltak på gbnr 86/1 fnr 45 i Tverrlisetre, Hans og Inger Skomakerstuen.

«Det vises til brev av 13/3-2023 om forhåndsvarsel av pålegg om retting, der retting til vilkårene i vedtak av 8/4-2016 vil pålegges.

Vedtaket fra 2016 har vilkårene:

1 De nye byggene skal ha samme mål som de gamle og oppføres slik som vist i byggetegningene vedlagt søknaden.

2 Hvis den gamle setra hadde torv på taket, skal også det nye seterhuset ha torv. Alternativt kan det brukes skifer eller bordkledning på taket.

3 Dersom bygningene skal overflatebehandles skal det brukes en mørk grå eller mørk brun farge.

Vinduskarmer og vindskier skal ikke hvitmales.

4 Det er ikke tillatt å bygge terrasse/platting hverken med eller uten rekkverk slik som omsøkt.

5 Ved innsetting av vindu, skal det brukes vindu med gjennomgående sprosser/inndelinger.

6 Det skal ikke gjøres inngrep i terrenget ut over det arealet som berøres av tilbygget.

Slik vi ser det er det kun vilkår 3 som ikke er overholdt enda. Pga av ulike omstendigheter rakk vi ikke å beise setra på nytt. Dette vil gjøres til sommeren.

Setra er bygd som tegningene viser, med mål i bruksareal som forvaltningsplanen viser til. Plassering av bygningen på tomten er gjort så godt det lar seg gjøre, uten at en sperrer den gamle vegen på oversida og uten at inngrep i terrenget er gjort. For å gjøre bygningen mest mulig lik den gamle seterstua, så ha vi nå murt opp under hele bygningen, med deler av den gamle mursteinen og noe tilført stein. Høyden på muren er ikke høyere enn fra gammelt av. Vi mener derfor at vilkårene som var satt i det opprinnelige vedtaket er fulgt. Rapporten fra oppsynet sier også noe om gjerdet er endret fra trådgjerde til stakitt. Trådgjerdet var et midlertidig gjerde for å holde husdyr ute fra tomten og permanent gjerde ble satt opp etter hvert. Stakittgjerdet var på plass under nasjonalparkstyrets befarings, uten at dette ble kommentert. Stakittgjerde er også den gjerdetypen som tradisjonelt har blitt brukt i Grimsdalen.

Om nasjonalparkstyret er uenig i vår konklusjon, så ber vi om at det holdes en befarings til sommeren, slik at evt misforståelser kan oppklares.»

20.05.23, styresak 14/2023 pålegg om retting og varsel om tvangsmulkt - gbnr 86/1 fnr 45 Dovre kommune

Saksprotokoll i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 26.05.2023

Eldri Siem Saka blir utsatt i påvente av befarings.

Eldri Siem Tiltakshaver gis frist til 01.10.23 for å rette avviket.

Behandling

Forslaget om utsettelse fra Eldri Siem falt mot 5 stemmer.

Forslag om utvidet frist fra Eldri Siem enstemmig vedtatt.

Innstillingen fra nasjonalparkforvalteren vedtatt med endret frist, mot en stemme (Guri Ruste).

Vedtaks

Pålegg

Fester av gbnr 86/1 fnr 45 i Grimsdalen landskapsvernområde, Dovre kommune, Hans Skomakerstuen, pålegges snarest og innen 1.10.2023 å berge det ulovlige forholdet på setra i orden jf. naturmangfoldloven § 69.

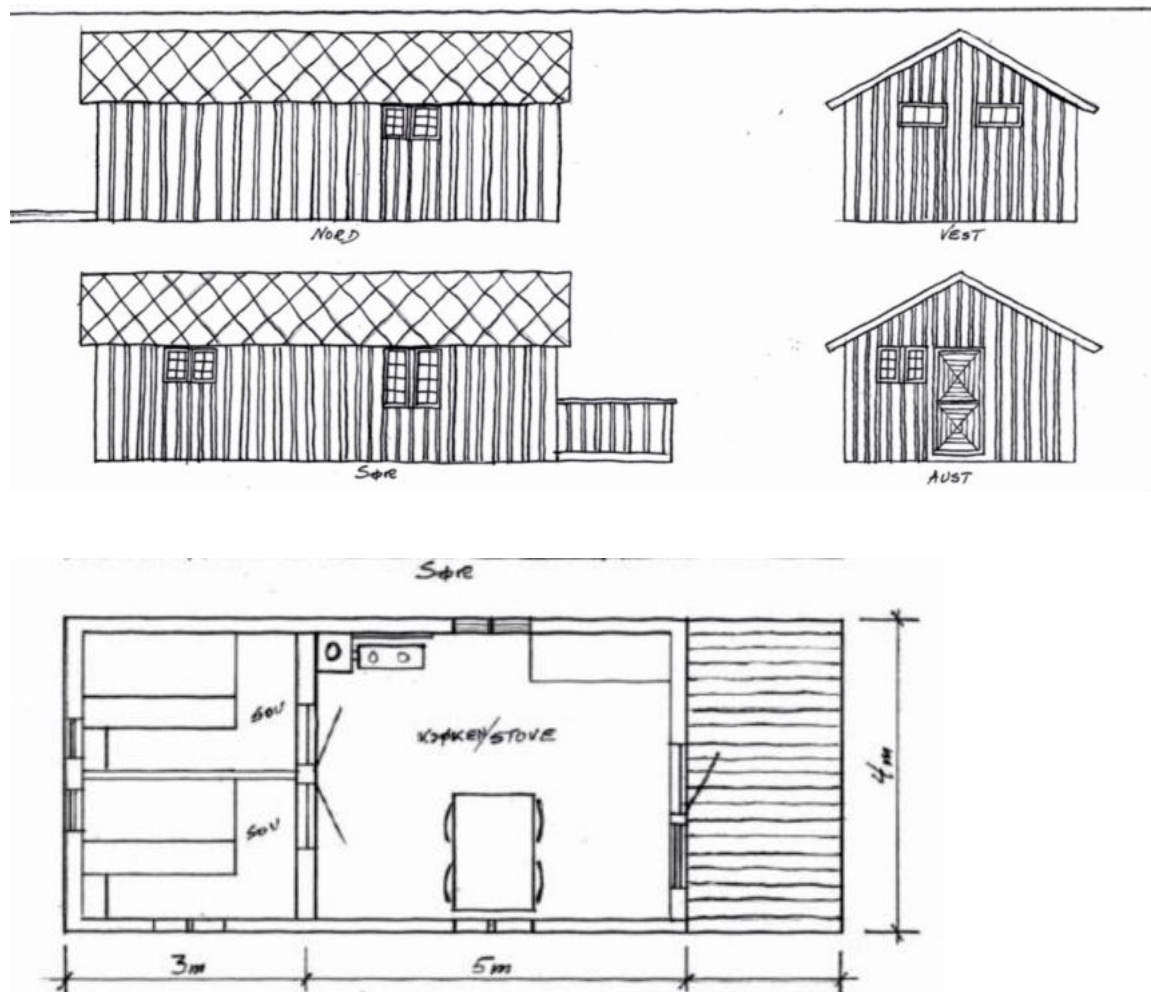
Følgende skal være rettet:

- Plassering av ny seterstue skal være der den gamle stod og den gamle grunnmuren som ny seterstue skulle plasseres på må restaureres da den er fjernet i forbindelse med det ulovlige tiltaket. En oppfylling med stein som nå er gjort vil ifølge kulturminnemyndigheten ikke avhjelpe situasjonen mye. Dette er blitt tydelig kommunisert til tiltakshaver, senest i behandling av klagen 20.8.2021. Plassering av den gamle, nedraste seterhuset er vist på bilde i søknad fra tiltakshaver datert 20.9.2015 og vist på bilde under.
- Seterhuset skal ha utvendige mål som den gamle setra og i tråd med byggetegning i søknad datert 20.9.2015 slik vilkårene i tillatelsen tilsier. Utvendige mål på tegning vedlagt søknad viser at seterhuset har utvendige mål på 8x4 meter, dvs BYA på 32 m². Seterhuset må endres slik at utvendig mål blir 8x4 meter i tråd med oversendte byggetegninger, se stegninger under

- Oppføring av gjerde (netting eller stakitt) er ikke en del av tillatelsen gitt 8.4.2016. Gjerdet må derfor fjernes.
- Det skal ikke være noen form for platting verken med eller uten rekkverk – skiferplattning må fjernes
- Solcellepanel er ikke omsøkt og må fjernes.
- Seterhuset skal overflatebehandles i en mørk brun eller grå farge

Bilde av det eldre, nedraste seterhuset

Bygningstegninger som vedlagt i søknad fra 2015
Forhåndsvarsel

Dersom forholdet ikke er bragt i ordne som beskrevet over innen angitt dato varsels det herved om tvangsmulkt på kr 500 pr/dag inntil det ulovlige forholdet er rettet. Dette varselet er å betrakte som et forhåndsvarsel om tvangsmulkt, jf. naturmangfoldlovens § 73.

Det gis en frist på 7 dager etter utsendelsesdato på dette brevet som frist for å uttale seg om den varslede tvangsmulkten.

(...)

Vurdering

Begrunnelse – hvorfor pålegg gis

Det er i foreliggende tilfelle oppført en bygning i Grimsdalen landskapsvernområde som er i strid med gitt tillatelse og som derfor er ulovlig, jf. verneforskriften § 3 punkt 1.1. Det ble gitt avslag på tiltaket slik det er oppført, jf nasjonalparkstyrets vedtak datert 20.8.2021 og vedtaket er stadfestet av Miljødirektoratet i vedtak datert 17.11.2021. Naturmangfoldlovens vilkår om at det må foreligge et ulovlig forhold er dermed oppfylt, jf. naturmangfoldloven § 69, 1.ledd.

Den ansvarlige har fått påpekt plikten vedkommende har til å rette opp i det ulovlige forholdet iht NML § 69, og hva denne opprettingen vil innebære. Tiltakshaver har ikke rettet opp i det ulovlige forholdet slik at tiltaket er i tråd med gjeldende tillatelse datert 8.4.2016, jf. SNO sin bygningskontroll datert 1.11.2022.

Den ansvarlige har videre fått vite hva som kan bli konsekvensen av å ikke rette opp det ulovlige forholdet, og det ble varslet om mulig pålegg om retting med frist til uttale på 14 dager. I sin tilbakemelding på varselet fremkommer det at tiltakshaver mener tiltaket nå er i samsvar med tillatelse datert 8.4.2016, noe bygningskontrollen gjennomført fra SNO med bilder bestrider.

Selv om et tiltak er forbudt, må det foretas en konkret vurdering av om pålegg etter naturmangfoldloven § 69 skal gis. Den klare hovedregelen etter forvaltningspraksis er at ulovlige tiltak som ikke frivillig rettes, skal pålegges fjernet. Dette for å sikre respekt for regelverket og ivaretagelse av verneverdiene i området . Videre er en streng praksis i tråd med prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at tiltakshaver skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet. Bevaring av seterbebyggelsen i Grimsdalen landskapsvernområde er en del av verneformålet og gradvise endringer av bebyggelsen ved for eksempel oppgraderinger kan medføre at setrene mister sitt særpreg. En slik utvikling vil være i strid med verneformålet og vil kunne uthule vernet .

For forvaltningsmyndigheten er det svært viktig å forhindre at enkelt personer tar seg til rette i verneområder. Det er derfor av stor betydning at forvaltningen ikke åpner for eller gir

inntrykk av at det er lettere å få tilgivelse enn tillatelse. Særlig viktig er det å være restriktiv på ulovlige bygget tiltak i områder som dette, hvor seterbebyggelsen er med på å prege landskapet og der ivaretagelse av seterbebyggelsen er en del av verneformålet. Det er flere setrer innenfor dette verneområdet og i andre, nærliggende verneområder og Miljødirektoratet finner det trolig at også andre kan ønske utvidelser eller endringer av bygningsmassen. Presedensvirkningen, betydningen av å skape respekt for regelverket og at man ikke skal tjene på å ta seg til rette tillegges derfor stor vekt .

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har varslet et mulig pålegg om retting og den ansvarlige for overtredelsen har fått god tid til frivillig å rette opp i det ulovlige forholdet uten at dette har blitt gjort. Det synes derfor nødvendig at nasjonalparkstyret må gi vedtak om et pålegg om retting for at det ulovlige forholdet skal opphøre.

Beskrivelse av pålegget

Nasjonalparkforvalter tilrår at det gis pålegg om retting i tråd med de tegninger som er omsøkt i søknad datert 22.september 2015 og de vilkår som er gitt i tillatelse datert 8.april 2016.

Dette innebærer at seterhuset oppføres i tråd med gitt tillatelse fra 2016, noe som medfører følgende:

Plassering av ny seterstue skal være der den gamle stod og den gamle grunnmuren som ny seterstue skulle plasseres på må eventuelt restaureres hvis den er fjernet i forbindelse med det ulovlige tiltaket. En oppfylling med stein som nå er gjort vil ifølge kulturminnemyndigheten ikke avhjelpe situasjonen mye. Dette er blitt tydelig kommunisert til tiltakshaver, senest i behandling av klagen 20.8.2021. Plassering av den gamle, nedraste seterhuset er vist på bilde i søknad fra tiltakshaver datert 20.9.2015.

Seterhuset skal ha utvendige mål som den gamle setra og i tråd med byggetegning i søknad datert 20.9.2015 slik vilkårene i tillatelsen tilsier. Utvendige mål på tegning vedlagt søknad viser at seterhuset har utvendige mål på 8x4 meter, dvs BYA på 32 m². Seterhuset må endres slik at utvendig mål blir 8x4 meter i tråd med oversendte byggetegninger.

Oppføring av gjerde (netting eller stakitt) er ikke en del av tillatelsen gitt 8.4.2016. Gjerdet må derfor fjernes.

Det skal ikke være noen form for platting verken med eller uten rekkverk – skiferplatting må fjernes

Solcellepanel er ikke omsøkt og må fjernes.

Seterhuset skal overflatebehandles i en mørk brun eller grå farge

Frist for gjennomføring

Den ansvarlige har fått en tilstrekkelig lang frist og gode muligheter for å frivillig rette opp i det ulovlige forholdet. I og med at tiltaket ligger til veg som er stengt mellom 1. desember og 5.juni tilrås det at fristen for å rette opp ulovligheten i tråd med pålegget, settes til 1.september 2023.

Varsel om tvangsmulkt

Det foreligger manglende tillit til at pålegget vil bli gjennomført uten tvangsmulkt. Den ansvarlige har blitt gitt romslig tid til frivillig å bringe forholdet i orden uten et pålegg fra nasjonalparkstyret. Den ansvarlige har ikke fulgt opp plikten etter naturmangfoldlovens § 69 om plikten til å rette det ulovlige forholdet.

Dersom den ansvarlige ikke retter seg etter pålegget om retting og fristen for gjennomføring innen 1.september 2023 oversittes, varsles det om mulig tvangsmulkt på NOK 500 pr dag som vil påløpe inntil forholdet er bragt i orden, jf naturmangfoldlovens § 73, 2.ledd.

Det framgår av naturmangfoldloven § 73, 2.ledd at tvangsmulkt kan fastsettes når overtredelse av en bestemmelse er oppdaget. Tvangsmulkt en begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter fristen for retting av forholdet. Normalordningen er at tvangsmulkt sett es når det ulovlige forholdet er oppdaget og tvangsmulkten skal da tjene til å fremtvinge etterlevelse.

Varsel om mulig tvangsmulkt er å betrakte som et forhåndsvarsel. Det gis en frist for å uttale seg om varsel om mulig tvangsmulkt. Fristen settes til 7 dager etter utsendelse av vedtaket.»

16.06.23, klage – pålegg om retting og varsel om tvangsmulkt – gnr 86/1 fnr 45

«Gjelder sak Grimsdalen LVO

Jeg godtar ikke pålegget om tvangsmulkt som er gitt meg i brev fra 1.6.2023. Begrunnelsen er at jeg vil gi mer informasjon i saken i løpet av 3 uker.»

05.0723, ang. pålegg Tverrliseter - Invitasjon til befaring, Hans Skomakerstuen

Jeg mener fortsatt at vedtaket fra 2016 i det meste er fulgt.

Som jeg tidligere har forklart, så gjenstår kun beisingen av bygget. Bygningen er plassert så godt som mulig på gamle murer, slik at atkomsten til andre ikke berøres.

2-5 punkt i vedtaket mener jeg ikke har vært oppe til vurdering av styret tidligere. Dette er pålegg som nå kommer i siste brev (varselbrev om pålegg). Størrelsen på bygget har aldri vært gjenstand for nærmere vurdering. Jeg har brukt forvaltningsplanens retningslinjer om bruksareal – ikke bebygd areal. Jeg mener derfor at byggets størrelse er innenfor tillatelsen fra 2016. Gjerdet som er satt opp er en videreføring av de gamle skigardene som har vært på sætra i all tid. Gjerdet var også på plass på forrige befaring, uten at det ble nevnt eller at dette ble tatt opp i nasjonalparkstyrets behandling i etterkant. Skiferstein på bakken og solcellepanel har aldri vært nevnt, hverken muntlig eller skriftlig i nasjonalparkstyrets behandlinger. Jeg kan heller ikke se at dette er søknadspiktig eller at det tidligere har vært krevd søknad om dette fra andre i verneområdene i Rondane-Dovre.

For å kunne følge opp de kravene som er stilt til meg, ber jeg om at du blir med på en befaring. Da kan jeg få en mer forståelig beskrivelse av hva som kreves og om hvordan de nye påleggene kan følges opp.

I alle tilfelle, så klager jeg på vedtaket. Begrunnelsen er gitt i beskrivelsen tidligere i eposten.

10.07.23 befaring - byggetiltak - Nørstegårdssetra gbnr 86/1/45 - Tverrlisetre - Hans og Inger Skomakerstuen - referat

«Bakgrunn

Hans og Inger Skomakerstuen har klaget på vedtak i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, styresak 14/2023 om pålegg om retting og varsel om tvangsmulkt - gbnr 86/1 fnr 45 Dovre kommune.

Nasjonalparkforvalter Trond Stensby møtte setereierne til befaring på Nørstegårdssætre, 10.07.23. (se kart i figur 1).

Figur 1. Oversiktskart Tverrlisætre, og kartutsnitt med seterhuset på Nørstegårdssætre, gnr. 86 bnr.1 fnr.45.

Om saken

Skomakerstuen har siden midten av 1980-tallet arbeidet for å restaurere bebyggelsen på Nørstgårdssætre. I 2011 ble det søkt om SMIL-midler til å restaurere seterhuset, men grunnet forfall ble det gitt avslag på søknaden. Skomakerstuen søkte derfor, i 2016, Rondane-Dovre nasjonalparkstyre om tillatelse til å føre opp et nytt seterhus. Nasjonalparkstyre ga tillatelse til tiltaket. Seterhuset ble etter dette ferdigstilt i 2018.

SNO la i en tilsynsrapport, fra 2018, til grunn at seterhuset er oppført i strid med tillatelsen, med grunnflate større enn 32 m². Setereierne hevder på sin side at seterhuset er bygget med innvendig areal, mindre enn 32 m², og derfor er i tråd med tillatelsen. Bygget er opplyst å være oppført i 8" reisverk, dvs. at veggene utgjør nær 2 x 25 cm av utvendig mål. Dette kan forklare avviket som SNO har funnet og lagt fram i sin rapport fra 2018.

En kontrollmåling under befaringen ga at innvending mål for seterhuset er mindre enn 32 m² (7,6 m x 4,2 m).

Seterhuset er også ført opp ca. 40 cm lenger ut fra setervegen, enn opprinnelig plassering. Det har ikke vært mur under bygget på langsida mot vegen. Muren på utsida, mot dalføret, var sammenrast da seterhuset skulle bygges. Seterhuset ble derfor bygget på stolper. Skomakerstuen ser at dette var uheldig, men har siden forblendet hele utsiden med en «falsk» mur under bunnsvillene på bygget.

Setereierne har innvendinger til at det er gitt pålegg som er kommet til etter den forrige behandlingen av saken i nasjonalparkstyret: fjerning av gjerder, fjerning av solcellepanel.

Setereierne er ellers innstilt på å beise bebyggelsen i en mørkere farge enn det som er i dag.

Nedenfor er det vist noen bilder fra befaringen.

Bilder fra befaringen

Foto 1. Seterhuset er flyttet 40 cm ut fra vegkanten, men flukter fortsatt godt med gjerdet mot innmarka, og veien videre mot nabosetra.

Foto 2. Uthus og seterhus sett fra motsatt kant.

Foto 3. Seterhusets fasade mot dalsida, med montert solcellepanel.

Foto 4. Forblendingsmur under kortveggen.

Foto 5. Forblendingsmur under langveggen.

Oppsummering

Nasjonalparkforvalteren tar befaringen til opplysning av saken.

Klagen fra setereierne vil bli lagt fram i sak for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i møte 01.09.23.»

02.08.23, melding frå Inger og Hans Skomakerstuen

«Nå har oss beisa og tatt ned solsellepanelet, da håper og ber oss om at de blir godkjent.»

Tre foto vedlagt meldinga:

Foto vedlagt melding fra Inger og Hans Skomakerstuen, 02.08.23.

Foto vedlagt melding fra Inger og Hans Skomakerstuen, 02.08.23.

Foto vedlagt melding fra Inger og Hans Skomakerstuen, 02.08.23.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

§ 2 Formål

Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,
- ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,
- sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,
- ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3 Vernebestemmelser

1. Landskapet

1.1. Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende.

Fylkesmannen avgjør i tvilstilfeller om et tiltak må anses å ville endre landskapets art eller karakter vesentlig.

1.3. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:
(...)

c. Oppføring av nødvendige nye bygninger til jordbruks- og seterformål.

Forvaltningsplan

s. 44

En seterstue bør ikke overstige 70 m² tillatt bruksareal (TBRA), mens et kokhus ikke bør overstige 30 m² (TBRA).

s. 46

Ved behandling av søknad om nybygg i forbindelse med jordbruks- og seterformål vil følgende retningslinje gjelde:

- Vurder om eksisterende hus som er ute av bruk kan gis ny funksjon fremfor å oppføre nye hus.
- Ta hensyn til den strukturen og bygningsstørrelser som er på setra, i seterområdet eller på bygningen fra tidligere. Tradisjonen med hensyn til plassering i terreng, form og materialbruk er viktig å videreføre, eksempel panel, takutstikk, tekking og farge. Terrenginngrep må minimaliseres.
- Nye hus bør ha et uttrykk/utforming som viser når de er oppført, men underordne seg helheten i miljøet, jamfør punktet over.

Plassering av nye landbruksbygg skal søkes lagt til selet. Dersom slik plassering ikke lar seg forene med spesielle hensyn knyttet til bygningsmiljøet, landskapsmessige hensyn eller hensyn til andre verneverdier (som biologisk mangfold), skal annen plassering vurderes.

Flytting av en gammel bygning er etter PBL å betrakte som et nybygg, og må behandles deretter i verneforskriftene. Behov for flytting av et bygg kan eksempelvis være dårlige grunnforhold.

Naturmangfoldloven

Saken må i tillegg til vurdering etter verneforskrift og forvaltningsplan også vurderes etter naturmangfoldlovens § 7 om miljørettslige prinsipper i

§ 8 kunnskapsgrunnlag,

§ 9 føre-var prinsippet,

§ 10 samlet belastning på økosystemet,

§ 11 kostnader ved miljøforingelse bæres av tiltakshaver samt

§ 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Presedens

I brev fra Miljødirektoratet, datert 02.03.15 heter det bl.a.:

Presedensvurderingen bør være så konkret som mulig. Presedensfaren skal være reell og ikke hypotetisk. En konkret presedensvurdering vil bidra til likebehandling og ivareta hensynet til rimelighet. Dette vil øke forståelsen for verneforvaltningen.

Vurderingen av presedensvirkninger knytter seg for det første til sannsynligheten for at lignende tiltak vil fremmes i fremtiden.

Forvaltningsloven

§ 28 (vedtak som kan påklages, klageinstans)

Enkeltvedtak kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken til det forvaltningsorgan (klageinstansen) som er nærmest overordnet det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket (underinstansen).

(...)

§ 29 (klagefrist)

Fristen for å klage er 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part. Skjer underretningen ved offentlig kunngjøring, begynner klagefristen å løpe fra den dag vedtaket første gang ble kunngjort.

§ 33 (saksforberedelsen i klagesak)

(...)

Underinstansen skal foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Den kan oppheve eller endre vedtaket dersom den finner klagen begrunnet. Dersom vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger, skal underinstansen avvise saken, jfr. dog [§ 31](#).

Vurdering

Hans og Inger Skomakerstuen er parter i saken, og har klagerett etter forvaltningsloven § 28. Klagen er fremmet i tide, jf. forvaltningsloven § 29.

Med bakgrunn i klagen fra Skomakerstuen finner nasjonalparkforvalteren grunn til på nytt å gå gjennom:

- tillatelse og vilkår, Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, vedtak styresak 15/2016, datert 08.04.16.
- utførte tiltak og mulige avvik funnet i kontrollrapporter fra SNO.

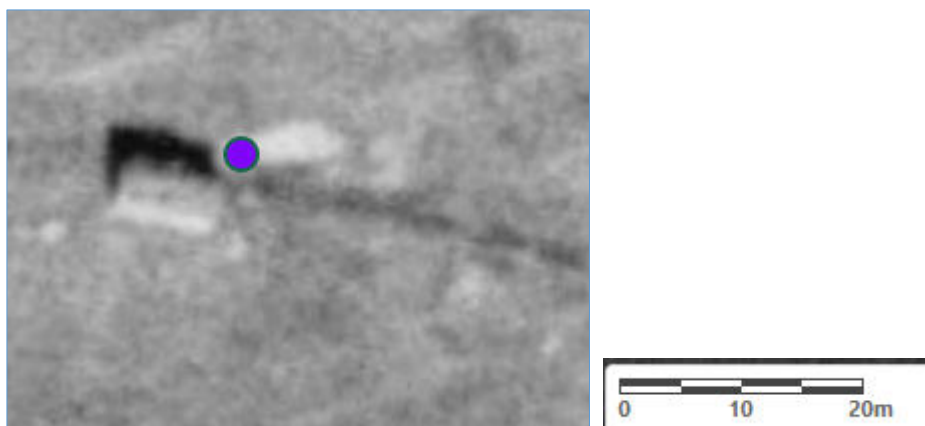
Størrelse

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ga i 2016 tillatelse til oppføring av et nytt seterhus, som «skal ha samme mål som de gamle og oppføres slik som vist i byggetegningene vedlagt søknaden.» Vilkåret er etter nasjonalparkforvalteren sin vurdering ikke entydig. Det er referert til både samme mål som det gamle huset, og til byggetegningene. I tillegg gir forvaltningsplanens retningslinjer om måling av bruksareal (BRA) rom for en tredje tolkning. Det kan derfor ikke entydig slås fast at det utførte tiltaket, slik SNO opplyser i sine rapporter, avviker fra den gitte tillatelsen når det gjelder størrelsen på bygget.

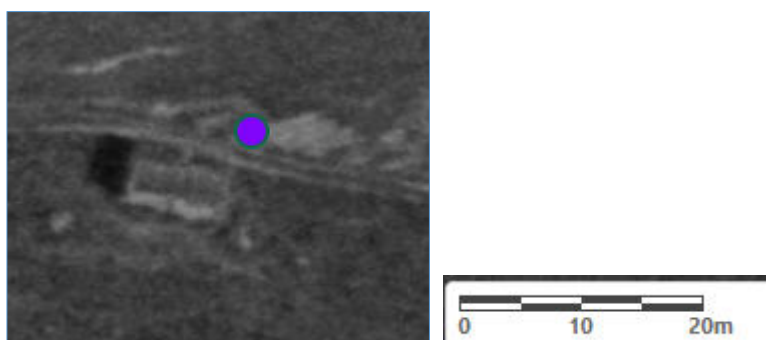
Plassering

Det er i 2016 gitt tillatelse til å rive og bygge opp igjen seterhuset. Setereierne har opplyst at den gamle muren under seterhuset var rast sammen, og det at det nye bygget derfor ikke kunne plasseres på denne. Kontrollrapporten viser at bygget kan være forskjøvet ca. 40 cm ut fra setervegen. Dette bygger likevel ikke på eksakte stikningsdata, og det kan derfor ikke dokumenteres som et faktisk avvik fra tillatelsen. I figurene A – D er det vist ortofoto av det gamle seterhuset fra 1963, 1980, 2009, 2015, og i figur E det nye seterhuset fra 2017.

Etter nasjonalparkforvalteren sin vurdering framstår det nye seterhuset å stå på samme plassen som det gamle seterhuset.

Figur A. Det opprinnelige seterhuset på Nørstegårdsetre - ortofoto 1963. Blått pkt GPS-målt fast referanse.

Figur B. Det opprinnelige seterhuset på Nørstegårdsetre - ortofoto 1980. Blått pkt GPS-målt fast referanse.

Figur C. Det opprinnelige seterhuset på Nørstegårdsetre - ortofoto 2009. Blått pkt GPS-målt fast referanse.

Figur D. Det opprinnelige seterhuset på Nørstegårdsetre - ortofoto 2015. Blått pkt GPS-målt fast referanse.

Figur E. Det nye seterhuset på Nørstegårdsetre - ortofoto 2017. Blått pkt GPS-målt fast referanse.

Utførelse

Det er i tillatelsen fra 2016 ikke stilt som vilkår at det skal skje en korrekt antikvarisk gjenoppføring av seterhuset. Heller ikke fylkeskommunens uttalelse i 2016 peker i den retning. De skriver bl.a.: «*Det er vanskelig å stille krav om at bygningen skal gjenoppføres i tømmer, det viktigste er i dette tilfelle er vel dimensjoner og utforming ellers.*»

Den gamle muren under seterhuset var rast sammen, og tiltakshaver valgte derfor å bygge det nye seterhuset delvis på påler. Dette er trekt fram som et avvik fra den lokale byggeskikken. Innlandet fylkeskommune har i en uttalelse fra 2020 vært kritisk til denne løsningen. En slik kritikk, fremmet i ettertid, kan likevel ikke knyttes til et konkret vilkår i tillatelsen. Tiltakshaver har senere laget en forblendingsmur som et avbøtende landskapsmessig tiltak. Nasjonalparkforvalteren mener dette er en akseptabel løsning, siden det ikke ble stilt et konkret vilkår om plassering på mur.

I rapporten fra Fylkesmannen i Oppland «Seterbygningene – verdier og utfordringer – Et hovedfokus på fjellområdene med ekesempler fra Grimsdalen i Dovre (Raddum, Trond S. 2007), står det bl.a. på s. 29:

«For en som kommer utenfra er det særlig ett forhold som gjør inntrykk – mangfoldet i uttrykksformer når en ankommer stedet fra vest. Her er det høge hus og låge hus, stående og liggende panel blandet med tømmer. Sterke farger som blått, brunsvart og rødt og noe ubehandlet treverk. Mest blikktak – og mest sinkfarget. Den lett "anarkistiske" holdningen til miljøet har en viss sjarm. Det er ikke ønskelig å endre på dette bildet - kanskje med ett unntak; det er nok litt uvanlig med så dominerende blåfarge i et setermiljø. (...) Setrene til Hovdelykkja med nyere hytte, Nørstegard, Budsjord, øvre og nedre Lindsø preger landskapet på en harmonisk og god måte.»

Det blir her også vist til Raddum 2007, og punktene:

«1. Ta hensyn til den strukturen og målestokken som er typisk for området. Tradisjonen mht plassering i terreng, form og materialbruk er viktig å videreføre. Eks. panel, takutstikk, tekking og farge. Vær varsom med terrenginngrep.

2. Nye hus bør ha et uttrykk/utforming som viser når de er oppført, men underordne seg helheten i miljøet. Jf pkt 1.»

Nasjonalparkforvalteren mener det ikke er stilt vilkår i tillatelsen som gir at det kan dokumenteres vesentlige avvik ved utførelsen av bygget. Det må legges vekt på at utførelsen i hovedsak følger tilrådingene i rapporten fra Fylkesmannen i Oppland (Raddum 2007)

Lignende saker og faren for presedens

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har hatt en rekke saker knyttet til ulovlighetsoppfølging:

- bygging av plattinger uten at det er søkt og i strid med vernebestemmelser/retningslinjer.
- oppføring av tilbygg etter avslag på søknad.
- oppføring av uthus uten at det er søkt
- tiltak i terrenget uten at det er søkt.

Det er derfor viktig å ha en konsekvent praksis i behandling av slike saker. Gjeldende sak skiller seg imidlertid ut ved at det ikke er avdekket vesentlige avvik, og at vilkårene i det opprinnelige vedtaket ikke er entydige. Nasjonalparkforvalteren mener derfor at saken ikke vil gi presedens for ulovlighetsoppfølging i lignende saker.

Rimelighetshensyn

Miljødirektoratet har i sin veileder M617|2016 sagt:

«Plikten gjelder ikke hvis det anses «særlig urimelig». Hvorvidt det anses særlig urimelig beror på en samlet vurdering hvor skadevirkningene av overtredelsen, den effekt tiltaket/pålegget kan ha, kostnadene ved tiltakene og overtrederens skyld er de viktigste momentene. (Det kan også tas hensyn til overtrederens økonomiske stilling.»

Skomakerstuen har beiset hytta og fjernet solcellepanelset. Som det går fram av saken er det etter nasjonalparkforvalteren sin vurdering ellers ikke avdekket vesentlige avvik i gjeldende sak. Det synes derfor særlig urimelig å opprettholde pålegg og varsel om tvangsmulkt gitt i styresak 14/2023.

Arkivsaksnummer: 2022/6210-24

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 21.08.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	27/2023	01.09.2023

Sak - Grimsdalen LVO - utskifting av gjerde - grøfting - platting og levegg m.m. - Rasmuskvea - gbnr 86/1/3 - pålegg om retting

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 69 får Fridtjov Vigerust pålegg om gjennomføring av tiltakene som beskrevet og begrunnet i tabell 1 i saken.

Det blir satt en frist for gjennomføring til 01.10.23.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

23.07.20 - Grimsdalen LVO - utskifting av gjerde - grøfting - platting og levegg m.m. - Rasmuskvea - gbnr 86/1/3 - forhåndsvarsel - pålegg om retting

23.07.14 - Grimsdalen LVO - befaring 14.07.23 - utskifting av gjerde - grøfting - platting og levegg m.m. - Rasmuskvea - gbnr 86/1/3 - Fridtjov Vigerust - referat

23.06.12, klage på vedtak - Grimsdalen LVO – søknad om byggetiltak og grøfting på gbnr 86/1 fnr 3 i Dovre kommune – Fridtjov Vigeruist

23.05.26 sak - Grimsdalen LVO – søknad om byggetiltak og grøfting på gbnr 86/1 fnr 3 i Dovre kommune – Fridtjov Vigeruist

22.08.03, Søknad – Grimsdalen LVO – utskifting av gjerde – grøfting – platting og levegg m.m. – Rasmuskvea – gbnr 86/1/3 - Fridtjov Vigerust

2020, Statens naturoppsyn, tilsynsrapport

Saksopplysninger

Saken har en tidslinje slik det går fram av oversikten over dokumenter i saken. Vi vil her legge fram utdrag fra de ulike dokumentene i tidsmessig rekkefølge:

Statens naturoppsyn har i 2020 levert en tilsynsrapport med følgende registrerte avvik:

- ca. 150 m grøft fylt opp med grov hvit stein
- ca. 80 m med åpen grøft, 1,5 m bred, 0,4 m dyp
- Platting, 5,5 m * 4 m.
- Levegg, lengde 5 m, høyde 1,65 m.
- Utendørs dusj med bredde 1, 4 m og lengde 1,3 m.
- Innlagt vann i hovedhuset.

I brev datert **08.06.22** har **Fridtjov Vigerust** søkt om godkjenning av:

- Tillatelse til å skifte ut gjerde rundt festearealet
- Grøfting og vedlikehold av vei
- Platting og levegg
- Vannopplegg/dusjanlegg.

I møte i **Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, 26.05.23, styresak 15/2023** ble det gitt avslag på «omsøkte byggetiltak og tiltak knyttet til»:

- Drenering
- Grøftarbeid
- Grusing og oppgradering av kjørespor/atkomstveg.

Videre står det:

«Byggetiltak i form av platting og levegg er ikke i tråd med forvaltningsplanens retningslinjer og dermed ikke i tråd med § 3 punkt 1.3.bokstav d.»

Fridtjov Vigerust har i brev datert 12.06.23 klaget på vedtaket, Rondane-Dovre nasjonalparkstyre 26.05.23:

«Viser til søknad og Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre sitt vedtak datert 26/05-2023. Jeg har gjort meg kjent med innholdet i vedtaket. For at ytterlige feil ikke skal begås, ber jeg om befaring og rådgivning av Nasjonalparkforvalter og eventuelt også SNO, slik at Nasjonalparkstyret sitt vedtak blir korrekt utført og i henhold til gjeldende regelverk.»

Befaring

Det ble holdt befaring holdt på Rasmuskvea (gnr. 86 bnr.1 fnr. 3) i Grimsdalen, 14.06.23, 13:00 – 14:00.

Til stede:

Fridtjov Vigerust (tiltakshaver)

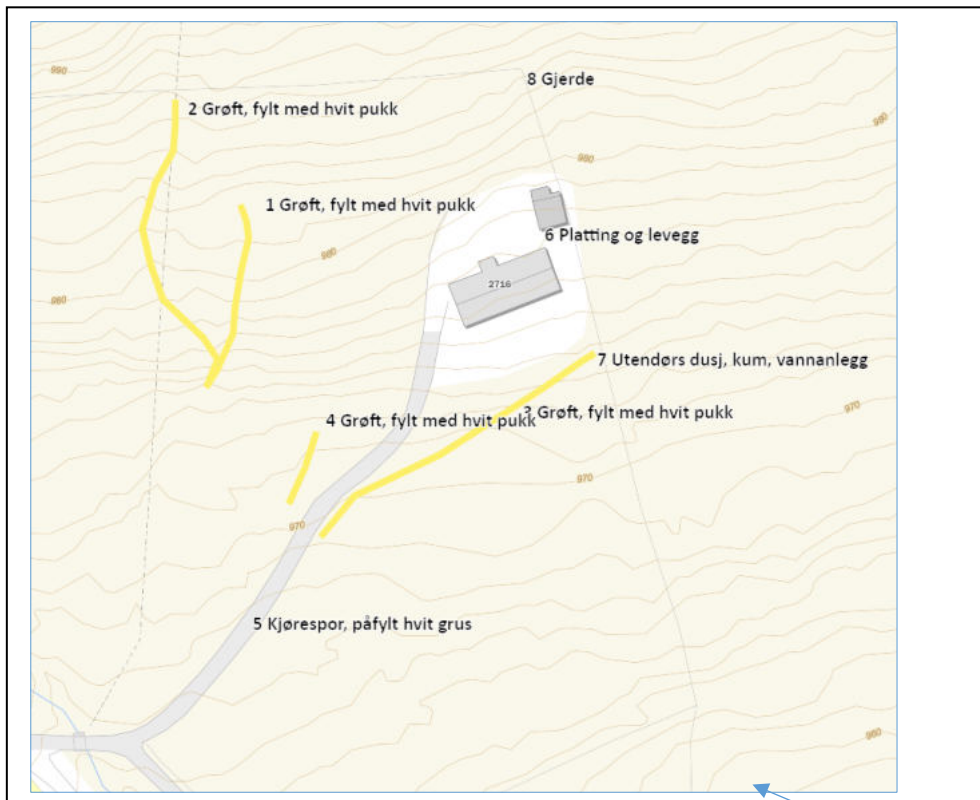
Gudmund Vigerust

Trond Stensby (sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre).

«Befaringen

Befaringen ble gjennomført etter ønske fra tiltakshaver, jf. brev datert 12.06.23.

Befaringen dreide seg om aktuelle punkt fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, styresak 15/2023 er vist i figur 1. De enkelte punkt er kommentert nedenfor.

Figur 1. Aktuelle punkt fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, styresak 15/2023.

1 og 2. Grøfter, fylt med hvit pukkstein

Grøft 1 er ca. 30 m og grøft 2 er ca. 47 m. I følge

I følge tiltakshaver var dette planlagt som åpne avskjæringsgrøfter, da det har vært problemer med vannsig og setninger på hyttetomta. Tiltakshaver opplyser videre at det ikke var planen å fylle igjen grøftene med hvit pukkstein.

Figur 2. Grøft 2, øverst.

Figur 3. Grøft 2, midtre del.

Figur 4. Grøft 2, nederst.

Figur 5. Grøft 1, ved møte med grøft 2 og oppover.

Figur 6. Grøft 1, midtre del.

Figur 7. Grøft 1, øverst

3. Grøft fylt med hvit pukkstein

Grøften er ca. 53 m. Tiltakshaver opplyser at dette har vært en tidligere opparbeidet åpen grøft, der det er lagt et tett rør med overløpsvann fra vannposten nedenfor hytta. Grøften er fylt med hvit pukkstein. Det ble videre opplyst at det i sommerhalvåret er lagt vann inn i hytta, som er ført videre ned til vannposten – overløpskummen.

Figur 8. Grøft 3, fra vannkum og nedover.

Figur 9. Grøft 3, nederst

4. Grøft fylt med hvit pukkstein

Grøften er ca. 12 m. Tiltakshaver opplyser at dette har vært en tidligere opparbeidet åpen grøft, for å hindre vannsig inn i kjøresporet til hytta. Grøften er fylt med hvit pukkstein.

Figur 10. Grøft 4.

5. Kjørespor, påfylt hvit grus

Deler av det opprinnelige kjøresporet på eiendommen er fylt opp med hvit grus, og gitt en forbedret standard. Effekten av tiltaket blir noe dempet, ved at vegetasjonen på nytt er i ferd med å etablere seg i kjøresporet.

Figur 11. Oppfylt kjørespor, øvre del sett mot hytta og overgangen til grasmarka.

Figur 12. Oppfylt kjørespor, øvre del.

Figur 13. Oppfylt kjørespor, nedre del.

6. Platting og levegg

Platting og levegg er oppført uten at det er søkt om tillatelse. Tiltaket er gjort delvis med tanke på å lette tilkomsten til inngangsdøra.

Figur 14. Levegg, utvendig, mot øst.

Figur 15. Levegg og plattung.

Figur 16. Overgang plattung – dørhelle.

7. Utendørs kum, dusj og vannanlegg

Utendørs kum, dusj og vannanlegg er oppført uten at det er søkt om tillatelse. Tiltakshaver beskriver det som en overløpskum fra vannledning/vannpost.

Figur 17. Utendørs dusjanlegg og overløpskum.

8. Gjerde

Det er oppført nytt trådgjerde til erstatning fra tidligere forfalt gjerde rundt kvea.

Figur 18. Del av nytt gjerde rundt Rasmuskvea.

Figur 19. Del av nytt gjerde rundt Rasmuskvea.

Figur 20. Hytta og del av nytt gjerde rundt Rasmuskvea.

Oppfølging

Sekretariatet vil utarbeide et eget skriv med forslag til føringer for retting av tiltakene, og videre saksgang.»

08.08.23, Fridtjov Vigerust

«Viser til brev 20.juli 2023 fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre v/ nasjonalparkforvalter angående ovennevnte sak.

Jeg trekker klagen i brev 12.juli 2023 og vil følge opp punktene som anvist i forhåndsvarslet om pålegg om retting av tiltak. En ber likevel om at det settes en lengre frist for gjennomføring av punkt 6 og 7. Dette for å få utarbeidet en godkjent plan for tilkomst og sikring av bygget slik som nevnt i brev 20.juli 2023, merknad punkt 6, og i utvalgssak 15/2023, møtedato 26.05.2023, side 72, 2. og 3. avsnitt, og side 77, 2. avsnitt:

«Nasjonalparkforvalter vurderer at det bør vurderes om det er andre bygningsmessige tiltak som er mer egnet til å kunne sikre bygningen. En handicap-rampe på 5,5 x 4 meter er for stor til å kunne ses på som kun dette. Er det nødvendig med slik rampe må denne planlegges i en betydelig mindre utgave og ev omsøkes».

Bygningen har store setningsskader og tiltakshaver vil søke faglig assistanse for å få laget en plan for å sikre bygget som deretter vil bli søkt godkjent.»

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

§ 2 Formål

Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,
- ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,
- sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,
- ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3 Vernebestemmelser

1. Landskapet

1.1. Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrelegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende.

Fylkesmannen avgjør i tvilstilfeller om et tiltak må anses å ville endre landskapets art eller karakter vesentlig.

1.3. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:
(...)

c. Oppføring av nødvendige nye bygninger til jordbruks- og seterformål.

Forvaltningsplan

Vedlikehold og ombygginger:

s. 38

Utfordringer knyttet til ombygginger og tilbygg er at disse tiltakene kan endre landskapets karakter og dermed verneverdier. Utvidelse av bygningsmasse kan også føre til økt bruk og ferdsel inn i villreinsens leveområde.

s.41

- Behovsvurderinger for tilbygg og nybygg vil være strengere i nasjonalparkene enn i landskapsvernområdene. Forvaltningsmyndigheten vil be fagkompetanse i kommune

og/eller fylkesmannen om en vurdering av landbruksmessige behov for utvidelser og nybygg

- Behov tilknyttet fritidsbruk vil vurderes strengere enn behov tilknyttet landbruk. Utover estetiske og kulturhistoriske hensyn vil tiltak knyttet til fritidsboliger bli vurdert ut fra den effekt det kan ha på ferdselen inn i områder som er viktige for villrein. Denne vurderingen vil ses i lys av den praksis som råder etter PBL for alle byggesaker innenfor og inntil villreinens leveområde, slik det avgrenses i fylkesdelplanen for Rondane.

(...)

- I tillegg til å følge retningslinjene i dette kapitlet vil forvaltningsmyndighetene samrå seg med kulturvernmyndighetene når det gjelder plassering og utforming i forbindelse med alle byggesaker som krever dispensasjon etter verneforskriften. Fylkesmannen i Oppland har gitt ut veilederen «Seterbygningene – verdier og utfordringer» (Raddum 2007) som blant annet gir råd om hvordan vedlikehold av og tilbygg på seterhus kan skje med utgangspunkt i tradisjonell byggeskikk, og med spesielt fokus på Grimsdalen. Det kan ved byggetillatelse stilles vilkår om mer detaljert utforming, i tråd med råd/retningslinjer i veilederen.

s. 42

Verneforskriftene tillater vedlikehold i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Dette omfatter vanlig vedlikehold som reparasjon av tak, vinduer, fundamenteringer og ytterkledning og som er tillatt etter plan- og bygningsloven. For vedlikeholdsarbeid skal eksteriøret ikke endres og reparasjoner er å foretrekke fremfor hele utskiftninger der dette er mulig. Fasadeendringer, ny pipe og utvendig standardhevinger er eksempler på tiltak som ikke går inn under vanlig vedlikehold og som dermed er søknadspliktig.

s.43

Ved behandling av søknad om bygging av terrasser/verandaer skal det legges vekt på generelle kulturhistoriske og estetiske vurderinger. Terrassen/verandaen/plattingen bør:

- Søkes lagt så nært bakkenivå som mulig
- Være mindre enn 1/3 av fritidsboligens bebygde area
- Bygges ut fra en vegg, dersom den ikke følger bakkenivå (og maks ut fra to vegger dersom den ikke følger bakkenivå (og maks ut fra to vegger dersom den anlegges som «platting»)
- Tillatelse til bygging av platting/veranda vil ikke bli gitt i seter- kulturlandskapsområder.

1. Seterområder/kulturlandskapsområder

Dette er områder der kulturlandskapet og setermiljøene sammen danner et viktig landskapselement. Av vedleggene 4-10 går det frem hvilke områder dette gjelder innenfor Nord-Fron kommune og Sel kommune i Frydalen landskapsvernområde. I tillegg er området ved Steig, Dalsegg, Nysteig og Søre Eldåseter i Sør-Fron kommune alle seter- /kulturlandskapsområder. **Hele Grimsdalen landskapsvernområde regnes som seter- /kulturlandskapsområde med unntak av bygninger på Vegskillet (vist i vedlegg 12).**

Søknader om tilbygg i disse seter-/kulturlandskapsområdene vil behandles individuelt. I disse områdene er det hovedsakelig setrer som utgjør bygningsmassen, og som brukes til både landbruks- og fritidsformål. På enkelte seterstuler er det også bygget fritidsboliger.

Eventuelle tilbygg på fritidsbolig her vil sees i sammenheng med bygningsmassen på resten av setra/selet. Søknader om ombygging og tilbygg vil bli behandlet ut fra at følgende hensyn vektlegges:

- Hvor reelt er behovet for endringen? Endringer som følge av gjenopptaking av seterdrift eller som følge av endret lovgiving knyttet til husdyrhold/beitebruk/melkeproduksjon/småskalaproduksjon skal forvaltningsmyndigheten i utgangspunktet være positiv til. Tilbygg/ombygging som følger av private behov vil vurderes strengere.
- Ved nærhet til spesielle forhold/verdier som snaufjell, vassdrag, sårbart plante/dyreliv skal søknaden vurderes strengt.
- Tilbygg/ombyggingen skal tilpasses bygningsmiljøet for øvrig med hensyn til eksteriørmessig utforming og plassering i tunet.
- Arealet på nye tilbygg skal søkes minimalisert og bør ikke utgjøre med enn 30 % av arealet til bygningen på vernetidspunktet*.
- En seterstue bør ikke overstige 70 m² tillatt bruksareal (TBRA), mens et kokhus ikke bør overstige 30 m² (TBRA).
- For fritidsboliger i seterområdene vil øvre grense være 65 m² tillatt bruksareal (TBRA).
- Uteplass skal legges på bakken og skal være uten rekkverk

Naturmangfoldloven

Saken må i tillegg til vurdering etter verneforskrift og forvaltningsplan også vurderes etter naturmangfoldlovens § 7 om miljørettslige prinsipper i

§ 8 kunnskapsgrunnlag,

§ 9 føre-var prinsippet,

§ 10 samlet belastning på økosystemet,

§ 11 kostnader ved miljøforingelse bæres av tiltakshaver samt

§ 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Oppfølging av ulovlige forhold i verneområder, Miljødirektoratet veileder M-617 | 2016

Den enkelte som har overtrådt regelverket (lov, forskrift eller enkeltvedtak) har selv en plikt til å stanse eller rette opp i overtredelsen uavhengig av om det er gitt et formelt pålegg

Dersom overtrederen ikke ordner opp i det ulovlige forholdet, må det treffes formelt rettingsvedtak. etter naturmangfoldloven § 69.

Plikten gjelder ikke hvis det anses «særlig urimelig». Hvorvidt det anses særlig urimelig beror på en samlet vurdering hvor skadevirkningene av overtredelsen, den effekt tiltaket/pålegget kan ha, kostnadene ved tiltakene og overtreders skyld er de viktigste momentene. (Det kan også tas hensyn til overtreders økonomiske stilling.

Rapporten fra Fylkesmannen i Oppland «Seterbygningene – verdier og utfordringer – Et hovedfokus på fjellområdene med eksempler fra Grimsdalen i Dovre (Raddum, Trond S. 2007)

«Mesætre

består av i alt fem setrer med husene plassert i sørhellinga vest for Mesæterbekken. I motsetning til Verkjessætre, har setrene på Mesætre en betydelig større spredning i landskapet. Og de har et vesentlig mer variert uttrykk. Spredningen åpner for større grad av individualisering.»

Presedens

I brev fra Miljødirektoratet, datert 02.03.15 heter det bl.a.:

Presedensvurderingen bør være så konkret som mulig. Presedensfaren skal være reell og ikke hypotetisk. En konkret presedensvurdering vil bidra til likebehandling og ivareta hensynet til rimelighet. Dette vil øke forståelsen for verneforvaltningen.

Vurderingen av presedensvirkninger knytter seg for det første til sannsynligheten for at lignende tiltak vil fremmes i fremtiden.

Vurdering

Fridtjov Vigerust har som tiltakshaver søkt om og fått avslag på tiltak 1 – 8 på Rasmuskvea, se tabell 1. Etter befarig og samtaler med Vigerust har nasjonalparkforvalteren kommet til at det bør gis pålegg om retting som beskrevet og begrunnet i tabell 1. Fridtjov Vigerust har i brev, datert 08.08.23, akseptert opplegget i tabell 1.

I vurderingen er det lagt vekt at området blir tilbakeført til en tilstand som var før tiltakene ble utført, samtidig som det er tatt hensyn til at tiltakshaver ikke skal pålegges rettetiltak som er særlig urimelige.

Tabell 1. Tiltak som skal pålegges rettet Punktene nedenfor refererer seg til figur 1 i ovenfor.

Pkt.	Situasjon	Tiltak retting	Merknad
1	Grøft, fylt med hvit pukkstein, ca. 30 m.	Grøftene og pukksteinen overdekkes med sand/grus - masser som lar seg revegetere over tid. Overdekkingsmassene skal ha en vesentlig mørkere farge enn den hvite pukksteinen som ligger i grøftene i dag.	Fjerning av pukksteinen forventes å gi vesentlige kjøre- og gravespor med varige skader på terreng og vegetasjon. Det foreslås derfor å overdekke grøftene. Grøftene lar seg uansett ikke tilbakeføre uten bruk av fremmede masser.
2	Grøft, fylt med hvit pukkstein, ca. 47 m.		
3	Grøft, fylt med hvit pukkstein, ca. 53 m.		
4	Grøft fylt med hvit pukkstein, ca. 12 m.		
5	Kjørespor, påfylt hvit grus.	Ingen. Det skal ikke gjøres ytterligere vedlikeholdstiltak på kjøresporet.	Kjøresporet er i ferd med å revegeteres, og tiltak for å fjerne grusen

			vil sette denne prosessen tilbake.
6	Platting og levegg.	Platting og levegg må fjernes.	For å lette tilkomsten, kan det eventuelt søkes om godkjenning av en enkel utbedring av trappa/inngangspartiet på hytta.
7	Utendørs kum, dusj og vannanlegg.	De utførte tiltakene reduseres til en enkel kum, med lokk i plan med terrenget.	Dusjen kan ikke lenger brukes, og virkningen på landskapet blir en del redusert.
8	Gjerde	Gjerdet rundt Rasmuskvea kan stå.	Gjerdet er utformet som et vanlig landbruksgjerde, som vi finner ellers på Mesætre. Rasmuskvea har hatt gjerde i flere tiår. Spørsmålet om å gjerde skal stå knyttet til spørsmål om bruksrett og private avtaler som behandles av Dovre fjellstyre og Statskog SF.

Fridtjov Vigerust har bedt om utsatt frist for tiltak 6 og 7. Nasjonalparkforvalteren mener det er viktig at tiltakene blir rettet uten vider opphold. Så får Vigerust heller komme tilbake med en ny søknad om tiltak som er nødvendige for å sikre hytta mot eventuelle sig og skader.

Arkivsaksnummer: 2023/1315-10

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 21.08.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	28/2023	01.09.2023

Sak - klage - Hemmeldalen NR - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - 2026 - barmark - uttransport av felt elg - Vestre Strandsameiet jaktlag

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i forvaltningsloven § 33 opprettholder Rondane-Dovre nasjonalparkstyre delegert vedtak gjort 13.03.23, journalpost 2023/1315-2.

Saken blir sendt til Miljødirektoratet for endelig avgjørd.

Hovedinnholdet i klagen er vurdert punktene A – N. I klagen er det ikke lagt fram nye opplysninger som er vesentlige for vurdering av saken. Videre blir det vist til verneforskriftens entydige formulering og Miljødirektoratets anførsler i vedtak datert 21.05.23.

Delegert vedtak av 13.03.23, journalpost 2023/1315-2 er gjort på en lovmessig måte, basert på kunnskap om verneområdene.

Nasjonalparkstyret legger vekt på at en ATV med belter i større grad kan benyttes på en måte som gir terrengslitasje enn en elgtrekk/jernhest, herunder at det kan være vanskelig å kontrollere vilkår om hastighet ved bruk av ATV.

Forvaltningsmyndigheten kan legge om tidligere praksis dersom den anser at det er behov for dette, såfremt ny praksis blir konsekvent og lik for senere søkere.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Klage fra Vestre Strandsameiet jaktlag, datert 20.03.23.

Klage fra Strandsameiet, datert 25.03.23.

Delegert vedtak – dispensasjon og avslag – barmark – uttransport av felt elg – Vestre Strandsameiet jaktlag, datert 27.03.23.

Foreløpig tilbakemelding - klage - Hemmeldalen NR - barmark - uttransport av felt elg - Vestre Strandsameiet jaktlag, datert 11.04.23

Brev – utsatt behandling av klage – Hemmeldalen NR – uttransport av felt elg – Vestre Strandsameiet jaktlag, datert 11.05.23.

til Strandsætra med ATV enn en trent mann i 30-årene, men raskere enn en mann i 60 årene.

Beltegående elgtrekk

Vi har ikke funnet ordet elgtrekk definert i ordbøker eller leksikon, men antar at "elgtrekk" kommer av svenske "Älgtrack", det første av de meste kjente små beltekjøretøyene som ble serieprodusert fra 1976. Dette er et kjøretøy med et drivende belte og 2 styrende hjul. Det er ganske ustabil og er avhengig av en mann på hver side for å støtte opp kjøretøyet så det ikke velter. Combitrack ble laget av samme produsent fra 1984. Dette kjøretøyet har 2 styrende hjul og 2 drivende belter. Det tredje kjøretøyet som tradisjonelt blir kalt "elgtrekk" er Jernhesten som ble serieprodusert fra 1983 som har 2 drivende belter og styres av at man bremses det ene belter og spinner det andre beltet, som på en bulldoser. Combitrack er nå ute av produksjon. Jernhesten annonseres som en modulær maskin som med modifikasjoner kan brukes som "elgtrekk", for eksempel älgvagn.

Jernhesten Flex er den nyeste modellen for jaktbruk. Den er beltegående, man kan stå på den og kjøre, den er drevet av en ensylindret Honda motor og veier 445-485kg pluss tilbehør.

Vår Honda ATV er beltegående, man kan sitte på den og kjøre, den er drevet av en ensylindret Honda motor og veier ca 420kg med belter, mens hengeren veier 150kg med belter.

Marktrykket på en Jernhest med en 200kg tung elg vil være:

$650\text{kg} \cdot 2\text{belter} \cdot 38\text{cm bredde} \cdot 100\text{cm bæreflate} = 85\text{g/cm}^2$ Det forutsetter at hele elgen ligger på jernhesten og ikke på hjulgående henger.

Marktrykket på vår ATV med 200 kg last vil være

$\text{ATV} : 420\text{kg} \cdot 2\text{ belter foran } 45\text{cm} \cdot 31\text{cm} + \text{ belter } 85\text{cm} \cdot 31\text{cm} = 52\text{g/cm}^2$

$\text{Henger} : 350\text{kg} \cdot 2\text{ belter } 30\text{cm} \cdot 70\text{cm} = 83\text{g/cm}^2$

Marktrykket på en jeger med jaktsekk og skostørrelse 42 vil være ca 167g/cm^2 Det vil si at marktrykket på ATV med belter er lavere enn en jernhest.

Jakt 2022 med eldre ATV.

Utfordringer

Våre største utfordringer i forhold til uttransport av felt elg, er å krysse bekker med høy vannføring og når det kommer en del snø, mens bekkene ikke har frosset. Vommet elg er åpnet og kjøttet skal av hygieniske årsaker ikke være i kontakt med vann, da det vil føre til spredning av bakterier. Apne dyr som har vært i vann skal ikke tildeles erklæring som feltkontrollert og vil ikke være salgsvare. Derfor er det viktig at dyret ligger over vannoverflaten når bekker krysses.

En jernhest/kombitrekk evt med pulk har lav lastehøyde og det er nødvendig med broer for å krysse elvene. Dette har vi erfaring med fra 90-tallet og begynnelsen av 00-tallet hvor vi var avhengige av broer/klopper for å krysse bekkene. Flere av disse er nå borte og man må evt bygge nye. Halve kjøretraseen er bløt myr mens den andre halvdel er steinete sti. Et slep fungerer bra der det er bløtt, men dårlig der det er stein. De er laget av plastikk og plastikken blir skrellet av på steinene.

Området er veldig nedbørsrikt og det blir tidlig mye snø. Flere av bekkene går åpne til desember, mens det kan komme en meter snø i terrenget rundt. Snøskuter med last er avhengig av noenlunde flatt terreng uten hindringer og fast snø for å komme frem. Det har

tidligere vært problemer med løs puddersnø, store steiner under snøen, mye bjørkekratt og åpne bekker man ikke kan krysse. Snøskutertransport av elg er derfor svært vanskelig for oss. ATV med belter er ikke avhengig av fart som en snøskuter, men at man kjører sakte nok til at snøen pakker seg under beltene og man flyter oppå snøen. Det gir en mye bedre evne til å manøvrere seg mellom bjørkekratt og over åpne bekker.

Henger med over en halv meter lastehøyde.

Konklusjon

Miljødirektoratet har konkludert med at ATV med belter er et "lett beltegående kjøretøy", såfremt kjøreatferden er den samme som ved bruk av elgtrekk. Vi mener det bevisst over 8 år med uttransport av 26 elger at vi har samme kjøreatferd som ved bruk av elgtrekk. Det er så store likheter mellom vår ATV med belter og henger med belter, og mer tradisjonelle elgtrekker at vi mener de kan likestilles. Vi mener at vår ATV med belter er ett "lett beltegående kjøretøy" som trekker elg, altså elgtrekk. Verneforskriften ble skrevet på en tid før beltesystemet til ATV og henger ble godt kjent. Vi mener derfor at dette er en modernisering av begrepet elgtrekk, som man ikke tok hensyn til i verneforskriften.

ATV med belter og henger med belter, er det eneste "lett beltegående kjøretøy" som klarer å krysse dype bekker (uavhengig av broer), kjøre både på barmark og i større mengder snø. På grunn av de store avstandene og dype bekkene er man avhengig av å ha elgen høyt på henger istedenfor på et lavt slep. På grunn av kjøreegenskapene står man friere til å velge kjøretraseer med minst mulig terreng og vegetasjonsslitasje.

Ved bruk av tradisjonelle elgtrekker vil vi trenge dispensasjon til å bygge bru over de største elvene og bekkene, og vedlikeholde disse etter vårflommene. Dette vil gi stor inngripen i naturen og medføre mye arbeid og utgifter for vår del. Vi vil derfor ikke se det hensiktsmessig og å fortsette jakt i Vestre Strandsameiet.

Forskrift om verneplan for Rondane sør, vedlegg 1. Fredning av Hemmeldalen naturreservat, StorElvdal, Åmot, Hamar og Ringsaker sier i paragraf 4 at paragraf 3 ikke skal være til hinder for jakt og fangst etter viltloven.

Vi håper derfor at nasjonalparkforvalteren vil være positive til å se på dette på nytt og foreta en ny vurdering.»

Vider har vi mottatt **klage fra Strandsameiet, datert 25.03.23**:

«Vi viser til avslag på Martin Granlien sin søknad og klage på å kunne bruke beltegående ATV i Vestre Strandsameiet under utførelse av elgjakt. Undertegnede representerer grunneierne i nevnte sameie.

Strandsameiet er et stort område på 52 000 da med bare en vei inn i området: Veien opp til Strandsetra. Resten av området er veiløst og strekker seg helt inn til kommunegrensen mot Ringsaker. Vestre Strandsameiet (som det her er snakk om) er på ca 20 000 daa og er helt veiløst, med ca 7 km terrengtransport før en i det hele tatt kommer inn i jaktterrenget. Den årlige elgkvoten ligger på mellom 4 til 6 dyr.

Vi har tidligere slitt med stabile jegere på det vestre feltet, og har opplevd ikke å ha fått leid det ut enkelte år. Feltet er ikke attraktivt på grunn av at det er tungvint å frakte ut elg fra feltet. De 8 siste årene har Johnny Granlien (Far til dagens søker) leid terrenget og vi har fått en god og stabil løsning.

Martin Granlien viser, i sin klage, til en del tekniske argumenter, slik som marktrykk, evne til å forsere dype bekker osv.

Vi ser på generell basis at ATV er i ferd med å erstatte elgtrekk/jernhest. Det bør ikke være slik at en gitt teknologi på fredningstidspunktet skal være førende for all fremtid, særlig når det viser seg at ny teknologi er like god eller til og med bedre. Elgtrekk/jernhesten er en fullgod løsning der en har god veidekning på korte avstander, men der det er lange avstander er en ATV adskillig bedre egnet. Når det i tillegg er mange dype bekker som må forseres er egentlig ATV den eneste løsningen.

Vi har full forståelse for en generell skepsis til motorferdsel i naturreservatet, og vi kjenner til at ATV ofte blir sett på som et leketøy, men her er det snakk om et arbeidsverktøy for uttransport av elg.

Martin Granlien representerer samme jaktlag som har jaktet der i 8 år, uten at det har vært noe tull eller misbruk av den dispensasjonen de har hatt så langt.

Som utleierye av Strandsameiet vet vi at det er meget vanskelig å få leid ut dette terrenget hvis det ikke kan benyttes moderne hjelpemidler i forhold til utkjøring av elg. Et avslag vil i praksis forringe våre muligheter for å utøve/leie ut elgjakt i dette terrenget. Vi håper derfor at Miljødirektoratet er positive til å se på dette på nytt og foreta en ny vurdering.»

Delegert vedtak, datert 13.03.23

Sekretariatet fattet opprinnelig slik vedtak, med saksframstilling:

Delegert vedtak

Med hjemmel i verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat, § 5 pkt. 11 får Martin Granlien dispensasjon for motorferdsel på barmark for uttransport av felt elg ved bruk av elgtrekk.

Det gis avslag på bruk av ATV med belter for uttransport av felt elg, jf naturmangfoldloven § 48. Verneforskriften og forvaltningsplanen entydige på at det skal brukes elgtrekk. Hemmeldalen naturreservat har store myrområder med bæresvak mark. Over tid vil bruk av andre kjøretøyer enn «beltegående elgtrekk» kunne gi betydelige kjøreskader som vil være synlige for en lang periode, særskilt når kjøreatferd er styrende faktor

Det gis i medhold av naturmangfoldloven § 48 dispensasjon til bruk av snøskuter på godt snødekt mark for uttransport av felt elg. Slik transport er vurdert å ikke påvirke verneverdiene nevneverdig og strider ikke mot verneformålet. Videre er slik transport

omtalt i retningslinjene i forvaltningsplanen der det vises til at forvaltningsmyndigheten er innstilt på å gi dispensasjon til dette i et rimelig omfang.

Vilkår:

- Dispensasjonen gjelder på Strandasameiet vestre del sin eiendom innenfor Hemmeldalen naturreservat.
- **Det skal benyttes elgtrekk for uttransport av felt elg. Når bakken er godt snødekt kan snøskuter benyttes**
- Dispensasjonen omfatter ikke persontransport, men elgtrekk tillates kjørt inn til Staupholen for å stasjoneres, fra dagen før elgjakten starter til elgjakten er avsluttet i perioden 2023-2026.
- Transporten skal skje på en slik måte at det ikke settes varige spor i grunnen og våte partier skal unngås, så langt råd er. Det skal etterstrebtes å velge kjøretraseer på fastmark i reservatet
- Dispensasjonen gjelder for elgjaktperioden i årene 2023 – 2026.
- Antallet transporter er begrenset oppad til det antallet felt elg.
- Senest 4 uker etter jaktens slutt skal jaktlag eller grunneier sende en enkel rapport til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, der rutene for transport er vedlagt, enten digitalt eller innlagt på kart. I tillegg skal fallstedet for viltet inntegnes. Rapport sendes til denne adressen: sfinpost@statsforvalteren.no . Merk med «arkivsak 23/1315».
- Kopi av denne dispensasjonen skal distribueres til leder av jaktlagene. Innholdet skal gjøres kjent for de som deltar på jaktlaget, og det skal etableres gode rutiner for rapportering og registrering i henhold til kulepunktene ovenfor.

Vi gjør oppmerksom på at denne tillatelsen bare gjelder i forhold til verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat, og ikke i forhold til motorferdselloven med tilhørende forskrifter. Kommunen har ansvar for behandling etter motorferdselloven. Tiltakshaver har selv ansvar for innhenting av samtykke fra berørte grunneiere.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Dokumenter i saken

- Søknad om tillatelse til motorferdsel datert 29.1.2023
- Vedtak datert 8.8.2019 saksnr 2018/9269

Saksopplysninger

Søknad

«Vi ønsker å forlenge jakta på Vestre Strandsameie i fire nye år, og i den forbindelse ønsker vi å videreføre avtalen med kjøretillatelsen som vi har i dag. Det er min far, Johnny Granlien som har hatt dispensasjonen tidligere. Legger ved denne dispensasjonen «

Det er i søknaden datert 29.1.2023 vist til et tidligere delegert vedtak som er vedlagt søknaden. Forvalter legger derfor til grunn at det er søkt om uttransport av felt elg med ATV med belter samt med snøskuter. Bruk av de nevnte kjøretøy til formål som omsøkt har ikke hjemmel i gjeldende verneforskrift.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

I brev av 6. juni 2013 fra Miljøverndepartementet ble forvaltningsmyndigheten for Hemmeldalen naturreservat også delegert til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

I medhold av vedtak i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre den 25. september 2015 er myndighet til å treffe vedtak i alle saker som gjelder søknad om tillatelse etter verneforskriftenes spesifiserte dispensasjonsbestemmelser, samt kurante saker etter naturmangfoldlovens § 48, delegert til nasjonalparkforvalter/sekretariat. Dette inkluderer eksempelvis saker som omhandler motorferdsel både på snødekt mark og barmark, organisert ferdsel, og ferdsel med hest, sykkel eller hundespann.

Verneforskrift – formål

§ 2 Formål

Formålet med fredningen er å ta vare på:

- et stort og tilnærmet urørt naturområde og dets landskapsformer,
- biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser,
- sentrale leveområder for villrein,
- våtmarksområder med et rikt fugleliv,
- et myrlandskap med stor variasjon i myrtyper.

§ 3 Vernebestemmelser (...)

4. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt. (...)

§ 5 Eventuelle unntak etter søknad (..)

11. Uttransport av felt elg og hjort. Utfrakt av felt villrein kan unntaksvis tillates. Det skal benyttes beltegående elgtrekk.

Forvaltningsplan

Uttransport av felt elg og hjort, jf. verneforskriftens § 5 punkt 11.

«...Det skal benyttes beltegående elgtrekk. En stor andel av Hemmeldalen naturreservat er elgjaktterreng. Mesteparten av dette arealet ligger også langt fra bil- og traktorveier og andre aktuelle kjøretraseer. Det kan derfor påregnes å få tillatelse til motorisert uttransport av felt elg forutsatt at dette skjer ved bruk av elgtrekk som er et lett beltegående kjøretøy som er skånsomt mot terrenget, at det legges vekt på å gjøre kjørestrekningen innenfor naturreservatet kortest mulig, samt at all kjøring skjer med tanke på å unngå terreng- og vegetasjonsslitasje så langt råd er. Kjøring i sårbart åpent høyfjellsterreng med lite bærekraftig vegetasjon skal unngås. Det vil bli stilt krav om føring av kjørebok ved slik motorisert uttransport i naturreservatet.

Dersom dette vilkåret oppfylles og kjøringen synes å bli utført på en hensynsfull måte, vil det være aktuelt å innvilge flerårige dispensasjoner. I utgangspunktet bør det være jaktrettshaver som søker forvaltningsmyndigheten om dispensasjon. Dersom det gis åpning for utvidet elgjakt på senhøsten/for vinteren kan bruk av snøskuter være den

eneste praktiske måten å få ut felte dyr ved motoriserte hjelpemidler. Forutsatt at slik transport kan skje på godt snødekt mark er forvaltningsmyndigheten innstilt på å gi tillatelse også til bruk av snøskuter for uttransport av felt elg i rimelig omfang. Hjemmel for eventuelle slike tillatelser er naturmangfoldlovens § 48.

(...)

Fredningsforskriften presiserer at det skal benyttes beltegående elgtrekk ved uttransport av felt storvilt. Eventuell bruk av andre kjøretøyer til formålet, eksempelvis ATV, har vært gjenstand for en del diskusjon i forvaltningen av naturvernområder. Når det i verneforskrifter konkret nevnes beltegående elgtrekk, så er dette et resultat av bevisste valg ved fastsettelsen av forskriftene, ut fra at bruk av slike kjøretøyer synes å være mest forenlig med verneformålene. Slike kjøretøyer har et spesifikt bruksområde, holder lav hastighet og er skånsomme mot terrenget. I brev av 8. februar 2008 til Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har Miljøvern-departementet lagt vekt på disse forholdene, og påpekt at det ikke er ønskelig å åpne opp for andre typer kjøretøyer enn elgtrekk for uttransport av felt storvilt i nasjonalparker. Forvaltningsmyndigheten er av den oppfatning at samme restriktive holdning bør ligge til grunn i forhold til slike biologiske naturreservater som Hemmeldalen representerer, spesielt fordi terrenget i store deler av naturreservatet er svært bløtt. På denne bakgrunnen kan tillatelse til bruk av ATV ved uttransport av felt storvilt fra Hemmeldalen naturreservat ikke påregnes gitt.»

Naturmangfoldloven

Det er omsøkt benyttet ATV med belter og snøskuter til transpotten. Søknaden må i tillegg til vurdering etter verneforskrift, retningslinjer i forvaltningsloven, **naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper nedfelt i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøfrringelse bæres av tiltakshaver, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), vurderes etter naturmangfoldlovens § 48 om dispensasjon fra vernevedtak.**

Vurdering

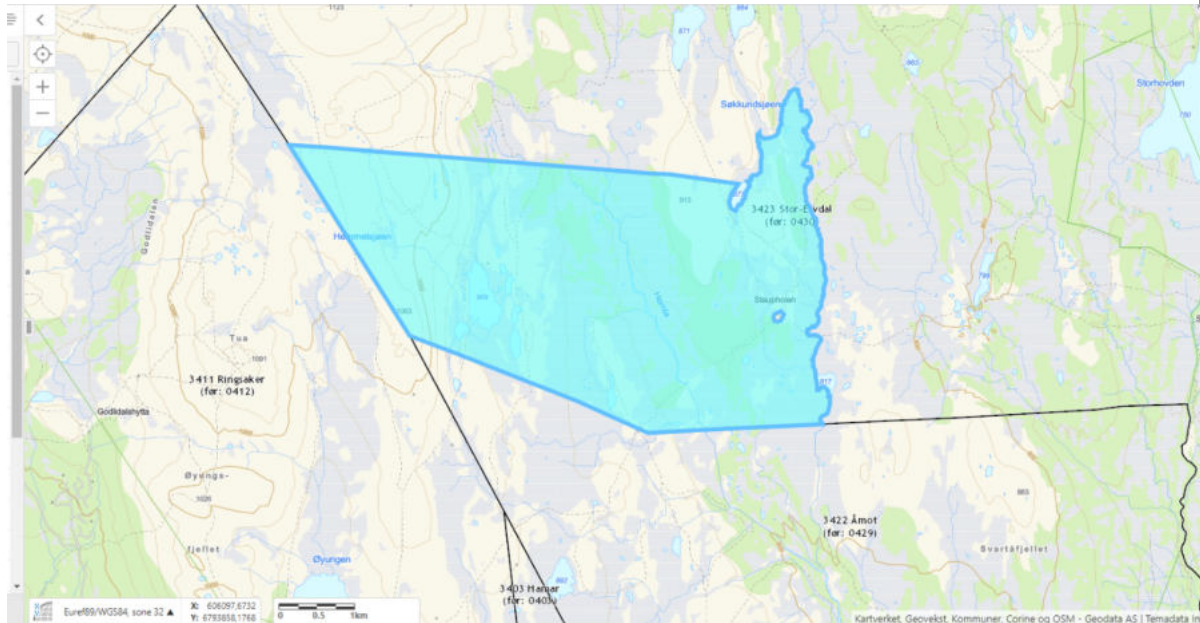
Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men 1.ledd, 1.alternativ åpner for tiltak/aktivitet som «*ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig*». Begge vilkår må være oppfylt.

Når det av nml § 48 kommer frem at forvaltningsmyndigheten *kan* gjøre unntak fra vernevedtaket, ligger det i dette at tiltakshaver ikke har krav på å få dispensasjon selv om tiltaket ikke er i **strid med verneformålet og heller ikke påvirker verneverdiene**. Dersom disse vilkårene er oppfylt skal det foretas en skjønnsmessig vurdering av om tiltaket bør tillates, der fordelene for tiltakshaver veies opp mot eventuelle ulemper for naturmangfoldet.

Utgangspunktet for denne vurderingen er at bestemmelsen er en sikkerhetsventil som i første rekke skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. I dette ligger at lista for å gi dispensasjoner fra forbudene i verneforskriften bør ligge høyt. Skjønn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. **Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket.**

Utgangspunktet i vernebestemmelsene er at all motorisert transport på barmark er forbudt. Verneforskriftene åpner likevel for å gi tillatelse til transport på barmark til spesielle formål, bl.a transport av felt elg og hjort, med beltegående elgtrekk.

Når det gjelder bruk av snøskuter er det ingen forskriftshjemmel for bruk av dette til omsøkt formål, men det er omtalt i forvaltningsplanen. I foreliggende søknad er det omsøkt bruk av ATV med belter og snøskuter og disse delen av søknaden vurderes etter nml § 48.

Figur 1: Kartutsnitt med Strandasameiet vestre del, Stor-Elvdal kommune, i Hemmeldalen NR.

ATV med belter

Det har tidligere vært gitt dispensasjoner i medhold av § 48 til bruk av ATV med belter for å transportere ut felt elg i Hemmeldalen naturreservat. Det har blitt vist til klagesak i daværende Miljødepartementet som konkluderte med at både ATV med belter og snøskuter anses som «lett beltegående kjøretøy» såfremt kjøreatferden er den samme som ved bruk av elgtrekk.

I Hemmeldalen naturreservat er både verneforskriften og forvaltningsplanen entydige på at det skal brukes elgtrekk. Det står «elgtrekk» i verneforskriften og forvaltningsplanen omtaler også vurdering av ATV. Hemmeldalen naturreservat har store myrområder med bæresvak mark. Det er derfor grunn til å være før-var i saker som gjelder bruk av andre kjøretøy enn «beltegående elgtrekk», jf. naturmangfoldloven § 9 og 12. Over tid vil bruk av andre kjøretøyer enn «beltegående elgtrekk» kunne gi betydelige kjøreskader som vil være synlige for en lang periode, særskilt når kjøreatferd er styrende faktor (jf. naturmangfoldloven § 10). Myr og våtmark er en viktig del av verneformålet og i Hemmeldalen naturreservat vurderes at bruk av ATV med belter ikke bør tillates.

Jakt, fangst og fiske har lange tradisjoner i området og representerer en svært viktig brukerinteresse. Bruk av elgtrekk gjelder for uttransport av felt elg og hjort, og unntaksvis også villrein. Dispensasjoner til bruk av ATV med belter vil kunne utvide rammene gitt i vernevedtaket da det er sannsynlig at flere som driver jaktøvelse ønsker å benytte denne type kjøretøy.

Vår vurdering er at bruk av ATV med belter ikke er i tråd med retningslinjene i forvaltningsplanen, og at det kan ikke påregnes å få tillatelse til bruk av et slikt kjøretøy. Reglene i verneforskriften for naturreservatet er restriktive, og satt for å forebygge terrengskader i forbindelse med uttransport av felt elg.

Sekretariatet mener derfor at det er grunn til å skjerpe inn praksisen med å tillate bruk av ATV i medhold av § 48 i naturmangfoldloven, noe som også har blitt gjort den senere tid, både i Hemmeldalen naturreservat (sak 2022/4527 og 2023/1015) og i Rondane nasjonalpark (sak 2022/8562) . Forvaltningsmyndigheten kan gjøre dette, uten at det blir å se på som ulik behandling etter forvaltningsloven, når regelverket ellers er så klart som i dette tilfellet. Verneforskriften legges derfor til grunn, og den sier «*beltegående elgtrekk*»..

I flere andre verneområder er det i ordlyden knyttet til uttransport av felt elg brukt «lett beltegående kjøretøy» og ikke det presise «beltegående elgtrekk» slik som i verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat. Forvalter mener at «lett beltegående kjøretøy» ikke er ensbetydende med «beltegående elgtrekk» og støtter seg til de vurderinger som tidligere gjort i verneplan- og forvaltningsplanprosess om at beltegående elgtrekk vil være best for å ivareta vegetasjon og terreng og unngå skader.

Det gis avslag på søknad om å bruke ATV med belter for uttransport av felt elg.

Snøskuter

Verneforskriften gir hjemmel for bruk av snøskuter til ulike formål, men uttransport av felt elg er ikke en av disse. Forvaltningsplanens retningslinjer gir likevel en omtale av slik bruk:

«Dersom det gis åpning for utvidet elgjakt på senhøsten/for vinteren kan bruk av snøskuter være den eneste praktiske måten å få ut felte dyr ved motoriserte hjelpemidler. Forutsatt at slik transport kan skje på godt snødekt mark er forvaltningsmyndigheten innstilt på å gi tillatelse også til bruk av snøskuter for uttransport av felt elg i rimelig omfang. Hjemmel for eventuelle slike tillatelser er naturmangfoldlovens § 48.»

Bruk av snøskuter på godt snødekt mark for uttransport av felt elg vil ikke ha potensiale til terrengskader i det omfanget som barmarkskjøring har. For de fleste transportformål er det i verneforskriften snøskuter på godt snødekt mark som er foretrukket. Omfanget av dispensasjon til uttransport av felt elg med snøskuter er lite etter det forvalter kjenner til.

Forvalter vurderer at forutsatt at snøskuter brukes på godt snødekt mark kan det gis dispensasjon til dette uten at det strider mot verneformål eller påvirker verneverdiene nevneverdig.

Elgtrekk

Forvaltningsplanens retningslinjer legger opp til at en kan regne med å få tillatelse til omsøkte transport, dersom det brukes lett beltegående elgtrekk. Barmarkskjøring med elgtrekk kan gi varige spor i terrenget, spesielt i myrområdene i naturreservatet. Det legges derfor vekt på at all kjøring skal skje med tanke på å unngå terreng- og vegetasjonsslitasje. Kjøring med elgtrekk i sårbart åpent høyfjellsterreng og i vått myrterreng med lite bærekraftig vegetasjon skal unngås. Det legges videre vekt på at transporten skal foregå på en slik måte at kjørestrekningen innenfor naturreservatet blir kortest mulig.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger

- NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og
- NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende

kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med regional plan for villreinen i Rondane og Sølknkletten.

- NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området (§ 8).

Figur 2. Plott fra GPS-merka simler Rondane sør – om høsten.

Figur 2. Plott fra GPS-merka simler Rondane sør – om høsten
<http://server.villrein.no/fokus/rn>

Figur 2 viser at villreinen bruker området i jaktperioden. Ferdselen og aktiviteten knytt til selve jakta vil utgjøre en vesentlig større bruk enn transporten av de felte dyra. Transporten vurderes derfor ikke å ha nevneverdige konsekvenser for økosystemet og samlet belastning på naturen. Jf. naturmangfoldloven § 9 og 10.

Verneforskriften og vedtaket stiller krav om bruk av bestemt type utstyr. (Jf. naturmangfoldloven §§ 11 og 12.

For å sikre at levering av slaktet skjer innen 12 timer etter at dyret er skutt, gis det anledning til å kjøre inn og stasjonere elgtrekk på Staupholen fra dagen før elgjakten starter til elgjakten er avsluttet. Kjøretøyet skal kun brukes ved uttransport av elg fra området.

Begrensning i antall turer, tidsavgrensning på tillatelse og andre vilkår, gir et godt grunnlag for at naturmangfoldet ikke skal bli nevneverdig belastet. Tiltakshaver plikter å iverksette de tiltak som er nødvendig for at naturmangfoldet ikke skal bli skadelidende. (jf naturmangfoldloven § 11 og 12)

Konklusjon

- Det gis avslag på søknad om bruk av ATV med belter for uttransport av felt elg
- Det gis dispensasjon for bruk av elgtrekk for uttransport av felt elg. Elgtrekk tillates kjørt inn til Staupholen for å stasjoneres, fra dagen før elgjakten starter til elgjakten er avsluttet
- Det gis dispensasjon til bruk av snøskuter på godt snødekt mark for uttransport av felt elg.

Dispensasjonen gis med vilkår.

Sekretariatet ga 11.04.23 et foreløpig svar på klagen:

«Viser til klage på delegert vedtak om avslag på bruk av ATV med belter for uttransport av felt elg journalført hos oss den 30.3.2023.

Klagen vil legges frem for nasjonalparkstyret i førstkommende møte som er 25. - 26.mai 2022.

Nasjonalparkstyret kan opprettholde det delegerte vedtaket og saken vil da bli sendt til Miljødirektoratet for endelig klagebehandling. Miljødirektoratet sitt vedtak er endelig og kan ikke påklages.

Nasjonalparkstyret kan også oppheve det delegerte vedtaket og gjøre et nytt enkeltvedtak dersom de mener klagen som fremmes berettiger dette. Et nytt enkeltvedtak vil kunne påklages av parter i saken.»

Sekretariatet har i brev datert 11.05.23 orientert om utsatt behandling av klagen:

«Viser til oversendelse av klage journalført hos oss den 30.3.2023. Klagen gjaldt delegert vedtak av 13.3.2023 om avslag på søknad om bruk av ATV med belter for transport av felt elg i Hemmeldalen naturreservat.

Som tidligere kommunisert var planen at den forberedende klagebehandlingen skulle gjøres i nasjonalparkstyrets møte den 26.5.2023.

Nasjonalparkstyret har for en tid tilbake sendt over en klagesak for endelig klagebehandling til Miljødirektoratet om avslag til bruk av ATV med belter for transport av felt elg i Rondane nasjonalpark. Det var gitt signaler om at denne saken skulle være avklart før styremøtet i mai, men den er dessverre blitt forsinket.

Vi mener at avgjørelsen i klagesaken i Rondane nasjonalpark vil kunne få betydning for utfallet i deres sak. Vi har besluttet å avvente den forberedende klagebehandlingen i deres sak til avgjørelsen fra Miljødirektoratet foreligger.

Nasjonalparkstyrets neste møte er 1.september 2023.»

Martin Granlien har i brev datert gitt tilbakemelding på utsatt behandling av saken:

«Viser til mail om utsatt behandling av klage sendt 11.05.23. Der fremgår det at klagebehandlingen er utsatt fra 26.05.23 til 01.09 23. Elgjakta starter 25.09. Det vil si at en eventuell klage ikke vil bli ferdigbehandlet før jaktstart. Et endelig avslag på søknaden om å bruke beltegående atv betyr at vi må si fra oss jakta og utleier må finne nye leietakere. Vi mener at denne forsinkelsen gir en urimelig kort tidsfrist, og håper derfor at vi kan få kjøretillatelse med beltegående atv for elgjakta i 2023 til saken er endelig avklart.»

Sekretariatet har i e-post datert 01.06.23 gitt utfyllende informasjon:

«Viser til brev mottatt 14.mai 2023, der dere skriver at dere må si fra dere jakta fordi klagesaken ikke vil være ferdigbehandlet før jaktstart, og at denne forsinkelsen gir urimelig kort tidsfrist. Av den grunn ønsker dere kjøretillatelse med beltegående ATV for transport av felt elg i 2023, inntil saken er endelig avklart.

Til dette vil vi bemerke at selv om styret hadde gjort forberedende klagebehandling i styremøte den 26.mai, vet vi ikke om Miljødirektoratet hadde fått behandlet klagen innen jaktstart til høsten.

Vi mener derfor at jaktlaget må innstille seg på og planlegge med bruk av elgtrekk/jernhest for uttransport av felt elg, slik verneforskriften åpner for og slik vedtaket dere har fått gir tillatelse til.

Avgjørelsen fra Miljødirektoratet i klagesaken i Rondane nasjonalpark om bruk av ATV med belter for uttransport av felt elg er nå klar.

Miljødirektoratet sin behandling av klagesak om bruk av ATV med belter i Rondane nasjonalpark gir ikke klager medhold, men opprettholder nasjonalparkstyret sitt vedtak om avslag på bruk av ATV, og skriver blant annet:

«Formålet med vernereglene er å minimere belastningen på naturverdiene slik at formålet med opprettelse av nasjonalparken kan ivaretas. Formålet med Rondane nasjonalpark er bl.a. å ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde, og ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold. Slitasje på terrenget må derfor unngås i størst mulig grad, og vernebestemmelsene regulerer aktivitet i området med sikte på å unngå mulige skader på verneverdiene. Miljødirektoratet mener at nasjonalparkstyret derfor kan legge vekt på at en ATV med belter i større grad kan benyttes på en måte som gir terrengslitasje enn en elgtrekk/jernhest, herunder at det kan være vanskelig å kontrollere vilkår om hastighet ved bruk av ATV. Vurderingen baserer seg, slik vi oppfatter det, på kjøretøyets egenskaper. Praksisen må være lik for alle søkere og kan ikke baseres på en vurdering av hver enkelt søker.

Verneforskriftens utgangspunkt er at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av beltegående elgtrekk for uttransport av felt elg. Forvaltningsmyndigheten kan videre etter en skjønnsmessig vurdering gi tillatelse etter naturmangfoldloven § 48 til å bruke andre transportmidler når vilkårene i § 48 er oppfylt.

Forvaltningsmyndigheten kan legge om tidligere praksis dersom den anser at det er behov for dette, såfremt ny praksis blir konsekvent og lik for senere søkere.

Klima- og miljødepartementet har i brev 15.06.2015 gitt retningslinjer om behandling av klager på nasjonalparkstyrenes vedtak, og det fremgår her at når styret har foretatt en begrunnet avveining basert på lokalt skjønn og lokalkunnskap, bør klagemyndigheten vise tilbakeholdenhet med å overprøve dette skjønnnet. Miljødirektoratet anser at de vurderingene som ligger til grunn for nasjonalparkstyrets vedtak ligger innenfor det skjønnsrommet styret har som forvaltningsmyndighet. Vi finner etter dette ikke grunn å overprøve de vurderingene som ligger til grunn for nasjonalparkstyrets vedtak.»

Selv om Hemmeldalen naturreservat og motorferdsel i naturreservatet må vurderes ut fra regelverket og forvaltningsplan for dette området, vil Miljødirektoratet sitt vedtak gi føringer for sekretariatets innstilling i deres klagesak.»

Stor-Elvdal kommune har i brev datert 20.06.23 gjort slik administrativt vedtak:

«Med hjemmel i forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 6 gis Martin Trøeng Granlien dispensasjon fra forbudet mot motorferdsel på barmark for uttransport av felt elg ved bruk av elgtrekk.

Med hjemmel i forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag § 6 gis det avslag for bruk av ATV med belter på barmark for uttransport av felt elg.

Dispensasjonen er gitt på følgende vilkår:

- Dispensasjonen omfatter ikke persontransport, men elgtrekk tillates kjørt inn til Staupholen for å stasjoneres, fra dagen før elgjakta starter til elgjakta er avsluttet i perioden 2023 – 2026.
- Antallet transporter er begrenset oppad til antallet felt elg.
- Det skal føres kjørebok i forkant av hver tur, og denne skal leveres innen årsslutt for hver barmarks sesong.
- Tillatelsen og ajourført kjørebok skal medbringes under kjøring, og vises til oppsyn eller politi ved forespørsel.
- Tillatelse fra berørte grunneiere må innhentes før kjøring kan finne sted.
- Transporten skal følge etablerte kjørespor så langt det er mulig.
- Tidspunktet for kjøring skal legges når vær- og føreforhold er slik at transporten blir så skånsom mot natur og dyreliv som mulig.

- Ved eventuell påføring av skader på vegetasjon og trasé i forbindelse med kjøringen, kan det pålegges å iverksette tiltak for tilbakeføring til opprinnelig tilstand. Eventuelle kostnader ved dette dekkes i sin helhet av tiltakshaver.
- Ved ulovlig kjøring kan tillatelsen inndras.
- Motorisert ferdsel innenfor Hemmeldalen naturreservat eller øvrige verneområder kan kun foregå med tillatelse fra den aktuelle forvaltningsmyndighet.»

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

I brev av 6. juni 2013 fra Miljøverndepartementet ble forvaltningsmyndigheten for Hemmeldalen naturreservat også delegert til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Verneformål – forskrift

§ 2 Formål

Formålet med fredningen er å ta vare på:

- et stort og tilnærmet urørt naturområde og dets landskapsformer,
- biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser,
- sentrale leveområder for villrein,
- våtmarksområder med et rikt fugleliv,
- et myrlandskap med stor variasjon i myrtyper.

§ 3 Vernebestemmelser

(...)

4. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt. Lavtflyging under 300 meter er forbudt.

§ 5 Eventuelle unntak etter søknad

11. Uttransport av felt elg og hjort. Utfrakt av felt villrein kan unntaksvis tillates. Det skal benyttes beltegående elgtrekk.

Forvaltningsplan

Uttransport av felt elg og hjort, jf. verneforskriftens § 5 punkt 11.

«...Det skal benyttes beltegående elgtrekk. En stor andel av Hemmeldalen naturreservat er elgjaktterreng. Mesteparten av dette arealet ligger også langt fra bil- og traktorveier og andre aktuelle kjøretraseer. Det kan derfor påregnes å få tillatelse til motorisert uttransport av felt elg forutsatt at dette skjer ved bruk av elgtrekk som er et lett beltegående kjøretøy som er skånsomt mot terrenget, at det legges vekt på å gjøre kjørestrækningen innenfor naturreservatet kortest mulig, samt at all kjøring skjer med tanke på å unngå terreng- og vegetasjonsslitasje så langt råd er. Kjøring i sårbart åpent høyfjellsterreng med lite bærekraftig vegetasjon skal unngås. Det vil bli stilt krav om føring av kjørebok ved slik motorisert uttransport i naturreservatet.

Dersom dette vilkåret oppfylles og kjøringen synes å bli utført på en hensynsfull måte, vil det være aktuelt å innvilge flerårige dispensasjoner. I utgangspunktet bør det være jaktrettshaver som søker forvaltningsmyndigheten om dispensasjon. Dersom det gis åpning for utvidet elgjakt på senhøsten/forvinteren kan bruk av snøskuter være den eneste praktiske måten å få ut felte dyr ved motoriserte hjelpemidler. Forutsatt at slik transport kan skje på godt snødekt mark er forvaltningsmyndigheten innstilt på å gi tillatelse også til bruk av snøskuter

for uttransport av felt elg i rimelig omfang. Hjemmel for eventuelle slike tillatelser er naturmangfoldlovens § 48.

(...)

Fredningsforskriften presiserer at det skal benyttes beltegående elgtrekk ved uttransport av felt storvilt. Eventuell bruk av andre kjøretøyer til formålet, eksempelvis ATV, har vært gjenstand for en del diskusjon i forvaltningen av naturvernområder. Når det i verneforskrifter konkret nevnes beltegående elgtrekk, så er dette et resultat av bevisste valg ved fastsettelsen av forskriftene, ut fra at bruk av slike kjøretøyer synes å være mest forenlig med verneformålene. Slike kjøretøyer har et spesifikt bruksområde, holder lav hastighet og er skånsomme mot terrenget. I brev av 8. februar 2008 til Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har Miljøvern-departementet lagt vekt på disse forholdene, og påpekt at det ikke er ønskelig å åpne opp for andre typer kjøretøyer enn elgtrekk for uttransport av felt storvilt i nasjonalparker. Forvaltningsmyndigheten er av den oppfatning at samme restriktive holdning bør ligge til grunn i forhold til slike biologiske naturreservater som Hemmeldalen representerer, spesielt fordi terrenget i store deler av naturreservatet er svært bløtt. På denne bakgrunnen kan tillatelse til bruk av ATV ved uttransport av felt storvilt fra Hemmeldalen naturreservat ikke påregnes gitt.»

Miljødirektoratet, Vedtak i klagesak om motorferdsel på barmark i Rondane nasjonalpark, datert 21.05.23

«(...)

Forvaltningsmyndigheten ønsker en omlegging av praksis fordi den vurderer at det er større fare for terrengslitasje når uttransport skjer med ATV og fordi et vilkår om bruk av gangfart er utfordrende å kontrollere.

Det har i tidligere saker vært vurdert om ATV med belter og elgtrekk gir ulik terrengslitasje. I Miljøvern-departementet (nå Klima- og miljødepartementet) sitt vedtak 17.11.2013 ble det gitt tillatelse til bruk av ATV med belter i Sjunkehatten nasjonalpark bl.a. på bakgrunn av at ATV med belter ble ansett som et lett beltegående kjøretøy. I saken uttalte departementet at bruk av ATV med belter normalt ikke medførte større terrengslitasje enn bruk av elgtrekk, forutsatt at ATV med belter ikke ble kjørt med høyere hastighet enn gangfart. Det ble satt vilkår til en tillatelse om bruk av ATV med belter at kjøretøyet skulle kjøres i ganghastighet eller lavere, samt at eksisterende traseer og veier skulle benyttes. Saken her skiller seg fra saken som ble behandlet i 2013, ettersom verneforskriften gir anvisning på at uttransport av felt elg skal skje med beltegående elgtrekk.

(...)

Miljødirektoratet vil vurdere om det er saklig å legge vekt på at bruk av ATV med belter gir større fare for terrengslitasje enn bruk av elgtrekk/jernhest ved utfrakt av felt elg, herunder om det kan legges vekt på at det i praksis vil være vanskelig å kontrollere om ATV med belter brukes i gangfart.

(...)

Miljødirektoratet mener at nasjonalparkstyret derfor kan legge vekt på at en ATV med belter i større grad kan benyttes på en måte som gir terrengslitasje enn en elgtrekk/jernhest, herunder at det kan være vanskelig å kontrollere vilkår om hastighet ved bruk av ATV. Vurderingen baserer seg, slik vi oppfatter det, på kjøretøyets egenskaper. Praksisen må være lik for alle søkere og kan ikke baseres på en vurdering av hver enkelt søker.

(...)

Forvaltningsmyndigheten kan legge om tidligere praksis dersom den anser at det er behov for dette, såfremt ny praksis blir konsekvent og lik for senere søkere.»

Naturmangfoldloven

Saken må i tillegg til vurdering etter verneforskrift og forvaltningsplan også vurderes etter naturmangfoldlovens § 7 om miljørettslige prinsipper i

§ 8 kunnskapsgrunnlag,

§ 9 føre-var prinsippet,

§ 10 samlet belastning på økosystemet,

§ 11 kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt

§ 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

§ 37.(naturreservater)

Som naturreservat kan vernes områder som

- a. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b. representerer en bestemt type natur,
- c. på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d. utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller
- e. har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

(...)

Presedens

I brev fra Miljødirektoratet, datert 02.03.15 heter det bl.a.:

Presedensvurderingen bør være så konkret som mulig. Presedensfaren skal være reell og ikke hypotetisk. En konkret presedensvurdering vil bidra til likebehandling og ivareta hensynet til rimelighet. Dette vil øke forståelsen for verneforvaltningen.

Vurderingen av presedensvirkninger knytter seg for det første til sannsynligheten for at lignende tiltak vil fremmes i fremtiden

Forvaltningsloven

§ 28 (vedtak som kan påklages, klageinstans)

Enkeltvedtak kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken til det forvaltningsorgan (klageinstansen) som er nærmest overordnet det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket (underinstansen).

(...)

§ 29 (klagefrist)

Fristen for å klage er 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part. Skjer underretningen ved offentlig kunngjøring, begynner klagefristen å løpe fra den dag vedtaket første gang ble kunngjort.

§ 33 (saksforberedelsen i klagesak)

(...)

Underinstansen skal foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Den kan oppheve eller endre vedtaket dersom den finner klagen begrunnet. Dersom vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger, skal underinstansen avvise saken, jfr. dog [§ 31](#).

Vurdering

Klage er fremmet i to ulike brev av Vestre Strandsameiet jaktlag v. Martin Granlien og Strandsameiet v. Haaken Mathisen. Klagen retter seg mot det samme vedtaket, og begge er parter i saken og har klagerett, jf. forvaltningsloven § 28. Klagen er fremmet i rett tid, jf. forvaltningsloven § 29. Klagen tas opp til behandling.

Nedenfor er det kommentert ulike punkt i klagen

Vestre Strandsameiet jaktlag		
Punkt	Tema	Vurdering
A	Terranget er veiløst med Strandsætra som nærmeste vei. Fra Strandsætra må man krysse flere bekker, hvor spesielt Hovda, Svartbekken og Svartåa har tidvis høy vannføring.	Kravet om bruk av elgtrekk, som er nedfelt i verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat, ble med vernevedtaket en ny begrensning i bruk av transportmiddel. Nasjonalparkforvalteren legger til grunn at dette er vurdert og behandlet i verneplanprosessen.
B	Det er ca 7 km terrengtransport fra Strandsætra til Staupholen hvor ATV blir lagret til det blir skutt elg. Legger ved kjøresporet fra 2018 hvor vi på det lengste hadde en uttransport på 12,5 km en vei. Når det kommer snø er det 2 km ekstra transport til vinterparkeringen i Strandsæterveien.	Det følger av verneformålet at Hemmeldalen naturreservat er et stort og tilnærmet urørt naturområde. Nasjonalparkforvalteren legger til grunn at lange transportavstander også var situasjonen på vernetidspunktet. Det er tatt hensyn til dette i verneforskriften, ved at det er åpnet for bruk av motorisert uttransport av felt elg. Det er likevel satt en konkret begrensning når det står at det skal benyttes beltegående elgtrekk.
C	Deler av kjøretraseen har vært i bruk i lang tid og det har fra 60-tallet og fram det ble naturreservat blitt kjørt gråtass med halvbelter, weasel beltevogn, stammelunner og gravemaskin. Det er følgelig synlige spor på grunn av dette.	Når området ble vernet er det gjort en konkret vurdering som gir at det skal brukes beltegående elgtrekk ved transport av felt elg. At det tidligere, før vernetidspunktet, er benyttet andre typer kjøretøy og maskiner i området kan ikke tillegges vekt. Det blir her også vist til naturmangfoldloven § 37: <i>Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.</i>

D	Kjøreavstanden er i snitt 9 km en vei per elg. Vi har brukt ca 5 timer ren kjøretid per elg. I snitt vil dette gi en kjørehastighet på 3.6 km/t.	Vilkår knyttet til vedtak skal være entydige og kunne kontrolleres ved oppsyn. Vilkår om hastighetsbegrensninger er vanskelig å føre oppsyn med. Selv om det er vist til moderate gjennomsnittshastigheter, kan hastigheten på kortere strekninger bli vesentlig høyere.
E	Vi har ikke funnet ordet elgtrekk definert i ordbøker eller leksikon, men antar at "elgtrekk" kommer av svenske "Älgtrack", det første av de meste kjente små beltekjøretøyene som ble serieprodusert fra 1976.	Nasjonalparkforvalteren legger til grunn at den allminnelige oppfatningen av hva som forstås med en beltegående elgtrekk ikke er omstridt. En beltegående elgtrekk er en lett og saktegående terrengmaskin, der føreren manøvrerer maskinen ved å gå ved siden av maskinen.
F	Marktrykket på en jeger med jaktsekk og skostørrelse 42 vil være ca 167g/cm ² Det vil si at marktrykket på ATV med belter er lavere enn en jernhest.	Verneforskriften er entydig når det gjelder bruk av beltegående elgtrekk. Beregninger av marktrykk og andre tekniske forhold kan derfor ikke tillegges vekt i vurdering av klagen.
G	Miljødirektoratet har konkludert med at ATV med belter er et "lett beltegående kjøretøy", såfremt kjøreatferden er den samme som ved bruk av elgtrekk. Vi mener det bevist over 8 år med uttransport av 26 elger at vi har samme kjøreatferd som ved bruk av elgtrekk. Det er så store likheter mellom vår ATV med belter og henger med belter, og mer tradisjonelle elgtrekker at vi mener de kan likestilles.	
H	Våre største utfordringer i forhold til uttransport av felt elg, er å krysse bekker med høy vannføring og når det kommer en del snø, mens bekkene ikke har frosset. (...) Åpne dyr som har vært i vann skal ikke tildeles erklæring som feltkontrollert og vil ikke være salgsvare. Derfor er det viktig at dyret ligger over vannoverflaten når bekker krysses.	Kravet om bruk av elgtrekk, som er nedfelt i verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat, ble med vernevedtaket en ny begrensning i bruk av transportmiddel. Nasjonalparkforvalteren legger til grunn at dette er vurdert og behandlet i verneplanprosessen. Uttransport av elg må derfor skje etter traseer som er framkommelige med de begrensninger som følger av verneforskriften.
I	ATV med belter og henger med belter, er det eneste "lett beltegående kjøretøy" som klarer å krysse dype bekker (uavhengig av broer), kjøre både på barmark og i større mengder snø.	
J	Ved bruk av tradisjonelle elgtrekker vil vi trenge dispensasjon til å bygge bru over de største elvene og bekkene, og	Det vil neppe bli gitt tillatelse til bygging av bruer og å utføre andre terrenginngrep for å lette uttransporten

	vedlikeholde disse etter vårflommene. Dette vil gi stor inngripen i naturen og medføre mye arbeid og utgifter for vår del. Vi vil derfor ikke se det hensiktsmessig og å fortsette jakt i Vestre Strandsameiet.	av felt elg. Vurdering av slike alternative tiltak kan derfor ikke tillegges vekt i vurdering av klagen.
Strandsameiet		
Punkt	Tema	Vurdering
K	Vi har tidligere slitt med stabile jegere på det vestre feltet, og har opplevd ikke å ha fått leid det ut enkelte år. Feltet er ikke attraktivt på grunn av at det er tungvint å frakte ut elg fra feltet. De 8 siste årene har Johnny Granlien (Far til dagens søker) leid terrenget og vi har fått en god og stabil løsning.	Kravet om bruk av elgtrekk, som er nedfelt i verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat, ble med vernevedtaket en ny begrensning i bruk av transportmiddel. Nasjonalparkforvalteren legger til grunn at dette er vurdert og behandlet i verneplanprosessen. Den næringsmessige utnyttelse av området må tilpasses rammene som er lagt i vernevedtaket.
L	Martin Granlien viser, i sin klage, til en del tekniske argumenter, slik som marktrykk, evne til å forsere dype bekker osv. Vi ser på generell basis at ATV er i ferd med å erstatte elgtrekk/jernhest. Det bør ikke være slik at en gitt teknologi på fredningstidspunktet skal være førende for all fremtid, særlig når det viser seg at ny teknologi er like god eller til og med bedre. Elgtrekk/jernhesten er en fullgod løsning der en har god veidekning på korte avstander, men der det er lange avstander er en ATV adskillig bedre egnet. Når det i tillegg er mange dype bekker som må forseres er egentlig ATV den eneste løsningen.	Nasjonalparkforvalteren legger til grunn at den allmannelige oppfatningen av hva som forstås med en beltegående elgtrekk ikke er omstridt. En beltegående elgtrekk er en lett og saktegående terrengmaskin, der føreren manøvrerer maskinen ved <u>å gå</u> ved siden av maskinen. Verneforskriften er et konservativt dokument, som er entydig når det gjelder bruk av beltegående elgtrekk. Bruken av området kan ikke uten videre tilpasses en teknologisk utvikling.
M	Vi har full forståelse for en generell skepsis til motorferdsel i naturreservatet, og vi kjenner til at ATV ofte blir sett på som et leketøy, men her er det snakk om et arbeidsverktøy for uttransport av elg.	Kravet om bruk av elgtrekk, som er nedfelt i verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat, ble med vernevedtaket en ny begrensning i bruk av transportmiddel. Nasjonalparkforvalteren legger til grunn at dette er vurdert og behandlet i verneplanprosessen.
N	Som utleiere av Strandsameiet vet vi at det er meget vanskelig å få leid ut dette terrenget hvis det ikke kan benyttes moderne hjelpemidler i forhold til utkjøring av elg. Et avslag vil i praksis forringe våre muligheter for å utøve/leie ut elgjakt i dette terrenget.	Uttransport av elg må derfor tilpasses denne begrensningen i bruk av motorferdsel.

Verneforskriften for Hemmeldalen naturreservat, § 3, pkt.4 gir at motorferdsel i naturreservatet er forbudt. Det er likevel åpnet for bruk av beltegående elgtrekk til uttransport av felt elg og hjort, etter verneforskriften § 5, pkt. 11.

Bakgrunnen for at det er gitt en begrensning når det gjelder bruk av type maskin, beltegående elgtrekk er bl.a. at det i Hemmeldalen naturreservat er store områder med myr og bæresvak mark. Det er derfor grunn til å være før-var i saker som gjelder bruk av andre kjøretøy enn «beltegående elgtrekk», jf. naturmangfoldloven § 9 og 12. Over tid vil bruk av andre kjøretøyer enn «beltegående elgtrekk» kunne gi betydelige kjøreskader som vil være synlige for en lang periode (jf. naturmangfoldloven § 10). Myr og våtmark er en viktig del av verneformålet.

Vår vurdering er at bruk av ATV med belter ikke er i tråd med retningslinjene i forvaltningsplanen, og at det kan ikke påregnes å få tillatelse til bruk av et slikt kjøretøy. Reglene i verneforskriften for naturreservatet er restriktive, og satt for å forebygge terrengskader i forbindelse med uttransport av felt elg.

Både verneforskriften og forvaltningsplanen er entydig på at det skal brukes elgtrekk. Hemmeldalen naturreservat har store myrområder med bæresvak mark. Vårt delegerte vedtak i saken må da ses som en innskjerping av praksis. Forvaltningsmyndigheten kan gjøre dette, uten at det blir å se på som ulik behandling etter forvaltningsloven, når regelverket ellers er så klart som i dette tilfellet. I tillegg kommer at vi får spørsmål om bruk av andre varianter av kjøretøy for uttransport av felt elg. Det er derfor greit å legge verneforskriften til grunn, som sier «beltegående elgtrekk».

Miljødirektoratet har i vedtak i klagesak om motorferdsel på barmark i Rondane nasjonalpark, datert 21.05.23 sagt:

- *nasjonalparkstyret derfor kan legge vekt på at en ATV med belter i større grad kan benyttes på en måte som gir terrengslitasje enn en elgtrekk/jernhest, herunder at det kan være vanskelig å kontrollere vilkår om hastighet ved bruk av ATV.*
- *Forvaltningsmyndigheten kan legge om tidligere praksis dersom den anser at det er behov for dette, såfremt ny praksis blir konsekvent og lik for senere søkere.»*

Hovedinnholdet i klagen er vurdert punktene A – N. I klagen er det ikke lagt fram nye opplysninger som er vesentlige for vurdering av saken. Videre blir det vist til verneforskriftens entydige formulering og Miljødirektoratets anførsler i vedtak datert 21.05.23.

Delegert vedtak av 13.03.23, journalpost 2023/1315-2 er gjort på en lovmessig måte, basert på kunnskap om verneområdene.

Nasjonalparkforvalteren vil innstille på at klagen ikke tas til følge, og at saken sendes til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Arkivsaksnummer: 2023/7024-7

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 20.07.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	29/2023	01.09.2023

Sak - Grimsdalen LVO - dispensasjon - tilrettelegge for parkering langs vegen opp til Tollevshaugen - 86/1 - Grimsdalsvegen SA

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 får Grimsdalsvegen SA dispensasjon fra verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde § 3, pkt. 1.1 for anlegging av en parkeringsplass som vist på denne skissen:

Vilkår:

1. Dispensasjon gjelder i tre år, til 01.10.26.
2. Parkeringsplassen skal ligge i plan med Tollevshaugvegen, men likevel slik at overvann kan renne av til terreng.
3. Jf. at det for Grimsdalen landskapsvernområde gjelder at hensetting av bobiler, campingvogner og lignende ikke er tillatt utenfor for områder vist i forvaltningsplanen, skal parkeringsplassen ikke brukes til overnatting. Grimsdalsvegen SA skal opplyse om dette ved skilting på plassen.
4. Dersom det i forbindelse med tiltak i marka oppdages automatisk freda kulturminner som tidligere ikke er kjent, skal arbeidet stanses i den utstrekning det berører kulturminnene eller deres sikringssoner på fem meter. Melding om funn skal straks sendes seksjon for Kulturarv, Innlandet fylkeskommune, j.fr. lov om kulturminner § 8, annet ledd. Det er viktig at også de som utfører arbeidet i marken gjøres kjent med denne bestemmelse.
5. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre skal ha tilsendt melding, med foto, når tiltaket er ferdigstilt. Sendes på e-post til sfinpost@statsforvalteren.no , og merkes arkivsak 23/7024.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- 23.06.23 Søknad – Grimsdalen LVO – tilrettelegge for parkering langs vegen opp til Tollevshaugen - 86/1 – Grimsdalsvegen SA, oversendelse fra Dovre kommune, m vedlegg.
- 23.03.23 – søknad om tiltak – Grimsdalsvegen SA
- 23.08.16, uttalelse fra Innlandet fylkeskommune.
- 23.08.05, uttalelse fra Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten.
- 23.07.25, uttalelse fra Statskog SF.
- 23.07.13, Grimsdalen LVO – tilrettelegge parkering langs vegen til Tollevshaugen – svar fra Lars Bergseng
- 23.07.11, Grimsdalen LVO – tilrettelegge parkering langs vegen til Tollevshaugen – spørsmål fra Statsforvalteren i Innlandet / Villreinnemnda for Rondane - Sølnekletten
- 23.06.20, Sak til uttale - Grimsdalen LVO - dispensasjon - tilrettelegge for parkering langs vegen opp til Tollevshaugen - 86/1 - Grimsdalsvegen SA, brev fra sekretariatet
- 22.09.30, plantegning Tollevshaugen parkering langs veg
- 22.08.22, Oppsummering etter befaring Tollevshaugen – 22.06.22.
- Udatert, kart over turstier, parkering
- Udatert, vedlegg til søknad om avlastningsparkering, Lars Bergseng
- 14.12.10, Dovre fjellstyre, sak 14/2014 Etablering av ny parkeringsplass på Tollevshaugen - Grimsdalen
- 14.06.09, Tollevshaugmøte – skriv fra setereierne
- 13.11.11, Parkerings- og informasjonspunkt ved Tollevshaugen, Hans Bj. Talleraas.
- 13.10.23, situasjonplan

Saksopplysninger

Saken har en tidslinje slik det går fram av oversikten over dokumenter i saken. Vi vil her legge fram utdrag fra de ulike dokumentene.

21.06.23, Dovre kommune, oversending

«Dovre kommune har mottatt søknad fra Grimsdalsvegen SA om tilrettelegging for avlastingsparkering langs vegen opp til Tollevshaugen.

Søknad med vedlegg følger vedlagt.

Basert på den dialog som allerede har vært omkring det planlagte tiltaket, jf. vedlegg til søknad, håper en på at en formell behandling etter verneforskrift kan gjennomføres relativt raskt.

Dovre kommune vil følge opp med behandling etter plan- og bygningsloven så snart vi har mottatt Nasjonalparkstyrets behandling av saken.»

22.03.23, søknad, Grimsdalsvegen SA

Grimsdalsvegen har på fastsatt skjema søkt om tiltak uten ansvarsrett med følgende punkt:

- Tilrettelegge for parkering langs vegen opp til Tollevshaugen, 170 m².
 - Ikke merknader fra naboer eller gjenboere.
 - Minste avstand til nabogrense, 40 m
 - Minste avstand til annen bygning, 80 m
 - Minste avstand til vei 2 m
 - Området ikke utsatt for flom, skred eller andre natur- og miljøforhold.
 - Ikke behov for ny/endret adkomst
 - Overvann ledes til terreng

30.09.22, plantegning

10.12.14, Dovre fjellstyre, vedtak

Saksopplysninger

Parkerings- og informasjonspunkt ved Tollevshaugen har vært under arbeid i flere år. Plassen skal dekke behov for parkering i tilknytning til ulike arrangement, og være utgangspunkt for de etablerte kulturstiene i området, gamle ferdselsveger og gamle stier og råk til Følldal.

Informasjonspunktet skal/kan ha informasjon om verneformålet for de nærliggende Verneområdene, natur- og kulturstier og en sikteskive-/utsiktspunkt mot Rondanemassivet.

Dovre fjellstyre har mottatt uttale til tiltaket fra seterbrukerne som fremgår i referat fra «Tollevshaugmøte 9.juni 2014" sak1 – Sitat:

*spørsmål om videre vedlik
ehold av en evt. parkeringsplass
profilering av vei ovenfor parkeringa, for å unngå vann på parkeringsplassene
prioritere årsakene/grunnlaget for oppretting av parkeringa
presisere ansvarsforholda
seterbrukerne ser positivt på tiltaket, dersom punktene ovenfor blir avklart*

Saksbehandlers vurdering

Saken er en grunndisponeringssak der fjellstyre gir uttale til Statskog etter fjellovens § 12.

Fjellstyre skal uttale seg på vegne av de bruksberettiga, om tiltaket er til vesentlig skade for bruksrettene i området. Om eit tiltak medfører vesentlig skade for bruksretter avgjøres ved skjønn. Tiltaket er planlagt i tilknytning til eksisterende veg, med de fleste av parkeringsplassene mellom vegen og festentr 86/1F21. Plasseringen gjør at tiltaket vurderes som å ha liten negativ effekt i forhold til villreinstammen og bruksrettighetene i området.

Seterbrukerne på Tollevshaugen har uttalt seg til tiltaket og deres bemerkninger må avklares før parkeringsplassen kan etableres.

Saksbehandlers forslag til vedtak

Dovre fjellstyre stiller seg positive til at det etableres en parkeringsplass med informasjonspunkt på Tollevshaugen, i tråd med mottatte skisse og beskrivelse av tiltaket, såfremt punktene i uttale fra seterbrukerne på Tollevshaugen blir avklart.

Udatert, vedlegg til søknad om avlastningsparkering, Lars Bergseng

«Hei, vi setereiere på Tollevshaugen har hvert år i første halvdel av juni et felles setermøte på Tollevshaugen, siste årene har vi blitt mer og mer utålmodige over at ikke parkeringsplassen vi har vært lovet kommer på plass.

Vi har helt siden kommunen la til rette for turstier i området blitt forespeilet at en parkeringsplass skulle komme. Se den vedlagte 1.utgaven av tursti guiden og vedlagte bilde fra informasjonstavle på Gruvlirunda. Tydelig at parkeringsplassen var en del av prosjektet.

På godværsdager har vi uholdbare parkeringsforhold oppe i troa, vi risikerer å ikke kunne parkere ved egen seter på grunn av utfarten til turstiene. Vi har ikke noe mot turstiene, og er positive til at folk kommer seg ut i vakker natur.

Mens planlegger Hans Bjørner Talleraas jobbet med saken, mente han at kommunen ikke kunne være byggherre, noe vi var innforstått med, han foreslo at vi som har seter på

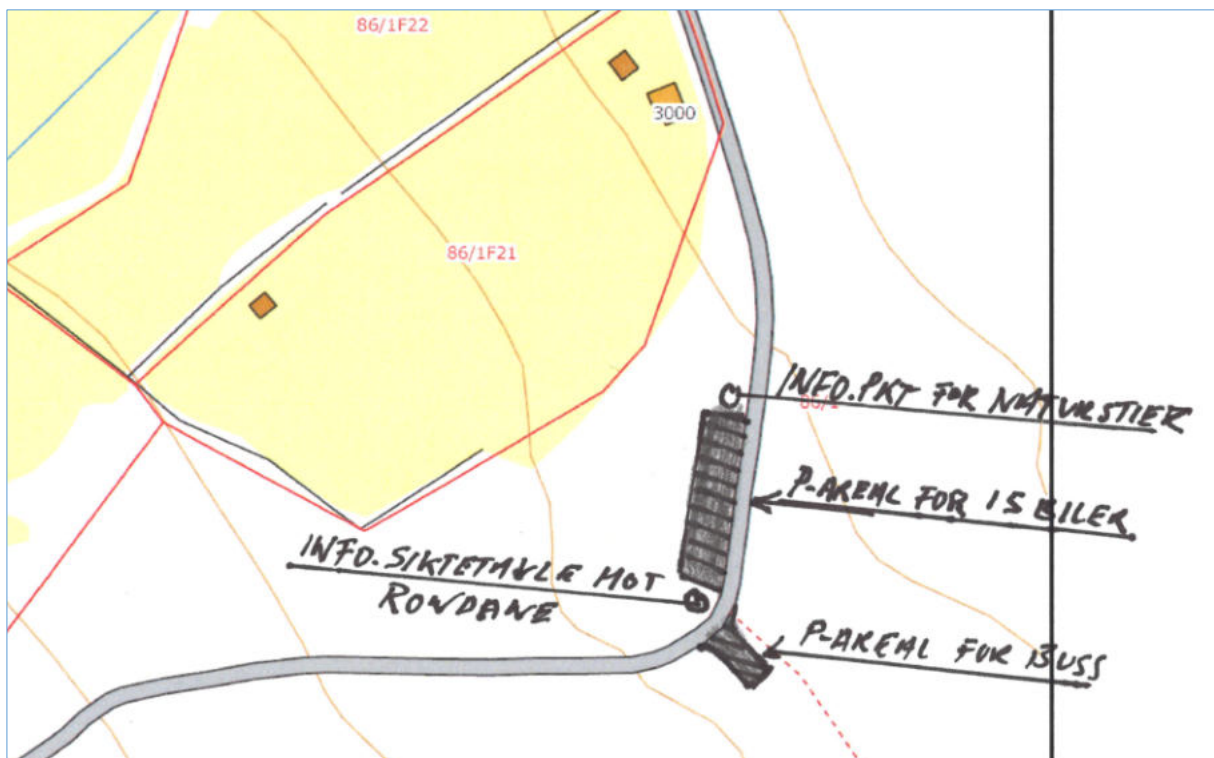
Tolleivshaugen skulle stå som byggherre, men ikke for finansieringen. Nå har Grimsdalsvegen SA overtatt opp stikkeren, og det vil være naturlig at den står som byggherre.

Seter eierne foreslår nå å gjøre alt mye enklere, droppe den lommen som går østover fra svingen, kun ha stikk parkering ut fra veien og det er allerede slik det er i dag, snu mulighet rett ovenfor svingen. Vi foreslår også at parkeringsarealet ikke fylles opp slik at det blir flatt, men at terrenget skal skrå ned fra veien som i dag, dette for å unngå hensetning av bil og lignende.

Vi tenker at vi kan lage plassen og vi skal få Grimsdalsvegen til å kjøre på litt grus».

23.10.13 situasjonsplan

09.06.14, Tollevshaugmøte

TOLLEVSHAUGMØTE 9/6-14

Tilstede; Ranne og Hans Houde, Kåre Moen, Grethe og Svein Tore Tørsteingard, Marit og Trygve Houde, Hildrun og Magne Granseth, Liv og Hans Bergseng, Sixis Eirik, Gunvor og Olaf Eikreagen, Ellen Anne og Lars Ove Bergseng, Svanhild Sverdelgard,

Sak 1 Nasjonalparkinformasjon /Tollevshaugen

- Viser til papier, vedrørende parkering, fra Dovre kommune /Hans Bjørner Talleraas
- spørsmål rundt videre vedlikehold av en evt parkeringsplass.
- profilering av vei overfor parkeringa, for å unngå vann på parkeringsplassene
- prinitiv årsaker /grunnlaget for ^{oppstillinga av} parkeringa
- presisere ansvarforholda
- Setereierne ser positivt på tiltaket, dersom pktene overfor blir avklart.

11.11.13, Hans Bj. Talleraas

Nasjonalparkinformasjon / Grimsdalen Landskapsvernområde

Parkerings- og informasjonspunkt ved Tollevshaugen

- et samarbeidsprosjekt mellom setereierene, forvaltningstyret for Rondane/Dovre, SNO og Dovre kommune m.fl.

Bakgrunn

Det har i flere år vært arbeidet med å få på plass en parkeringsplass-/informasjonspunkt for setergrenda Tollevshaugen i Grimsdalen. Både setereierene, grunneieren(Statskog), Forvaltningen, Fjellstyret, SNO og Dovre kommune har interesse i at tiltaket kommer på plass.

Formål

Etableringen skal dekke et behov knyttet opp mot lokale arrangement(den årlige setermessen m.v), likeledes være et utgangspunkt for de etablerte natur- og kulturstiene(Paradisrunda, Gruvelistigen m.fl.), de gamle ferdselsvegene(mellom setergrendene) og gamle veger/stier/råk over til Follidal.

Informasjon

Informasjonspunktet skal/kan ha informasjon om verneformålet (Grimsdalen Landskapsvernområde, Mesetermyre Naturrestat, Dovre/Rondane Nasjonalparker, Natur- og Kulturstiene(Paradisrunda, Gruvelistien), likeledes at det etableres en sikteskive-/utsiktspunkt mot Rondanemassivet.

Budsjett Kostnader

Produkt	Gjøremål/tiltak	Kostnader	Merknad
Planlegging	Skisseløsning-engasjement av arkitekt vurderes.	15.000	
Gravearbeid / planering	-Maskinarbeid, 20 t a 750.- -Bærelag /påføring av grusmasser30m3 a 250.- -Stikkrenner 10 m a 250.- -Transportkostnader	15.000 7.500 2500 1.500	Fra Grimsbu
Skiferstein(maskin-stein for muring). 40cm høyde totalt (støttemur utkant)	35 m x 0.4h=: 14 m2 >16.5 t x kr.900.-. Transport m.m Maskinarbeid, 10 t a 750.-	14.500 2.500 7.500	Leverert fra Hellberget, ved Dovreskifer AS
Infotavler	Skifersteiner(stående)eller i rustfritt stål.	30.000	
Peketavel i skifer	Mot Rondanemassivet	20.000	Toppene i Rondane m/avn- høyde er inngravert.
Annet		4.000	
Sum		120.000	Eks.mva.

Finansiering:

Aktører	Type midler	Kostnader	Merknad
SNO/Forvaltning-styret	Infrastrukturmidler - tiltak	70.000	FV-styret Rondane-Dovre (bestillingsdialogen-2013)
Dovre kommune	Tiltaksmidler fra prosjekt Nasjonalsparkinfo./Natur-og kulturstier	40.000	Etablerte prosjekt:43189 / 45168 i Dovre kommune.
Setereiere m.fl.	Dugnadsinnsats	10.000	Tolleivshaugen
Sum		120.000	

22.06.22, oppsummering etter befaring

Viser til utkast til oppsummering etter befaring sendt ut 12.juli 2022. Det kom tilbakemelding på at avmerking av ønsket p-areal var vist feil på flyfotoet i oppsummeringen. Dette er nå endret i den endelige oppsummeringen under.

Tilstede på befaringen:

Steinar Tolf Jacobsen (Dovre kommune) Kari Bentsdal (Dovre kommune)

Lars Bergseng (Bergseng seter) Trygve Hovde (setereier)

Kåre Moen

Svein Erik Ekrehagen (setereier) Svein Tore Torsteinsgard (setereier)

Eirin Berge (nasjonalparkforvalter Rondane-Dovre nasjonalparkstyre) Trond Stensby (nasjonalparkforvalter Rondane-Dovre nasjonalparkstyre)

(...)

Avlastningsparkering

Turstiene (Gruvlistien og Paradisrunda) ble etablert i 2008. Allerede da ønsket setereierene/brukerne av Tollevshaugen en avlastningsparkering.

Det foreligger en skisse i Dovre kommune om ny p-plass i svingen før du kommer opp til Tollevshaugen. Skissen er fra 2013/2014 og viser skiftermur, snuplass for buss og nytt informasjonspunkt for verneområdeinformasjon.

Setereierene ønsker å beholde dagens informasjonspunkt men ønsker avlastningsparkering. Behovet for dette har blitt tydeligere de 2 siste årene.

Eksisterende parkering ved dagens informasjonspunkt blir fort full og da parkeres det på plasser som gjør det vanskelig for setereierene å få tilgang til sine setre bl.a.

Bergseng seter leier ut til sammen 5 enheter og leietakerene benytter eksisterende p- plass ved informasjonspunktet.

Det er tradisjon for en årlig setermesse på Tollevshaugen og da er parkering en utfordring.

Det er ønskelig å tilrettelegge for inntil 15 p-plasser i svingen (se kart under)

Setereierene mener at det vil innebære minst inngrep og bli billigst å tilrettelegge der.

Nasjonalparkforvalterne pekte på at området for ønsket p-plass er relativt eksponert og p-plass her kan påvirke landskapet og verneverdiene samt at det å legge til rette for mer parkering også kan føre til økt ferdsel.

Dersom setereierene ønsker å omsøke ny p-plass må det søkes både nasjonalparkstyret og kommunen, samt avklares med grunneier Statskog SF. (...)

Flyfoto der rød figur viser ca plassering hvor avlastningsparkering for inntil 15 biler er ønsket fra setereierne.

22.06.22 Bilder fra befarung

I samband med befarungen tok nasjonalparkforvalteren foto fra området se i) – iv) nedenfor.

i) 22.06.22, tidvis fylles det fort opp med biler inne på seterstulen.

ii) 22.06.22, området der det planlagt parkering, på venstre side av vegen, før seterbebyggelsen.

iii) Bilde av parkerte biler i det planlagte parkeringsområdet, eksempel på fjernvirkning.

iv) Bilde av parkert biler i det planlagte parkeringsområdet, eksempel på fjernvirkning, zoomet inn.

11.07.23, Statsforvalteren i Innlandet / Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten

«Er det sagt noe nå om hvor mange parkeringsplasser det kan dreie seg om? I følge referatet ville de ha 15 plasser i fjor, men i følge den kartskissa som er fra 2022, ser det ut til å være plass til færre biler. Skal det fortsatt være bussparkering?»

13.07.23, Lars Bergseng

«Hei, beklager at det ble utydelig med antall P – plasser, det er «Plantegning.pdf» skissen fra 2022, som er gjeldende skisse for denne søknaden, det betyr 8 – 9 P plasser. Bussparkering ser vi ikke behov for, den ville dessuten ført til større inngrep og kostnader. Den gamle skissen var vedlagt søknaden for å belyse planene som har fulgt saken.»

25.07.23, Statskog SF

«Viser til e-post med vedlegg av 21.07.2023 angående søknad om etablering av ny parkering langs vegen opp til Tollevshaugen i Grimsdalen statsallmenning.

Tiltaket har vært behandlet av Statskog tidligere. Saken ble forelagt Dovre fjellstyre for uttale, jf. fjellova § 12, og behandlet i sak 14/2014. Dovre fjellstyre stilte seg positive til tiltaket.

Statskog meddelte pr. e-post 16.12.2014 at vi kan tilby vederlagsfri tomt til etablering av parkeringsplass, men forutsatte at det ble inngått avtale med den som er ansvarlig for plassen. Vi kan fortsatt gi grunneiers tillatelse til opparbeidelse av parkeringsplass, men vil kreve at det inngås en avtale med de som er/blir ansvarlige for plassen.

Slik det fremgår er Grimsdalsvegen SA søker, vi setter derfor dem på kopi slik at de er orientert om vår forutsetning angående avtale.»

Juli 2023, Arbeidsutvalget Villreinnemnda for Rondane og Sølnkletten

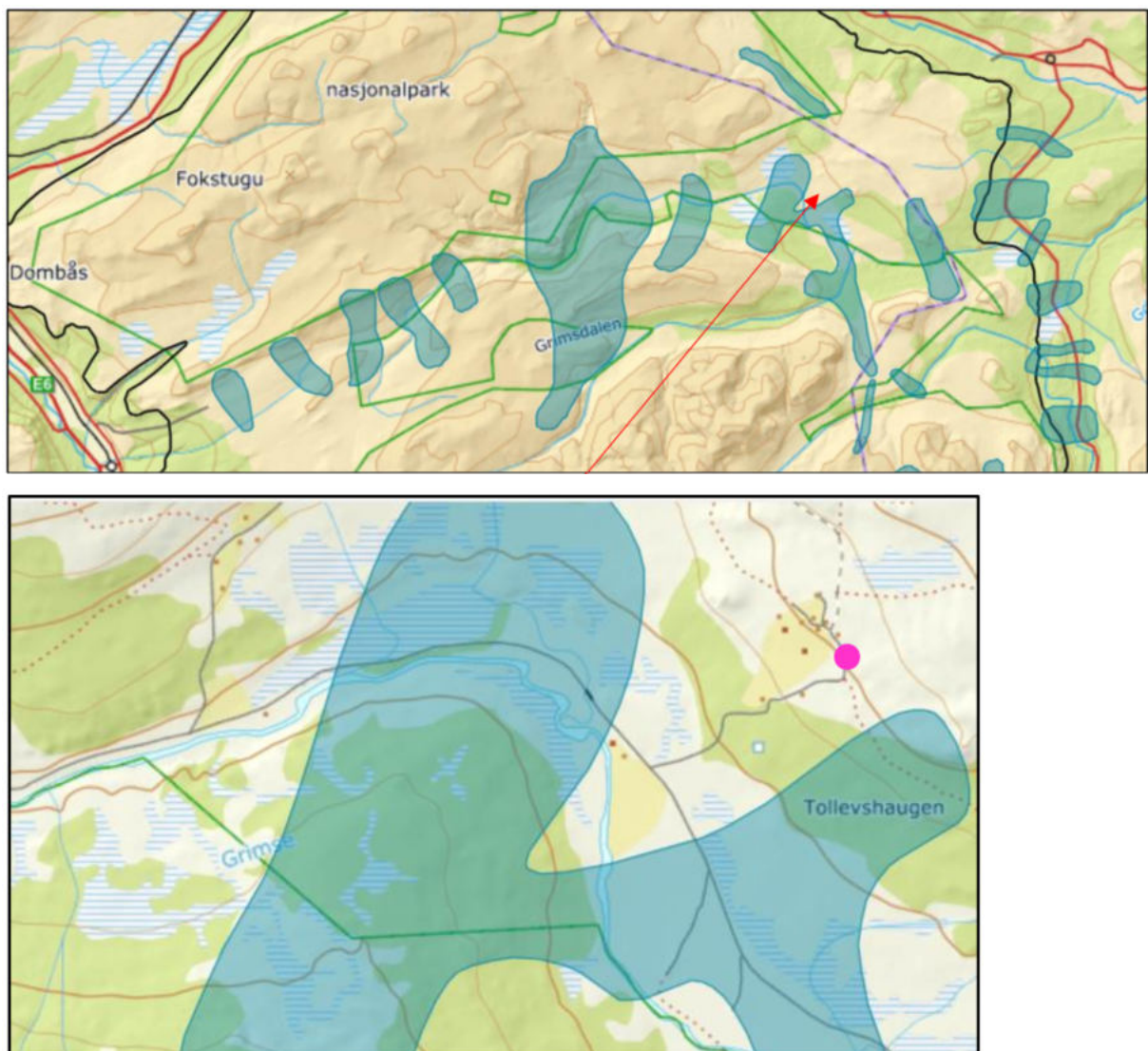
Forholdet til Regional plan for Rondane-Sølnkletten og villreinens arealbruk

Tollevshaugen ligger i nasjonalt villreinområde i regionalplanen for Rondane-Sølnkletten.

Figur 5. Tollevshaugen vist med lilla prikk

Setra ligger nær det som i arbeidet med kvalitetsnormen for villrein er identifisert som trekkområde i Grimsdalen

Figur 6. Trekkområder i Grimsdalen Kilde: <https://villrein.no/kvalitetsnorm/delnormtrerdane/>

«VURDERING

Ved klassifiseringen som ble foretatt etter kvalitetsnormen for villrein ble Rondane villreinområde klassifisert som rødt (dvs. med dårlig tilstand) våren 2022. I de «røde» villreinområdene ble det ved årsskiftet igangsatt et arbeid med tiltaksplaner. Mandatet for arbeidet er å foreslå tiltak for å få villreinområdet opp på gult nivå.

I det pågående arbeidet med tiltaksplaner peker Grimsdalen seg allerede ut som ett av de områdene der det er viktigst å sette inn tiltak. Allerede i 2013 advarte NINA mot at villreintrekket over Grimsdalsvegen var i ferd med å gå ut av bruk (NINA Rapport 1013, s. 153):

Villreinen trekker fortsatt over Grimsdalen, men GPS-registreringene viser at det er stor fart på villreinen når den krysser dalen. Dataene viser samtidig at det er store arealer langs vegen/dalen som reinen i liten grad benytter seg av; dvs. reinen viser stor arealunnvikelse. Disse to forholdene gjør at situasjonen er ustabil og kan endres med forhold knyttet til bruk av vegen og ferdsel i Grimsdalen. Økt trafikk, sommer og vinter, kan forverre situasjonen og føre til nok en oppsplitting av bestanden i Rondane Nord.

Siden 2013 har trafikken sommerstid økt vesentlig, både av biler og syklistene. Vi vet ikke hvilke konsekvenser dagens ferdselstrykk vil ha for villreinen på lengre sikt. En mulig konsekvens så vi et eksempel på sommeren 2019. Et fotråteutbrudd i området nord for Ula førte til at anslagsvis 30-40 % av kalvene døde i løpet i perioden fram til september-oktober. Fra tamreindrifta er det kjent at slike sjukdomsutbrudd oppstår når dyrene står tett. En så sommeren 2019 at mange dyr

ble stående på et relativt lite område mellom Grimsdalsvegen og E6 over Dovrefjell utover sommeren, uten å krysse sørover igjen over Grimsdalen.

En ser ut fra GPS-posisjoner fra merka dyr i sommer, fram til d.d. (11.juli) at en stor flokk (anslagsvis 8-900 dyr) fortsatt står nord for Grimsdalsvegen <https://villrein.no/rodere-enn-rodtlys-for-villreinen-i-rondane/> (figur 7).

Figur 7. GPS-posisjoner av merka simler, 01.06.23-11.07.2023

Blir trekkvegene mellom områdene nord og sør for Grimsdalsvegen brutt, betyr det at antall rein i området nord for Ula må reduseres vesentlig. Dette fordi områdene nord for Grimsdalen vurderes å være små for helårsbruk av villreinen. En vesentlig reduksjon av antall dyr vil øke sårbarheten for villreinstammen i området, både i forhold til sjukdommer og ulykker som ras, og på lengre sikt i forhold til klimaendringer og genetisk variasjon.

Grimsdalen peker seg nå ut som ett av de viktigste områdene for tiltaksplanarbeidet for villrein i Rondane. Det er derfor viktig at det ikke iverksettes tiltak som øker belastningen på området.

Ved flytting av parkeringsplassen er det tre hensyn å ta; til setereierne på Tollevshaugen, til villreinen, og til besøkende som ønsker å gå Gruvlirunda eller Paradisrunda. Det er stor forståelse for at setereierne på Tollevshaugen ikke ønsker parkering av tilreisende midt i setergrenda, til fortrengsel for egen bruk. Men det er viktig at en ny parkeringsløsning ikke bidrar til økt bruk av området, f.eks. gjennom at områdene blir lettere tilgjengelige.

Verken setereierne eller villreinen har alternative områder å bruke uten vesentlige ulemper. Den gruppen som i størst grad har alternativer er tilreisende, som har en rekke turalternativer å velge mellom både lokalt og regionalt. I dette tilfellet mener vi at det er denne gruppen som må

DNT-sti fra Gautåseter til Grimsdalshytta

Grimsdalsvegen

Kongevegen/

Pilegrimsleden

nedprioriteres.

Målt grovt på kart ser det ut til å være ca. 1.3 km og 120 meter stigning fra Grimsdalsvegen til planlagt parkering. Verken Paradisrunden eller Gruvlirunden er tilrettelagt for bevegelseshemmede. Det bør derfor være mulig å gå denne tilleggsstrekningen for de som planlegger å gå en av de to tilrettelagte stiene.

Det foreslås derfor å flytte parkeringen helt ned til Grimsdalsvegen eller i kort avstand fra Grimsdalsvegen, og at det tilrettelegges for kun et fåtall biler (under 10). Siden vegen til Tollevshaugen er privat, har vegstyret anledning til å forby kjøring på vegen for andre enn setereiere og ellers andre med tillatelse, som i forbindelse med utleie. Dette kan administreres ved at hver setereier har et visst antall parkeringstillatelser for besøkende, slik det gjøres i boligsameier med et begrensa antall parkeringsplasser. Det vil samtidig kunne være aktuelt å forby overnatting på en ny parkering ved Grimsdalsvegen.

FORSLAG TIL VEDTAK

Ved flytting av parkeringsplassen er det tre hensyn å ta; til setereierne på Tollevshaugen, til villreinen, og til besøkende som ønsker å gå Gruvlirunda eller Paradisrunda. Det er stor forståelse for at setereierne på Tollevshaugen ikke ønsker parkering av tilreisende midt i setergrenda, til fortrengsel for egen bruk. Men det er viktig at en ny parkeringsløsning ikke bidrar til økt bruk av området, f.eks. gjennom at områdene blir lettere tilgjengelige.

Verken setereierne eller villreinen har alternative områder å bruke uten vesentlige ulemper. Den gruppen som i størst grad har alternativer er tilreisende, som har en rekke turalternativer å velge mellom både lokalt og regionalt. I dette tilfellet mener villreinnemnda at det er denne gruppen som må nedprioriteres.

Villreinnemnda foreslår derfor å flytte parkeringen helt ned til Grimsdalsvegen eller i kort avstand fra Grimsdalsvegen, og at det tilrettelegges for kun et fåtall biler (under 10). Dette må sannsynligvis følges opp med et forbud mot motorferdsel for andre enn setereierne og andre med tillatelse, og forbud mot overnatting på ny parkeringsplass, for å fungere etter hensikten.

STYRETS BEHANDLING

Ingen merknader.

VEDTAK

Ved flytting av parkeringsplassen er det tre hensyn å ta; til setereierne på Tollevshaugen, til villreinen, og til besøkende som ønsker å gå Gruvlirunda eller Paradisrunda. Det er stor forståelse for at setereierne på Tollevshaugen ikke ønsker parkering av tilreisende midt i setergrenda, til fortrengsel for egen bruk. Men det er viktig at en ny parkeringsløsning ikke bidrar til økt bruk av området, f.eks. gjennom at områdene blir lettere tilgjengelige.

Verken setereierne eller villreinen har alternative områder å bruke uten vesentlige ulemper. Den gruppen som i størst grad har alternativer er tilreisende, som har en rekke turalternativer å velge mellom både lokalt og regionalt. I dette tilfellet mener villreinnemnda at det er denne gruppen som må nedprioriteres.

Villreinnemnda foreslår derfor å flytte parkeringen helt ned til Grimsdalsvegen eller i kort avstand fra Grimsdalsvegen, og at det tilrettelegges for kun et fåtall biler (under 10). Dette må sannsynligvis følges opp med et forbud mot motorferdsel for andre enn setereierne og andre med tillatelse, og forbud mot overnatting på ny parkeringsplass, for å fungere etter hensikten.»

16.08.23, Innlandet fylkeskommune, kultur – bygg og landskap

«Viser til brev 30.06.2023 om tiltak for tilrettelegging parkering langs opp til Tollevshaugen.

Tiltaket vil i liten grad påvirke nyere tids kulturminner og landskap og vil føre til en bedre situasjon når det kommer til parkering for besøkende i området.

Arkeologi

Det er ikke opplysninger i arkivet om automatisk fredete kulturminner i det aktuelle området for tilrettelegging for parkering. Tiltaket er videre av begrenset karakter, og vi ser det derfor ikke som nødvendig med befarings i saken.

Vi må likevel ta forbehold om eventuelle ikke registrerte kulturminner, derav kulturminner under markoverflaten. Dersom det i forbindelse med tiltak i marken oppdages automatisk fredete kulturminner som tidligere ikke er kjent, skal arbeidet stanses i den utstrekning det berører kulturminnene eller deres sikringssoner på fem meter. Melding om funn skal straks sendes seksjon for Kulturarv, Innlandet fylkeskommune, j.fr. lov om kulturminner § 8, annet ledd. Det er viktig at også de som utfører arbeidet i marken gjøres kjent med denne bestemmelse.»

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

§ 2 Formål

Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,
- ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,
- sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,
- ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3 Vernebestemmelser

1. Landskapet

1.1. Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende.

Fylkesmannen avgjør i tvilstilfeller om et tiltak må anses å ville endre landskapets art eller karakter vesentlig.

1.3. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

(...)

b. Hensetting/parkering av campingvogner og bobiler på areal som er spesielt avsatt til formålet i forvaltningsplanen.

Forvaltningsplan

s. 115

Grimsdalen

Arbeid med informasjonspunkter i Grimsdalen er nesten fullført. Området rundt Barthbua ved Bjørnsgardseter er utpekt som hovedinformasjonspunkt. I tillegg vil parkeringsplassen ved Eftansåi og bommen ved Fallet også være hovedinformasjonspunkt. Det er også tenkt mindre informasjonspunkter knyttet blant annet til naturreservatene.

Oppfølging av besøksstrategien for Rondane – fokusområde Grimsdalen

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, styresak 5/2021:

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre viser til vedtektens punkt 8.2 om skjøtsel og besøksforvaltning og besøksstrategien for Rondane nasjonalpark, og beslutter at følgende tiltak og prosesser, i prioritert rekkefølge, skal legges til grunn for det videre arbeidet med besøksforvaltning i fokusområdet Grimsdalen;

- (...)
- Nærmiljøstier – sette i gang prosess med å se på muligheten for tilrettelegging av sti fra Grimsdalshytta til Tollefshaugen og sti mot Storberget som natursti. Vurdere eventuelt nødvendig kartlegging.
- Bytte ut eksisterende plakater på informasjonspunktene Tollefshaugen og Barhtbua med nye plakater

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre fattet i møte 10.06.20, styresak 27/2020

Med hjemmel i vedtektene for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre pkt. 8.4, og med henvisning til Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane, Besøksstrategien for Rondane nasjonalpark og bestillingsdialogen for 2020 pkt. 3. *Oppføring av nye informasjonstavler etter ny*

merkevarestrategi på utvalgte steder i Rondaneregionen.» godkjenner nasjonalparkstyret følgende opplegg:

Prioriterte arbeidsoppgaver:

1. Montering av de 15 portalskiltene i cortenstål på utvalgte steder, jf. tabell A.
2. Sanering av eksisterende skilt etter behov, jf. tabell A og B.
3. Videre arbeid med ulike plakater, tekst, foto, kart og design.

Punkt 2 og 3 blir å gjennomføre så langt midlene rekker, etter at pkt 1 er gjennomført.

Tabell A. Prioritert liste, innfallsporner planlagt oppsatt portalskilt. Gammel informasjon vil bli sanert.

Sted	Antall skilt
Rondvassbu	3
Eftansåe	3
Fallet v. avkjøring fra fv 27	3
Rudland fjellsenter	3
Lundegard (Venabygdsfjellet)	3
Sum	15

Tabell B. Liste over informasjonspunkt der en enten skal utsette arbeidet, avvikle informasjonen om verneområdene, eller punkt som ikke er aktuelle å tilrettelegge.

Utsette	Avvikle	Ikke aktuell
Spranget	Brattbakken	E6 aust
Mysusæter	Gammelgarden	Storrrusranden
Hageseter	Bjørgebu	Folldal gruver
Barthbua	Dørålevegen	Venabygdsfjellet 1 og 2
Grimsdalshytta	Fallet (v. gårdsbruket)	Spidsbergseter
Krøkla		Fryosen
Dørålseter		Sohlbergs plass/Atnasjø kafe
Frybrua		Atnabrua vannbruksmuseum
Tollevshaugen		Straumbu
		Smuksjøseter
		Høvringen handel

Informasjonspunktet ble ferdigstilt i 2021:

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som «ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig». Begge vilkår må være oppfylt. (...) Dispensasjon må heller ikke nødvendigvis gis om vilkåra skulle være oppfylt. Skjønn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfelle som ikke ble vurdert på vernetidspunktet

Saken må i tillegg til vurdering etter verneforskrift og forvaltningsplan også vurderes etter naturmangfoldlovens § 7 om miljørettslige prinsipper i

§ 8 kunnskapsgrunnlag,

§ 9 føre-var prinsippet,

§ 10 samlet belastning på økosystemet,

§ 11 kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt

§ 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Presedens

I brev fra Miljødirektoratet, datert 02.03.15 heter det bl.a.:

Presedensvurderingen bør være så konkret som mulig. Presedensfaren skal være reell og ikke hypotetisk. En konkret presedensvurdering vil bidra til likebehandling og ivareta hensynet til rimelighet. Dette vil øke forståelsen for verneforvaltningen.

Vurderingen av presedensvirkninger knytter seg for det første til sannsynligheten for at lignende tiltak vil fremmes i fremtiden.

Vurdering

Det er søkt om et tiltak som ikke er hjemlet i verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde. Søknaden må derfor behandles som en dispensasjon fra verneforskriften etter naturmangfoldloven § 48.

Verneformålet for Grimsdalen landskapsvernområde er sammensatt. Både kultur- og seterlandskapet, villreinens leveområde og andre naturelement inngår her. Videre er det sagt at allmennheten fortsatt skal ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Tilrettelegging for friluftsliv må likevel underordnes hensynet til villrein og kulturlandskapsverdier. I samtaler med søker er det opplyst at det opprinnelig var tenkt etablert en parkering utenfor selve seterstulen, men at dette ikke ble fullført. Setereierne og Grimsdalsvegen SA har derfor blitt overlatt oppgaven med å fullføre tilrettelegginga. I området ved Tollevshaugen er turstiene Gruvlirunda og Paradisrunda etablert og akseptert som enkle tiltak friluftsliv. Turstiene er også ment som et tiltak for kanalisering av ferdsel i Grimsdalen til nærområder utenfor viktige deler av villreinens leveområde. Denne tilrettelegging vurderes derfor ikke å være i strid med verneformålet.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger

- NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og
- NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med regional plan for villreinen i Rondane og Sølknletten.

- NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området (§ 8).
- NINA Rapport 2126 Klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene etter kvalitetsnorm for villrein. Første klassifisering – 2022.

(jf. naturmangfoldloven § 8)

Det er også et godt kunnskapsgrunnlag om andre verneverdier enn villrein (jf. naturmangfoldloven § 8) En GIS-basert analyse av området gir bl.a. følgende informasjon om området ved Tollevshaugen:

- 14 SEFRAK-registrert bygninger, status 2: Meldepliktig iht. kulturminneloven §25
- Registrert fire rødlista arter, status nær truet: taksvale, brundogglav, heilo, rein.
- En naturtype etter DN-håndbok 13, naturbeitemark, verdi svært viktig.

Tollevshaugen er verdifullt bygningsmiljø i et seterlandskap av høy kvalitet. Nasjonalparkstyret har, i samarbeid med Dovre kommune og setereierne, etablert et informasjonspunkt på seterstulen. Tilrettelegging for en begrenset parkering utenfor selve seterstulen vil, etter nasjonalparkforvalteren sin vurdering, bidra til å bedre ivareta landskaps- og kulturminneverdier i Grimsdalen landskapsvernområde. Foto tatt inn i saken illustrerer, etter nasjonalparkforvalteren sitt skjønn, at tiltaket vil ha en begrenset fjernvirkning på landskapet. Bruken av turstiene er allerede etablert, og en tilrettelegging for parkering her vil neppe medføre økt bruk av området. De besøkende vil først og fremst oppsøke Tollevshaugen som et fint setermiljø, og for å gå naturstiene i nærområdet. Det vil være av mindre interesse for besøkende å gå stien over til Folldal. Det er andre mekanismer som er drivende for denne ferdselen. Tiltaket vurderes derfor ikke å påvirke verneverdiene, eller landskapets art og karakter i nevneverdig grad.

Villreinnemnda har foreslått å legge parkeringen nede ved Grimsdalsvegen, og at de besøkende skal gå fra her og opp til Tollevshaugen og naturstiene. I og med at turstiene Gruvlirunda og Paradisrunda delvis er etablert som kanaliserende tiltak, vil det ha liten hensikt å gjøre tilkomsten til disse mer besværlig. Et slik ordning vurderes dessuten å ha marginal betydning for villreinens leveområde, samtidig som oppsitterne blir pålagt en urimelig byrde med å håndheve en slik ordning.

Det er ellers ikke kommet innvendinger til søknaden fra Grimsdalsvegen SA, og nasjonalparkforvalteren vil innstille på å imøtekomme søknaden.

Jf. at det for Grimsdalen landskapsvernområde gjelder at hensetting av bobiler, campingvogner og lignende ikke er tillatt utenfor for områder vist i forvaltningsplanen, skal parkeringsplassen ikke brukes til overnatting. Grimsdalsvegen SA skal opplyse om dette ved skilting på plassen.

Arkivsaksnummer: 2023/7400-5

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 24.08.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	30/2023	01.09.2023

Sak - Grimsdalen LVO - dispensasjon - 2023 - utvidelse av eksisterende fjøs - 86/1/4 - Løken seter - Lars Bergseng

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde § 3, pkt. 1.3 c) får Lars Bergseng tillatelse til å:

- utvide fjøset på Løken seter i Grimsdalen i tråd med tegninger for grunnflater og fasader, som gjengitt i saken.
- legge solpanel på hele fjøstaket som vender sørover.

Vilkår:

1. Tillatelsen gjelder i tre år, til 01.10.26.
2. Materialbruken skal være som for bygget ellers, jf. vedlagte foto til søknaden, slik at fasaden ikke blir nevneverdig endret.
3. I solcellepanelene skal det brukes materialer som ikke reflekterer sollyset.
4. Når tiltaket er ferdigstilt skal Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ha tilsendt melding om dette, med vedlagt foto av bygningen. Melding sendes på e-post til sfinpost@statsforvalteren.no og merkes arkivsak 23/7400.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

23.07.06, sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre – ber om tilleggsopplysninger - Grimsdalen LVO - dispensasjon - 2023 - utvidelse av eksisterende fjøs - 86/1/4 - Løken seter - Lars Bergseng

23.07.06, sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre – sendt sak til uttale - Grimsdalen LVO - dispensasjon - 2023 - utvidelse av eksisterende fjøs - 86/1/4 - Løken seter - Lars Bergseng

23.06.27, Dovre kommune oversendelse – utvidelse av eksisterende fjøs – Løken seter

23.06.27, Lars Bergseng – byggesøknad.

23.06.27, Lars Bergseng – byggesøknad - vedlegg

23.06.27, Lars Bergseng – byggesøknad - plantegning

23.04.30, Lars Bergseng – byggesøknad – tegning ny

06.01.21, Lars Bergseng – byggesøknad – tegning nåværende situasjon

23.06.27, Lars Bergseng – byggesøknad – foto 1 – 3

Saksopplysninger

Vi har mottatt brev fra **Dovre kommune, datert 27.06.23**:

«Vi viser til søknad Lars Bergseng mottatt 27.06.2023.

Saken oversendes til Dovre fjellstyre og Rondane Dovre nasjonalparkstyre for behandling etter henholdsvis sæterforskrift og verneforskrift for Grimsdalen landskapsvernområde. Dersom saken som oversendes ikke trenger behandling etter ovennevnte lovverk ber kommunen om tilbakemelding på dette så snart som mulig.

Saker etter plan- og bygningsloven vil normalt bli behandlet innen den frist som følger av plan- og bygningsloven § 21-7. Hovedregelen om saksbehandlingstid er 12 uker, men enkelte søknadstyper har frist på 3 uker.

Fristen løper ikke i den tiden søknaden ligger til uttalelse hos regionale og statlige myndigheter eller søknaden ikke er komplett. Det samme gjelder dersom saken er avhengig av behandlinger og tillatelser etter andre lovverk.

Dersom det er mangler ved søknaden vil det bli sendt ut et eget brev om dette. Oppgi vårt referansenummer ved kontakt i saken.

Se kommunens nettside for mer informasjon om byggesaksbehandling, gebyrer etc.»

Lars Bergseng – byggesøknad, 27.06.23, hovedpunkt:

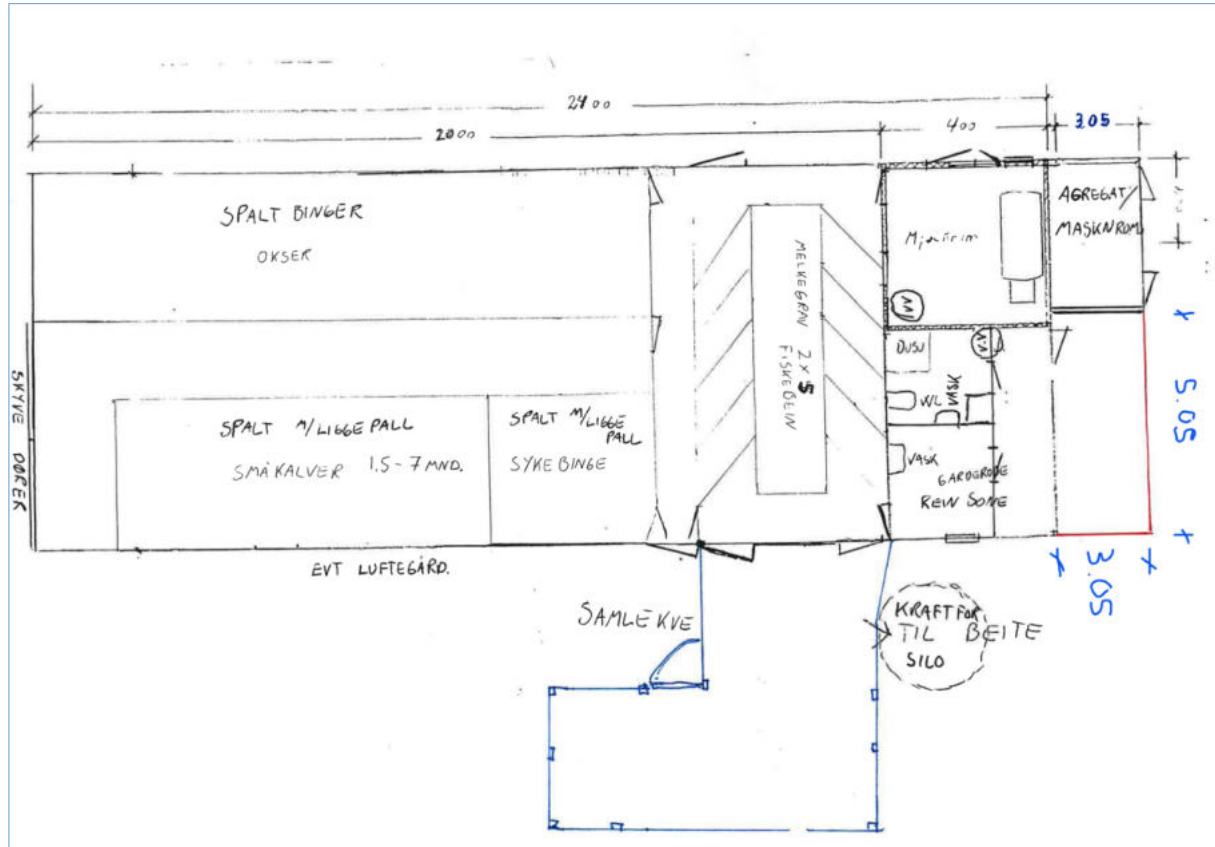
- Søker om å utvide fjøset på Løken seter i Grimsdalen
 - bygge tilbygg mindre enn 50 m².
 - beregningsmåte – BRA – bruksareal i m².
 - nabogrense, 50 m.
 - midten av vei, 70 m.
 - nærmeste bygning på naboeiendom, 1200 m.
 - er det mindre en 30 meter til nærmeste trikke- eller togspor? – nei
 - bygger/river du i nærheten av en vann- og avløpsledning? – nei
 - bygger/river du i nærheten av høyspent kraftlinje? – nei
 - bygger/river du i nærheten av strandsonen eller sjø/elv/vassdrag? – nei
 - skal du bygge/rive i et flom-, ras- eller skredutsatt område? – nei
 - finnes det truede eller vernede arter på eiendommen eller i nærheten? – nei
 - finnes det kulturminner eller verneverdig bebyggelse på eiendommen eller i nærheten? – nei.
 - Vil byggeprosjektet føre til en ny/endret avkjøring til eiendommen? - nei

Lars Bergseng – byggesøknad, 27.06.23, vedlegg:

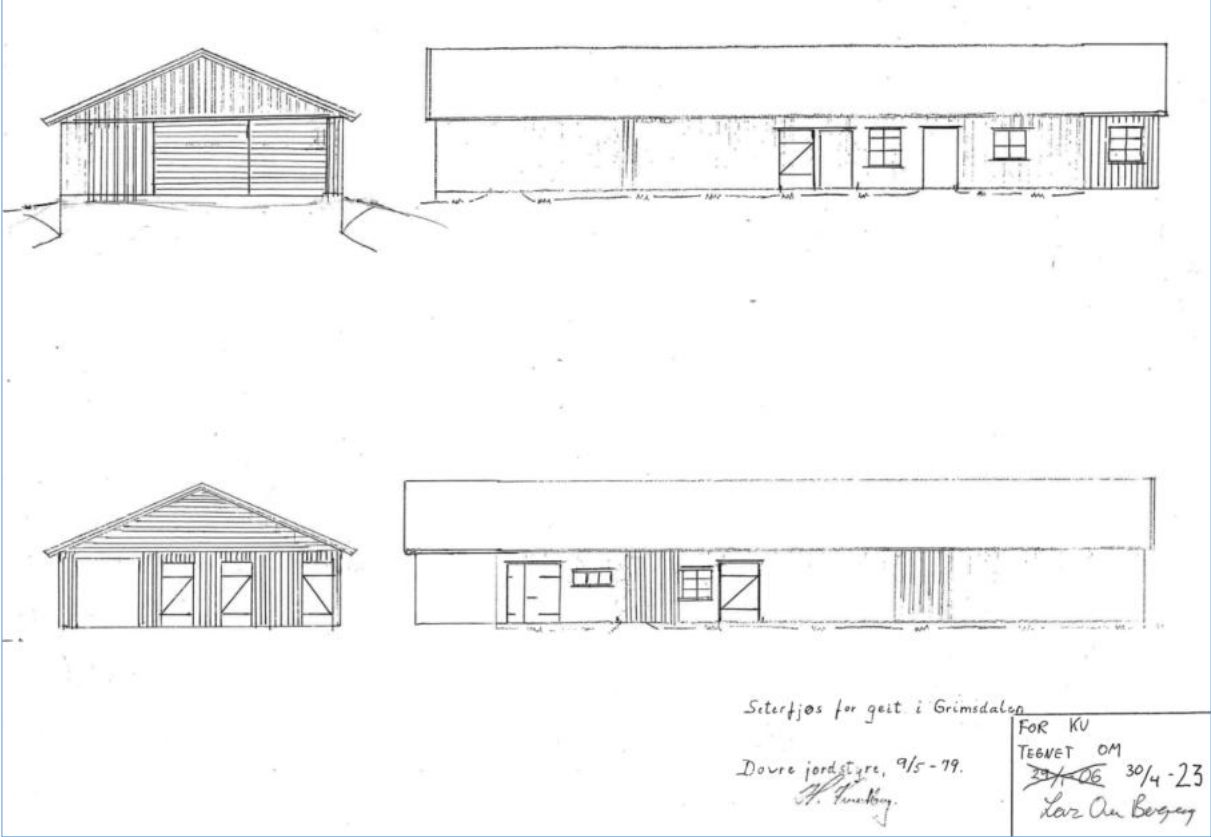
«Jeg ønsker å utvide fjøset på Løken seter i Grimsdalen. Utvidelsen fører ikke til økt lengde, men vil bli i full bredde i østre ende. Den enden har i dag et aggregat bygg som er trangt og upraktisk, mest fordi det har lav takhøyde. Ønsker å heve taket og utvide i full bredde. Arealet ved siden av aggregathuset vil vi bruke til å sette inn ved pall til bruk i den vedfyrte v.v. berederen, og et sted å sette inn tilskudds for og saltstein til dyr. Jeg tenker også å kunne tilby Grimsdalsprosjektet en plass og sette kraftfor, saltstein og utstyr i det nye tilbygget. Jeg har også sett på muligheten for å legge solpanel på hele fjøstaket som vender sørover, det vil ikke vises fra veien eller Tolleivshaugen. Da vil det nye arealet komme til nytte for teknisk utstyr og batteripakke hvis dette skulle bli aktuelt. Ønsker at dere tar stilling til muligheten for solpanel i samme behandlingen, hvis det senere skulle bli aktuelt. Har fulgt med på et seterfjøs i Os i Østerdalen der de har redusert aggregatbruken til under en ¼ del. Det er selvfølgelig væravhengig. V Tine biler fra Østerdalen.

Løken seter er i bruk som sommerfjøs til garden Bergseng 40/1 på Dovre, det blir produsert melk som hentes 3. hver dag av Tine biler fra Østerdalen, noe som vil bli videreført i årene fremover.»

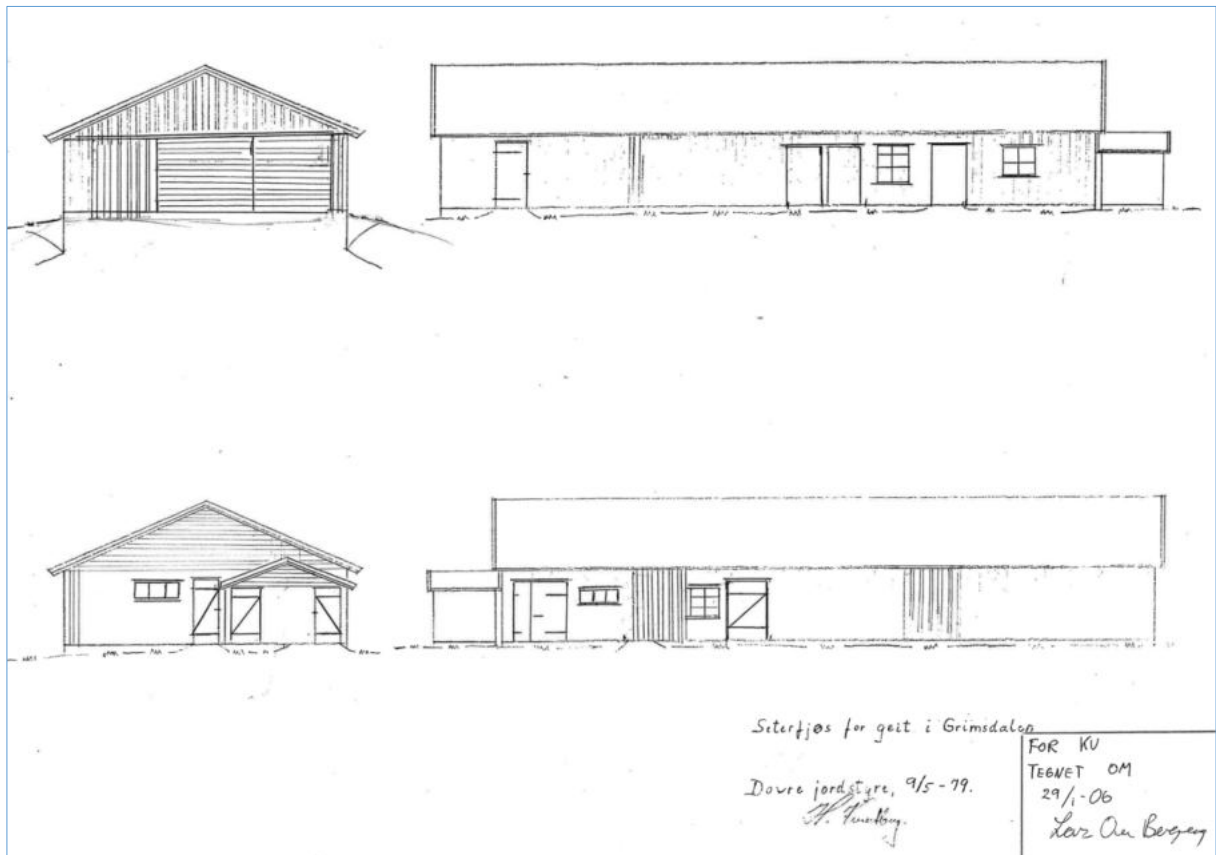
Lars Bergseng – byggesøknad, 27.06.23, plantegning:

Lars Bergseng – byggesøknad, 30.04.23, tegning Løken seter ny:

Lars Bergseng – byggesøknad, 29.01.06, tegning Løken seter nåværende situasjon:

Lars Bergseng – byggesøknad, 29.01.06, Løken seter foto 1 - 3:

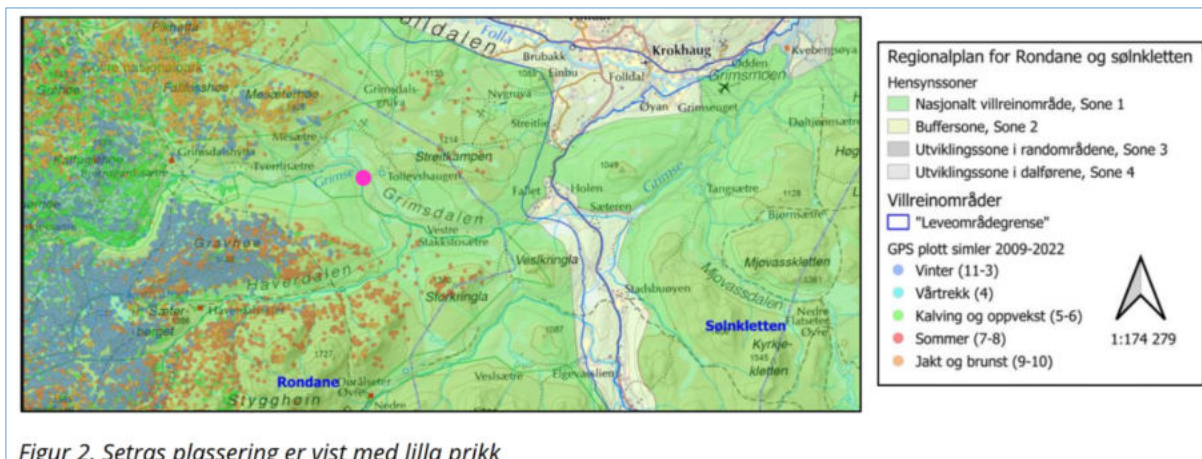

Juli 2023, arbeidsutvalget Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten

«(...)

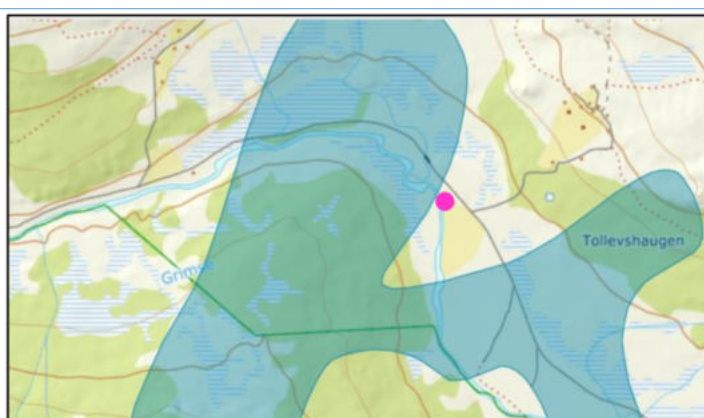
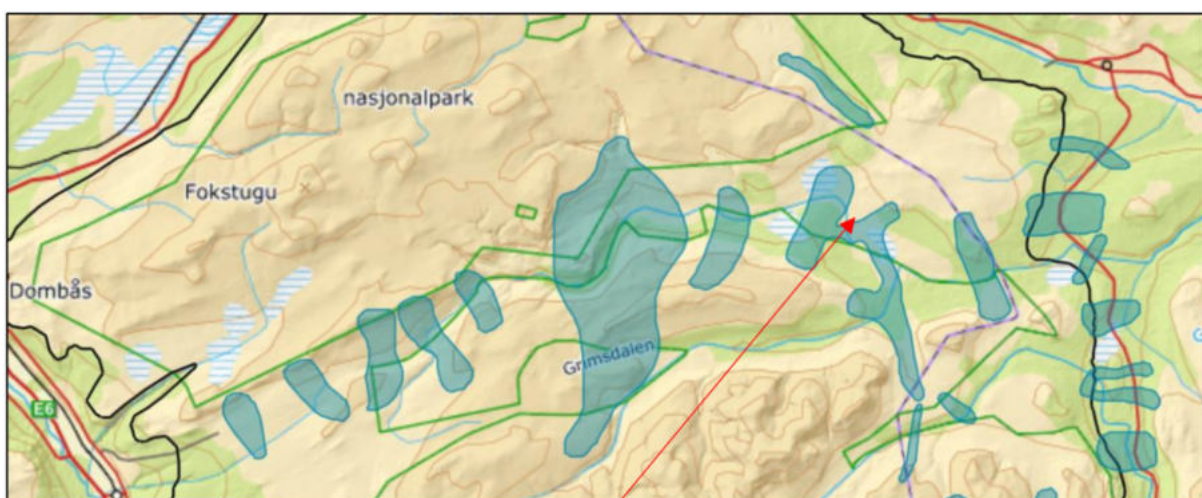
Forholdet til Regional plan for Rondane-Sølnekletten og villreinens arealbruk

*Setra ligger i nasjonalt villreinområde i regionalplanen for Rondane-Sølnekletten.
Regionalplanen legger ingen føringer på tradisjonell landbruksdrift i området*

Figur 2. Setras plassering er vist med lilla prikk

Setra ligger nær det som i arbeidet med kvalitetsnormen for villrein er identifisert som trekkområde i Grimsdalen.

Figur 3. Trekkområder i Grimsdalen Kilde: <https://villrein.no/kvalitetsnorm/delnormtrererondane/>

VURDERING

Grimsdalen peker seg nå ut som ett av de viktigste områdene for tiltaksplanarbeidet for villrein i Rondane. Det er derfor viktig at det ikke iverksettes tiltak som øker belastningen på området. Det omsøkte tiltaket er imidlertid begrenset, og del av tradisjonell landbruksdrift. Villreinnemnda har i tidligere uttalelser vært klare på at de ønsker å prioritere tradisjonell landbruksdrift framfor annen type aktivitet i Rondane og Sølnkletten villreinområde.

Nemnda har tidligere behandlet søknader om solcellepaneler på hyttetak, og uttrykt bekymring for reflekser, og hvilken betydning dette kan ha for villreinens arealbruk. Vi har imidlertid fått opplyst at de fleste solcelleanlegg som produseres i dag er ikke-reflekterende. Er det mulig å finne ikke-reflekterende anlegg til såpass store flater som det her er snakk om, må det kun være positivt med et solcelleanlegg som dels erstatter dagens diesellaggregater.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten mener det er viktig å støtte opp om tradisjonell landbruksdrift i Rondane og Sølnekletten. Det omsøkte påbygget er begrenset, og vil ikke medføre noen økt aktivitet utover byggeperioden. Villreinnemnda har derfor ikke merknader til at det gis dispensasjon til tiltaket.

Dersom det kan monteres ikke-reflekterende solcellepaneler, har nemnda heller ikke merknader til denne delen av søknaden.

STYRETS BEHANDLING

Lite trolig at refleksjon fra solseller har noen innvirkning hverken på rein eller andre.

VEDTAK

Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten mener det er viktig å støtte opp om tradisjonell landbruksdrift i Rondane og Sølnekletten. Det omsøkte påbygget er begrenset, og vil ikke medføre noen økt aktivitet utover byggeperioden. Villreinnemnda har derfor ikke merknader til at det gis dispensasjon til tiltaket.

Dersom det kan monteres ikke-reflekterende solcellepaneler, har nemnda heller ikke merknader til denne delen av søknaden.»

08.08.23, Statskog SF

«Viser til søknad fra Lars Bergseng om påbygg samt vurdering av om det kan tillates å etablere solcellepanel på fjøs ved Løken felles seter i Grimsdalen statsallmenning, GID 3431/86/1/4.

Statskog har ingen merknader til søknaden om påbygg, jf. seterforskriften § 10. Vi har ingen innvendinger til en eventuell fremtidig installasjon av solcellepaneler på taket.»

16.08.23, Innlandet fylkeskommune, kultur – og landskap

«Vi kan ikke se at denne utvidelsen berører nyere tids kulturminner og har derfor ingen merknad til utvidelsen.»

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

§ 2 Formål

Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,
- ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,

- sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,
- ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3 Vernebestemmelser

1. Landskapet

1.1. Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, gravning og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende.

Fylkesmannen avgjør i tvilstilfeller om et tiltak må anses å ville endre landskapets art eller karakter vesentlig.

1.3. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

(...)

c. Oppføring av nødvendige nye bygninger til jordbruks- og seterformål.

Forvaltningsplan

s. 46

Ved behandling av søknad om nybygg i forbindelse med jordbruks- og seterformål vil følgende retningslinje gjelde:

- Vurder om eksisterende hus som er ute av bruk kan gis ny funksjon fremfor å oppføre nye hus.
- Ta hensyn til den strukturen og bygningsstørrelser som er på setra, i seterområdet eller på bygningen fra tidligere. Tradisjonen med hensyn til plassering i terreng, form og materialbruk er viktig å videreføre, eksempel panel, takutstikk, tekking og farge. Terrenginngrep må minimaliseres.
- Nye hus bør ha et uttrykk/utforming som viser når de er oppført, men underordne seg helheten i miljøet, jamfør punktet over.

Plassering av nye landbruksbygg skal søkes lagt til selet. Dersom slik plassering ikke lar seg forene med spesielle hensyn knyttet til bygningsmiljøet, landskapsmessige hensyn eller hensyn til andre verneverdier (som biologisk mangfold), skal annen plassering vurderes.

Flytting av en gammel bygning er etter PBL å betrakte som et nybygg, og må behandles deretter i verneforskriftene. Behov for flytting av et bygg kan eksempelvis være dårlige grunnforhold.

Naturmangfoldloven

Saken må i tillegg til vurdering etter verneforskrift og forvaltningsplan også vurderes etter naturmangfoldlovens § 7 om miljørettslige prinsipper i

§ 8 kunnskapsgrunnlag,

§ 9 føre-var prinsippet,

- § 10 samlet belastning på økosystemet,
- § 11 kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt
- § 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Presedens

I brev fra Miljødirektoratet, datert 02.03.15 heter det bl.a.:

Presedensvurderingen bør være så konkret som mulig. Presedensfaren skal være reell og ikke hypotetisk. En konkret presedensvurdering vil bidra til likebehandling og ivareta hensynet til rimelighet. Dette vil øke forståelsen for verneforvaltningen.

Vurderingen av presedensvirkninger knytter seg for det første til sannsynligheten for at lignende tiltak vil fremmes i fremtiden

Vurdering

Verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring av nødvendige nye bygninger til jordbruks- og seterformål. Søknaden fra Lars Bergseng faller innenfor dette formålet. Videre er det søkt om en mindre utvidelse av driftsbygningen som vil lette drifta for mjølkeproduksjon, samtidig som bygget for en forbedret og helhetlig utforming. Utvidelsen er planlagt i tråd med byggets utforming og strukturen og bygningsstørrelser som er på setra. Det er vist til et berettiget landbruksmessig behov for et byggetiltak som ikke nevneverdig vil påvirke landskapets art og karakter.

Legging av solceller på det sørvendte tak vil neppe gi nevneverdig påvirkning på byggets fasader, så lenge det blir brukt materialer som ikke reflekterer sollyset. Dette er også avgjørende for at solcellepanelene ikke nevneverdig skal påvirke landskapets art og karakter.

Det er ellers ikke kommet innvendinger til de planlagte tiltakene.

Nasjonalparkforvalteren vil innstille på å imøtekomme søknaden.

Arkivsaksnummer: 2023/8678-3

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 21.08.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	31/2023	01.09.2023

Sak - Rondane Dovre Hemmeldalen - verneområder - informasjon om byggeregler

Innstilling fra forvalter

1.

Med hjemmel i vedtektene for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, pkt. 8.4, godkjennes utkast til informasjonsskrivet «Til deg som vil bygge i verneområdene», som vedlagt saken.

2.

Informasjonsskrivet blir lagt som vedlegg når nasjonalparkstyret en gang skal ta opp igjen arbeidet med forvaltningsplan. Informasjonsskrivet kan i mellomtiden publiseres på våre hjemmesider og i sosiale medier.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Endelig utkast til info om tiltak i verneområdene kommunikasjonsrådgiver Martine Hårstad 16.08.23

Saksopplysninger

I protokoll for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, 26.05.23, er det ført følgende:

«Kristian Ulen foreslo at informasjon om byggeregler blir sendt alle med eiendom i forvaltningsområdet (Digipost, eBoks, annet) som proaktivt tiltak for å redusere antall ulovlige byggetiltak i verneområdene og tidsbruk til oppfølging. Styret ser det som relevante tiltak, og ber om sak på neste styremøte.»

Kommunikasjonsrådgiver Martine Hårstad har, etter innspill fra nasjonalparkforvalteren, laget et forslag til informasjonsskriv, (se også vedlegg):

Rondane og Dovre
nasjonalparker

Til deg som planlegger å bygge i verneområdene

En huskeregel er at de aller fleste tiltak i verneområder er søknadspliktige, og at det som oftest er ulike regler i og utenfor vernede områder.

Vi anbefaler derfor at alle som planlegger å gjøre tiltak, store som små, kontakter nasjonalparkstyret/forvaltere i planleggingsfasen. Da kan du få veiledning om hvilke regler som gjelder for ditt område, og dermed unngå unødvendig arbeid, og i verste fall krav om omgjøring av ditt prosjekt.

Du kan ta kontakt både på telefon og e-post for en uformell prat om dine planer:

Trond Stensby, nasjonalparkforvalter
Tlf. 61 26 62 06
Mob. 911 61 458
E-post: trond.stensby@statsforvalteren.no

Ingvild Skarsaune, nasjonalparkforvalter
Tlf. xx xx xx xx
Mob. xxx xx xxx
E-post: ingvild.skarsaune@statsforvalteren.no

Du kan også finne informasjon og søknadsskjema på nasjonalparkstyrets nettsider:
<https://www.nasjonalparkstyre.no/Rondane-Dovre/>

Figur 1. Faksimile Endelig utkast til info om tiltak i verneområdene, utarbeidet av kommunikasjonsrådgiver Martine Hårstad, 16.08.23.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Vedtekter Rondane-Dovre nasjonalparkstyre (2020)

Pkt. 8

Medlemmene av styret skal forvalte verneområdene i samsvar med internasjonale forpliktelser, naturmangfoldloven og verneforskriftene for det enkelte verneområde. Alle representantene i styret har et felles ansvar for en helhetlig forvaltning av verneområdene hvor ivaretagelse av verneverdiene og verneformålet er hovedoppgaven.

Pkt. 8.4

(...)

Som forvaltningsmyndighet skal styret i besøksstrategien vurdere behovet for særskilte informasjonstiltak. Styret er hovedansvarlig for informasjonstiltak og skal gjennomføre dette i henhold til Miljødirektoratets merkestrategi.

(...)

Forvaltningsplan

s. 22

Forvaltning av verneområder

Når et vernevedtak foreligger, markerer dette innledningen til en forvaltningsfase.

Forvaltningen av vernede områder kan representere store utfordringer. Grensemærking, skilting, utarbeidelse av informasjonsmateriell, skjøtsel, eventuell tilrettelegging for publikum, oppsyn, overvåking av naturverdier og behandling av dispensasjonssaker er viktige deler av dette arbeidet.

s. 110

For tiltak som bare krever tillatelse etter verneforskriften sendes søknad direkte til forvaltningsmyndigheten. For saker som gjelder byggetiltak og motorferdsel, vil hovedregelen være at søker henvender seg til kommunen først, som oversender søknaden til forvaltningsmyndigheten for verneområdene. Ettersom bestemmelsene i verneforskriftene går foran annet lovverk, skal forvaltningsmyndigheten behandle saken før den behandles etter annet lovverk. For større tiltak kan det være aktuelt med møter og befaringer, spesielt hvis det råder uenighet om tiltaket. Forhold som ikke er regulert i verneforskriftene reguleres kun av annet lovverk.

Vurdering

I tråd med protokollen fra møtet i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, 26.05.23, legges fram et forslag til informasjonsskriv som etter nasjonalparkforvalterens vurdering:

- retter seg mot den aktuelle målgruppa – tiltakshavere / grunneiere.
- effektivt, i kortfatta ordelag får fram at det gjelder egne regler for byggetiltak i verneområdene, underlagt søknadsplikt.
- kontaktinfo om hvor tiltakshavere kan henvende seg.

For Rondane-Dovre nasjonalparkstyres verneområder er det etablert rutiner i tråd med forvaltningsplanen, og i samråd med de berørte kommunene. Vanlig saksgang skal være at kommunen mottar søknader om byggetiltak. I fall tiltaket ligger i et verneområde, videresendes saken til nasjonalparkstyret for behandling etter verneforskriften først. Dette er en ordning som fungerer godt, og fanger opp aktuelle saker som skal til behandling.

I noen tilfeller vil et tiltak ikke være søknadspliktig etter plan- og bygningsloven, men likevel være regulert i verneforskriftene. Slike saker fanges ikke opp av den kommunale saksgangen, og en er avhengig av at tiltakshaver selv har fått med seg at saken må behandles av nasjonalparkstyret. Her kan det glippe for tiltakshaver, eller det kan forekomme mer overlagte brudd på søknadsplikten. God informasjon er viktig for å opplyse tiltakshavere om disse forholdene, selv om en tiltakshaver uansett har et objektivt ansvar for å følge vernereglene.

I verneforskriftene og forvaltningsplanen er det til dels detaljerte regler og retningslinjer for bygge- og anleggstiltak. Mange mottakere vil ventelig ikke ta seg bryet med å lese et omfattende skriv med gjennomgang av vernereglene. Nasjonalparkforvalteren mener det er

mer målrettet og effektivt å ha en side med informasjon, som gjør aktuelle tiltakshavere oppmerksom på at det finnes egne regler i verneområdene, og hvor de kan få mer informasjon.

I forbindelse med arbeidet med rullering av forvaltningsplanen har nasjonalparkforvalteren gjennom ulike søk fått laget en oversikt over grunneiendommer og festenummer i verneområdene forvaltet av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre. En oversikt er vist i tabell 1.

Tabell 1. Oversikt over antall grunneiendommer og festenummer i verneområdene forvaltet av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre

Kommune	Gnr/bnr, antall, i verneforskriften	Gnr/bnr, antall, mangler i verneforskriften	Gnr/bnr med fnr, antall	Sum
Dovre	63	16	133	212
Sel	51	8	38	97
Nord-Fron	156	85	7	248
Sør-Fron	75	13		88
Ringebu	0	2		2
Folldal	22	17	10	49
Stor-Elvdal	29	1	5	35
Åmot	4	4		8
Ringsaker	2			2
Hamar	1			1
Sum	403	146	193	742

Av tabell 1 går det fram at det er 742 grunneiendommer og festenummer. Enkelte eiere kan ha flere eiendommer og fester. Det er likevel et stort antall eiendommer som det vil kreve mye arbeid å få fram rette adressat på. Nasjonalparkforvalteren vil derfor tilrå at informasjonsskrivet blir lagt som vedlegg når styret en gang skal ta opp igjen arbeidet med forvaltningsplan, eventuelt til en ny oppstartsmelding eller et høringsbrev.

Informasjonsskrivet kan i mellomtiden publiseres på våre hjemmesider og i sosiale medier.

**Rondane og Dovre
nasjonalparker**

Til deg som planlegger å bygge i verneområdene

En huskeregel er at de aller fleste tiltak i verneområder er søknadspliktige, og at det som oftest er ulike regler i og utenfor vernede områder.

Vi anbefaler derfor at alle som planlegger å gjøre tiltak, store som små, kontakter nasjonalparkstyret/forvaltere i planleggingsfasen. Da kan du få veiledning om hvilke regler som gjelder for ditt område, og dermed unngå unødvendig arbeid, og i verste fall krav om omgjøring av ditt prosjekt.

Du kan ta kontakt både på telefon og e-post for en uformell prat om dine planer:

Trond Stensby, nasjonalparkforvalter

Tlf. 61 26 62 06

Mob. 911 61 458

E-post: trond.stensby@statsforvalteren.no

Ingvild Skarsaune, nasjonalparkforvalter

Tlf. xx xx xx xx

Mob. xxx xx xxx

E-post: ingvild.skarsaune@statsforvalteren.no

Du kan også finne informasjon og søknadsskjema på nasjonalparkstyrets nettsider:

<https://www.nasjonalparkstyre.no/Rondane-Dovre/>

Arkivsaksnummer: 2023/8697-2

Saksbehandler: Trond Stensby

Dato: 25.08.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	32/2023	01.09.2023

Sak - Grimsdalen LVO - dispensasjon - avskjæringsgrøft - Grimsdalsvegen - Tollevshaugvegen

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 får Grimsdalsvegen SA dispensasjon fra verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde § 3, pkt. 1.1 for legging av en avskjæringsgrøft som vist i figur 2 og 3 i saken.

Vilkår:

- Grenser for ytre mål lik:
 - dypde maks. 1 meter
 - bredde maks. 2 meter.
- Avskjæringsgrøfta skal ikke berøre bekken nord for grøftetraseen, før samløpet med vegggrøfta langs Grimsdalsvegen.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

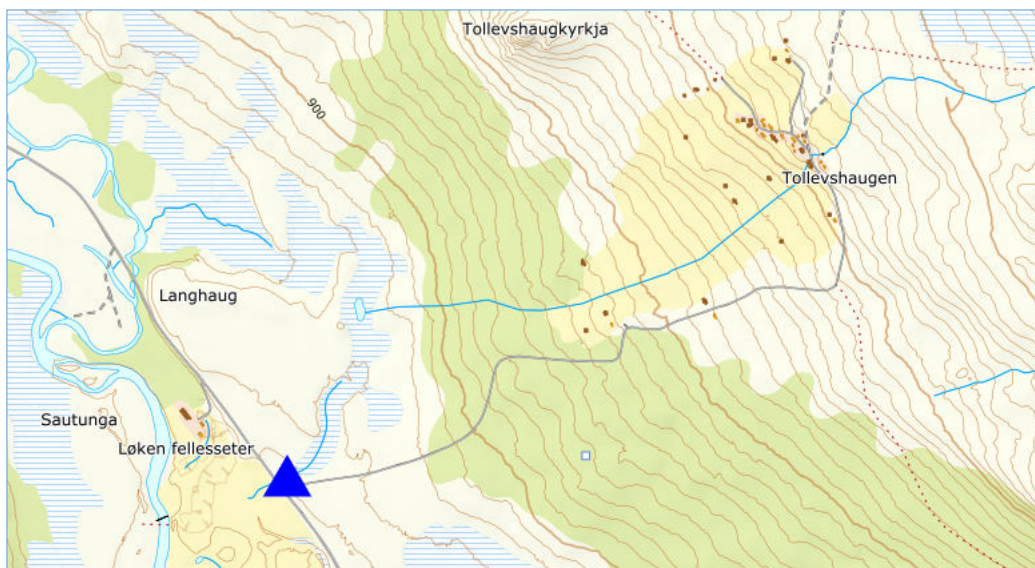
Søknad fra Grimsdalsvegen SA, v. Lars Bergseng, datert 16.08.23.

Saksopplysninger

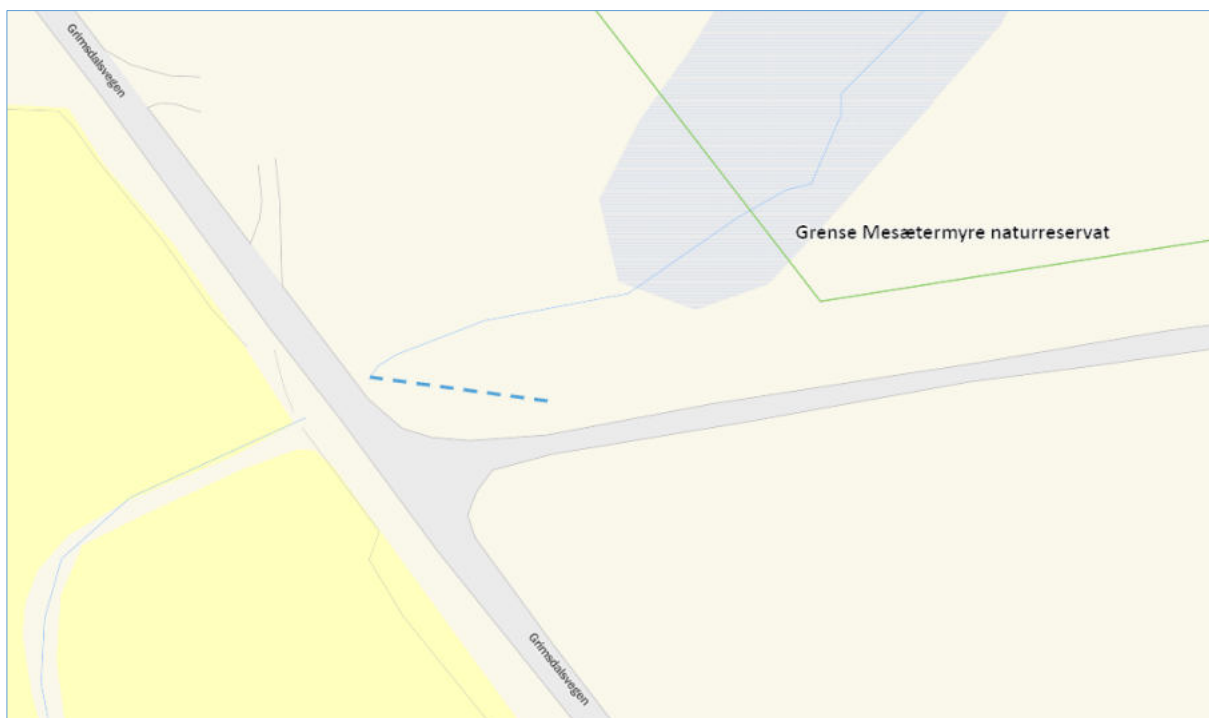
Vi har mottatt søknad fra Grimsdalsvegen SA v. Lars Bergseng datert 16.08.23:

«Når det er en viss mengde regn renner myra over og ut mot veien til Tollevshaugen, Grimsdalsvegen ønsker å ta en liten avskjæringsgrøft langs kanten på myra, for å lede vannet i den bekken der det egentlig skal renne. Dette blir helt i østre og ned for hjørne av Mesetermyre naturreservat. Grensen mot reservatet går et stykke unna her på grunn av det gamle grustaket som blir brukt til parkering.»

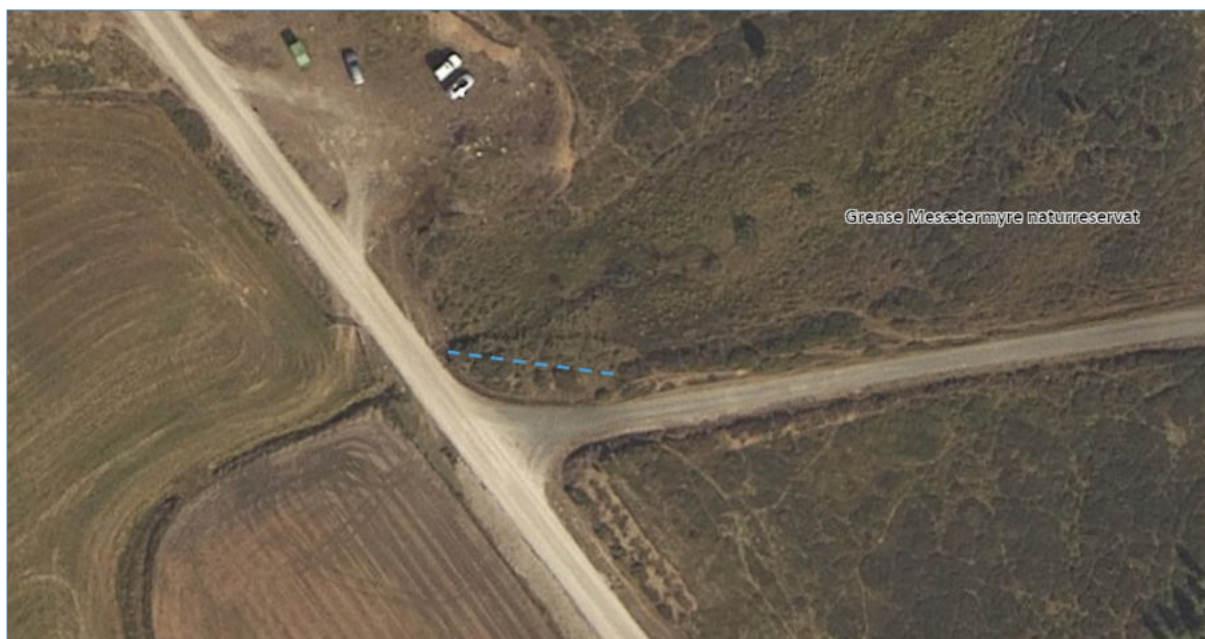
Det aktuelle området / tiltaket er vist på kartutsnitt i figur 1 - 3.

Figur 1. Oversiktskart, tiltak ved avkjøring fra Grimsdalsvegen til Tollevshaugvegen.

Figur 2. Detalkart, planlagt plassering av avskjæringsgrøft.

Figur 3. Flyfoto, planlagt plassering av avskjæringsgrøft.

I forbindelse med en befaring i området, 16.08.23, har nasjonalparkforvalteren tatt noen bilder som vist i figur 4 - 6.

Figur 4. Foto med planlagt plassering av avskjæringsgrøft.

Figur 5. Foto med planlagt plassering av avskjæringsgrøft.

Figur 6. Område som oversvømmes, med avrenning til Grimsdalsvegen, ved større nedbørmengder.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

§ 2 Formål

Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,
- ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,
- sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,
- ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3 Vernebestemmelser

1. Landskapet

1.1. Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, **drenering** og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende.

1.2 Bestemmelsen i 1.1 er ikke til hinder for:

(...)

b. Vedlikehold av eksisterende bygninger, vegger, anlegg, gjerder o.l. Alt vedlikeholdsarbeid på bygninger skal ta utgangspunkt i tradisjonell byggeskikk med hensyn til utforming og materialbruk. Arbeidet skal ikke medføre endringer av størrelsen eller eksteriøret på bygningen. Eksisterende vegger og andre anlegg kan vedlikeholdes slik at dagens standard opprettholdes.

Forvaltningsplan

s. 52

For å kunne kalle arbeidet på vegen for vedlikehold, som dermed kan foregå uten tillatelse fra forvaltningsmyndighetene, skal vedlikeholdsarbeidet ikke heve standarden over den standarden vegen hadde på vernetidspunktet i 2003 (vegstandard per 2003 = «dagens standard» i forskriftsteksten) Dersom vegen er gruset, vil grusing inngå i vegvedlikeholdet.

Dersom vegen ikke har stikkrenner eller grøfter fra før, vil slike tiltak kreve tillatelse før de kan gjennomføres.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som «ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig». Begge vilkår må være oppfylt. Unntak kan også vurderes «dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig». Dispensasjon må heller ikke nødvendigvis gis om vilkåra skulle være oppfylt. Skjønn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfelle som ikke ble vurdert på vernetidspunktet

Saken må i tillegg til vurdering etter verneforskrift og forvaltningsplan også vurderes etter naturmangfoldlovens § 7 om miljørettslige prinsipper i

§ 8 kunnskapsgrunnlag,

§ 9 føre-var prinsippet,

§ 10 samlet belastning på økosystemet,

§ 11 kostnader ved miljøforingelse bæres av tiltakshaver samt

§ 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Presedens

I brev fra Miljødirektoratet, datert 02.03.15 heter det bl.a.:

Presedensvurderingen bør være så konkret som mulig. Presedensfaren skal være reell og ikke hypotetisk. En konkret presedensvurdering vil bidra til likebehandling og ivareta hensynet til rimelighet. Dette vil øke forståelsen for verneforvaltningen.

Vurderingen av presedensvirkninger knytter seg for det første til sannsynligheten for at lignende tiltak vil fremmes i fremtiden

Vurdering

Det er søkt om et tiltak som ikke er hjemlet direkte i verneforskriften eller forvaltningsplanen. Formålet med tiltaket er å forebygge skader på Grimsdalsvegen, men tiltaket er planlagt utenfor selve vegen, og omfattes derfor ikke av begrepet «vedlikehold» i verneforskriften.

Søknaden må derfor behandles som en dispensasjon fra verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde, etter naturmangfoldloven § 48.

Grimsdalsvegen lå i området på vernetidspunktet i 2003. Grimsdalsvegen er ikke en del av verneformålet, men verneforskriften åpner for drift og vedlikehold av vegen. Tiltak som bidrar til dette vurderes derfor ikke å være i strid med verneformålet.

Selve tiltaket framstår som å ha et svært begrenset omfang. En avskjæringsgrøft vil ikke drenerer områder innenfor Mesætermyre naturreservat, da grøfta blir liggende lenger fra naturreservatet enn bekken som renner gjennom området. Avskjæringsgrøfta vil bare fange opp vann i overløp fra bekken, samt overvann mellom bekken og Tollveshaugvegen, se figur 1 – 6.

Kunnskapsgrunnlaget for verneverdiene er godt. I området der avskjæringsgrøfta er planlagt plassert er det ikke registrert særlig verdifulle naturtyper, trua arter eller kulturminner. Tiltaket vil skje i umiddelbar nærhet til vegen som er et eksisterende teknisk inngrep i landskapet. Tiltaket vurderes derfor å ikke påvirke landskapets art og karakter. (jf. naturmangfoldloven § 8 – 10)

Tiltaket vil forebygge erosjon i vegen, og at løsmasser herfra blir transportert og lagt igjen i andre deler av landskapsvernområdet. For å sikre at avskjæringsgrøfta kun samler opp overflatevann, og ikke drenerer omkringliggende arealer bør det settes grenser for ytre mål lik:

- dypde maks. 1 meter
- bredde maks. 2 meter.

Videre skal avskjæringsgrøfta ikke berøre bekken nord for grøftetraseen, før samløpet med vegggrøfta langs Grimsdalsvegen.
(jf. naturmangfoldloven § 12)

Det kan ikke sees bort fra at saken kan gi presedens for lignende saker. Det vises derfor til at det i denne saken er lagt særlig vekt på:

- tiltaket har et begrenset omfang
- påvirker ikke landskapet eller andre verneverdier i nevneverdig grad.
- bidrar ikke til drenering av området, men kun til oppsamling av overflatevann.
- forebygger erosjonsskader på og transport av masser ut i landskapet.

ST 33/2023 Delegerede vedtak

DS 37/2023 Delegeret sak - Rondane NP - dispensasjon - sti nr. 13 Grimsdalshytta - Dørålseter - motorferdsel - helikopter - midlertidig bru over Haverdalsåe - DNT Oslo og Omegn 2023/8804 23.08.2023 00:00:00

DS 38/2023 Rondane NP - dispensasjon - sti nr. 13 Grimsdalshytta - Dørålseter - midlertidig bru over Haverdalsåe 2023/8526 15.08.2023 00:00:00

DS 39/2023 Delegeret sak - Rondane NP - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - barmark - transport i forbindelse med vedlikehold av hytte - Rondbue - Hanne Sletten Lie 2023/8293 15.08.2023 00:00:00

DS 40/2023 Rondane NP - dispensasjon - motorferdsel - 2024 - 2027 - barmark - snødekt mark - drift og vedlikehold av turisthytte - Peer Gynt hytta 2023/7332 18.07.2023 00:00:00

DS 41/2023 Delegeret sak - Rondane NP - avslag - motorferdsel - barmark - vielse ved Peer Gynt-hytta - Odin Amundøy 2023/8507 15.08.2023 00:00:00

DS 42/2023 Dørålen LVO - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - barmark - befaring - Dørålsetervegen - Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS 2023/5865 30.05.2023 00:00:00

DS 43/2023 Delegeret sak - Rondane NP - dispensasjon - motorferdsel - bruk av el-båtmotor på Vulutjønn 2023/6374 12.06.2023 00:00:00

DS 44/2023 Delegeret sak - Grimsdalen LVO - Grimsdalshytta - tiltak i tunet 2023/4840 12.06.2023 00:00:00

DS 45/2023 Delegeret sak - Frydalen LVO - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - 2026 - barmark - vedlikehold av hytte - 331/76 - Ingar Eide 2023/6536 16.06.2023 00:00:00

DS 46/2023 Delegeret sak - Grimsdalen LVO - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - 2026 - barmark - uttransport av felt elg - Øivind Holens jaktlag 2023/6562 16.06.2023 00:00:00

DS 47/2023 Delegeret sak - Frydalen LVO - dispensasjon - motorferdsel - 2023 - barmark - inntransport av byggevarer og uttransport av rivematerialer - Frylia 44 - Liv Slåen Heyerdahl - Tony Heyerdahl 2023/5658 23.05.2023 00:00:00

DS 48/2023 Delegeret sak - Rondane NP - avslag - 2024 - organisert ferdsl - guidet toppturuke - Bortistu Gjestegård - Trollheimen Skitouring - Rondane River Lodge 2023/5888 21.06.2023 00:00:00

DS 49/2023 Delegeret sak - Rondane NP - Dovre NP - Grimsdalen LVO - Vesle Hjerkin LVO - dispensasjon - endring av vilkår - bruk av hund for taksering av hønsefugl i båndtvangstiden - Dovre fjellstyre 2023/1904 23.06.2023 00:00:00

DS 50/2023 Delegeret sak - Rondane NP - Frydalen LVO - søknad om dispensasjon for bruk av viltkamera, løs hund og til utkjøring av mannskap ifm. jakt - skadefelling av ulv - juli 2023 2023/7079 28.06.2023 00:00:00

DS 51/2023 Rondane NP - avslag - 2023 - drone - Rondsloppet - Kristoffer Seger Lundlie 2023/7104 29.06.2023 00:00:00

DS 52/2023 Delegeret sak - Frydalen LVO - avslag - motorferdsel - 2023 - transport til hytte i Glitterdalen - ***** 2023/6922 30.06.2023 00:00:00

DS 53/2023 Delegeret sak - dispensasjon - Frydalen LVO - barmark - 2023 - 2026 - transport til Ranglartjønn - Gunnar Castberg - endret vedtak 2023/6922 19.07.2023 00:00:00

DS 54/2023 Delegeret sak - Frydalen LVO - dispensasjon - leskur på Øygaardsetra - gnbnr 288/19 2023/7455 07.07.2023 00:00:00

DS 55/2023 Grimsdalen LVO - avslag - motorferdsel - barmark - el-sykkel til Storrvatnet - Sverre Killi 2023/7786 18.07.2023 00:00:00

DS 56/2023 Delegeret sak - Dovre NP - dispensasjon - 2023 - drone - tilsyn av beitedyr - Einbuggdalen- og Hardbakken beitelag 2023/1062 07.07.2023 00:00:00

DS 57/2023 Delegeret sak - forlengelse - Rondane NP - Frydalen LVO - Grimsdalen LVO - Dørålen LVO - søknad om dispensasjon for bruk av viltkamera, løs hund og til utkjøring av mannskap ifm. jakt - skadefelling av ulv - juli 2023 2023/7079